

ФУДБАЛЕРИ „ШУМАДИЈЕ” ПРЕМЛАЂЕНИ У НОВОМ ПАЗАРУ

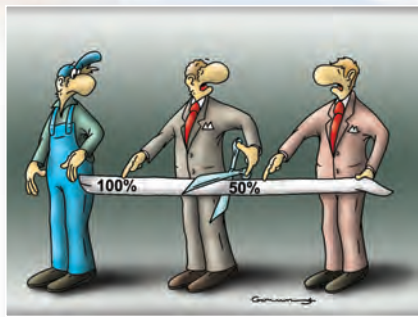
Са терена као са ратишта

ПРОТЕСТ БИВШИХ РАДНИКА „ЗАСТАВА АУТОМОБИЛИ”

Повратак
отписаних

СТРАНА 4

НЕПОРЕСКА ОПТЕРЕЂЕЊА ПРИВРЕДЕ

Плаћају и на мосту и
на ћуприји

СТРАНА 7

ИНСПЕКТОРИ КОНТРОЛИШУ РАСПРОДАЈЕ

На акцији,
а скупље

СТРАНА 10

САБОР ЂУКОВИЋА У ВЕЛИКИМ ПЧЕЛИЦАМА

Има нас од Русије
до Америке

СТРАНА 16

ВОДА ЈЕ ДРАГОЦЕНА

КРАГУЈЕВАЦ

ТРОШИТЕ ЈЕ РАЦИОНАЛНО

ФИЛИГРАН
ЗЛАТО - СРЕБРО

ЗАНАТСКО ДВОРИШТЕ - ПЕШАЧКА ЗОНА - КРАГУЈЕВАЦ

034/ 33 66 99

ZAMENA STARIH, DOTRAJALIH I OŠTEĆENIH PLASTIKA I TASTERA NA SVIM VRSTAMA AUTO KLJUČEVA I DALJINACA

Reciklaža kertridža i tonera

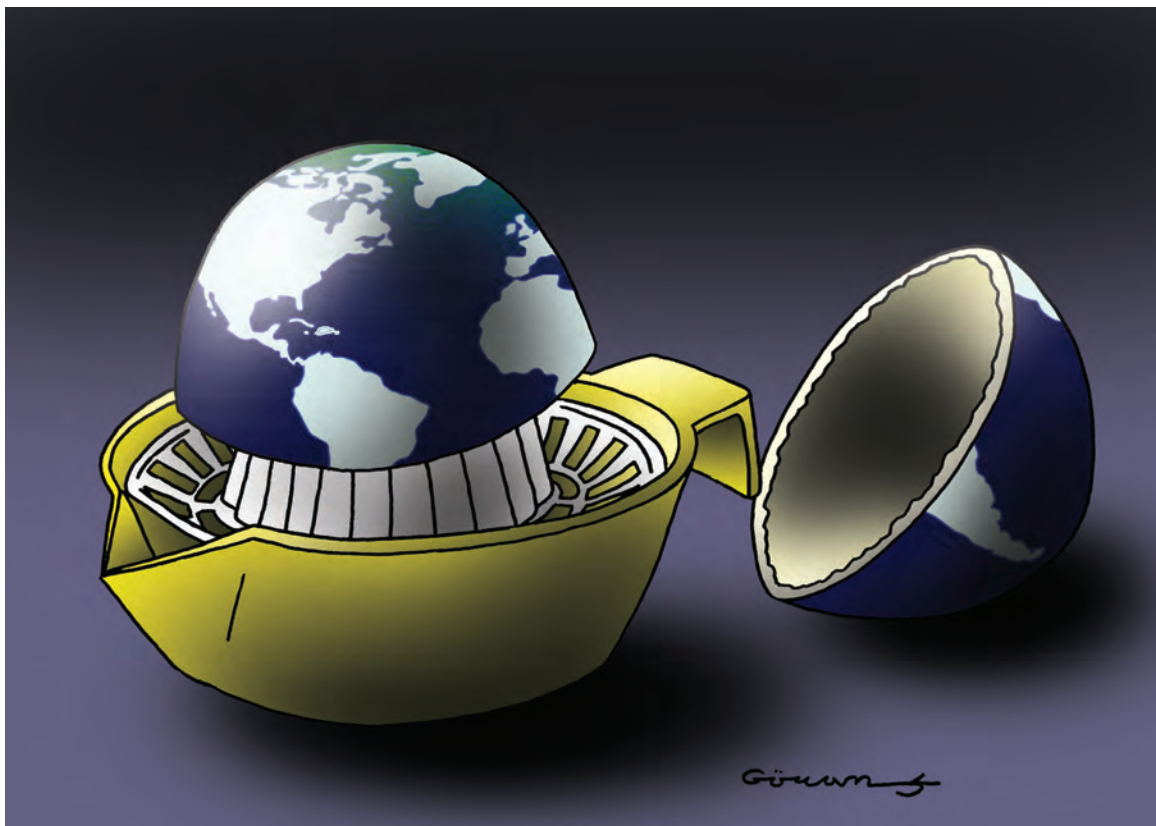
dobar kertridž mir u kući

Refillm

Karadordeva 51, www.refillm.com
Tel. (034) 33 77 98 (034) 34 01 03 (064) 287 64 64

WOBY HAUS
Dobrodošli majstori!

Корацићка 1, Крагујевац
034/356-722

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Врућ кромпир

Пише Драган Рајичић

„Асиметрично представљање“! Наши државотворни генији из својих малих мозгова ископали су још један спектакуларни термин и исти одмах укњижили на конто својих првих владарских успеха. А у мојој блентавој глави, у контексту целе приче, данашња Србија ме неодољиво подсетила на онај, такође спектакуларни ТВ лик (игра га Буза Стојиљковић) који се представља отприлике овако: Марио Марко Конте Делтинторето... Можда се не пише овако, али то не мења слику која ми се указује.

Дакле, ево хипотетичке ситуације из блиске нам будућности. Домаћин неког регионалног скупа замоли два најспорнија учесника да се представе. - Ја сам целовита Република Србија са преамбулом Устава у којој чувам Косово као очи у глави, ово горе ми је фуснота, а ово доле опаска да све мора да буде у складу са Резолуцијом 1244. - Драго ми је, а ја сам Независно Косово! - каже супротна страна леденим гласом и то поред живе српске фусноте и звездице.

Делтинторето, тј. Србија, руку на срце, и не може много више да уради на плану очувања свог Косова. Ново је да је врућ кромпир сада доспео у праве руке, код наших славних патриота који су некада били спремни да за одбрану Косова изистински дају све наше животе, а виртуелно чак и своје. Ово наравно не важи за бесмртнога Динкића који свој цењени живот није никада хтео да заложу за нешто друго сем за какву згодну владарску фотељу из које се могу дохватити народне паре.

Наши славни патриоти, Вучић и Николић поготову, у оној такође славној епопеји када нисмо избивали из подрума, храбрили су Слобу да не потпише Кумановски споразум јер ће НАТО кад нас остави без струје, воде и ваздуха да се распадне, а ми тек тада треба да прогласимо тријумф. Слоба, међутим, није могао толико да чека на победничко славље, те је поменути споразум потписао већ кад је струја почела да нам мањка.

И те патриотске громаде, о жалости, данас, ево, вире иза фуснота и звездица које им је претходна влада увалила. Неко неупућен би чак сада могао помислити да су они мањи не само од сићушнога Тадића, него и од маковог зрна. Тај би, се, дабоме, гадно преварио. Од Тадића можда, али од маковог зрна су, брат-брата, бар дупло већи.

Неуништиви и за главу и реп неухватљиви Дачић тврди да је све ово што их је снашло масло претходне владе са којом он није имао ништа осим што је био њен потпредседник, а седницу ове владе сазвао је усред ове недеље, зато што је омашио календар. Још му зуји у ушима од гучевских труба, а ево већ се треба бактати са тим фуснотама и звездицама.

Питање је само зашто је уопште сазивао седницу кад већ има договор са својим новим коалиционим партнерима да ће спровести све обавезе претходне владе. Из његових конфузних објашњења и опсервација ипак је белодано јасно да се „асиметрично представљање“ које се појавило на протекли благодан, не може натоварити на издајничка и већ претоварена леђа Борка Стефановића него управо на њихова јуначка и, беше, патриотска. При тим, ваља бити поштен па рећи да они сироти, овакви какви су данас, нису криви што нам је од поменуте преамбуле којом у уставу чувамо Косово остала само фуснота којом могу да машу као смоквиним листом. Али, оном својом старом и у сваком смислу смртоносном политиком, они су Косово на терену тако добро изгубили да га сад ни уз помоћ сто устава не можемо ставити под своју контролу. Зато је време да актелни коалиционари под хитно консултују неког доброг гастроентеролога јер им сада онај врући кромпир ваља прогутати и то са све љуштиком!

АНКЕТА ДА ЛИ ПРОСВЕТНИ РАДНИЦИ ТРЕБА ДА ШТРАЈКУЈУ?

М. Ивњишковић

Мирјана Ђорђевић,
домаћица:
- Ко поштено ради поштено треба и да му се плати.

Драган Вукмановић,
машински техничар:
- Какво је стање, сви би требало да да идемо у штрајк.

Божидар Ђорђевић,
хигијеничар:
- Све је превише скупо, сви би ми могли да штрајкујемо.

Гордана Николовић,
пензионер:
- Просветари претерују у захтевима!

Лазар Обрадовић,
ученик:
- Не, одмах на почетку године нема потребе.

Наташа Штулић,
наставник енглеског:
- Да, због лошег општег стања у систему.

Јелена Срећковић,
туристички техничар:
- Не, они стално штрајкују, и за шта треба и за шта не треба.

Радмила Поподић,
студент хемије:
- Увек подржавам радничке захтеве, и кад штрајкују и кад не штрајкују.

Зоран Симић,
хемијски техничар:
- Не, а шта да раде незапослени?!

Житопродукт
Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

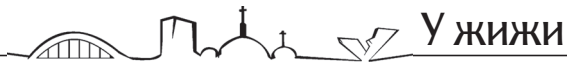
Брашно по произвођачким ценама

Произвођачке цене, гарантовани квалитет белог, лиснатог, печеног, замрзнутог пецива | Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

prozori sa imenom
i prezimenom

Nije sve u profilu ...
ima nešto i u staklu

suncemarinkovic.com 034/ 330 870

ЗАРАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ПРОСВЕТИ И ЗДРАВСТВУ

Нико срећан, нико ме довољно

Док плате професора у средњим и основним школама једва прелазе републички просек од 42 хиљаде динара, „теткице“ су на минималцу. Њихову судбину деле и запослени у здравству, мада су плате лекара нешто веће, ни они нису задовољни, а још мање помоћно особље, које нема шансу, као медицинско, за додатну зараду

Пише Гордана Божич

Почетак школске године већ традиционално обележен је најавима и штрајком једног дела просветних радника. Преговори између синдиката просветара и надлежних у ресорном министарству, по правилу, крећу у августу, а обично се не заврше до првог септембра, па су обуставе рада, испоставило се, једини начин да се избоксује макар и минимално повећање плата.

Незадовољни су и здравствени радници, о чему сведоче и резултати истраживања у коме је учествовало 634 лекара из Србије, који представљају више од 60 различитих медицинских специјалности запослених у државном сектору. Од свих испитаних лекара око 70 одсто су изјавили да су незадовољни својим месечним приходом. Ниске месечне зараде су, тврде, водећи проблем лекара у односу на обим и одговорност коју имају у послу са пацијентима.

Плате у образовању испод просека

Колико заправо зарађују просветари у крагујевачким основним и средњим школама?

У Унији синдиката просветних радника кажу да су најниже зараде далеко испод загарантованих и да поједини наставници примају свега две и по хиљаде динара. Реч је, наравно, о запосленима који немају пун фонд часова, а подаци показују да чак 20 одсто наставника има мањак часова, међу којима је велики број оних који имају свега десет одсто од пуног радног времена и зарађују нешто више од четири хиљаде динара. Председник крагујевачког огранка Уније синдиката Милан Јевтић каже да се једино штеди на платама запослених, али да се дажбине плаћају у целости, чак и код оних који имају свега десет одсто часова.

Да ни они са пуним радним временом не могу да се похвале својим месечним припадностима сведочи и податак да, рецимо, професор у средњој или основној школи, који има десет година радног стажа и разредно старешинство прима између 40 и 45 хиљада динара месечно. Исто толико зарађују и учитељи са завршеном Педагошком академијом, док наставници са шестим степеном стручне спреме имају нешто мање од 40 хиљада.

Повећање висине минималне зараде довело је до додатног смањења распона плата у просвети. Практично, сви запослени до петог степена имају једнаку плату, нашта су упозорили и синдикати, најављујући

ПРАЗНА УЧИОНИЦА ЗБОГ ШТРАЈКА ПРОСВЕТАРА - ЧЕСТА СЛИКА У СРПСКИМ ШКОЛАМА

КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР КРАГУЈЕВАЦ

(Основна зарада, без додатака)

Субспецијалиста, примаријус	73.000
Лекар опште праксе	56.000
Мед. сестра (6. степен)	39.000
Мед. сестра (4. степен)	34.000
Административни радници (6. степен)	33.000
Административни радници (4. степен)	25.000
Возач	22.000
Спремачица	22.000

ДОМ ЗДРАВЉА КРАГУЈЕВАЦ

(Основна зарада, без додатака)

Лекар специјалиста	65.000
Лекар опште праксе	56.000
Медицинска сестра (6. степен)	36.000
Медицинска сестра (4. степен)	31.000
Административни радници (6. степен)	33.000
Административни радници (4. степен)	25.000
Спремачица	20.000

да ће једна од тема преговора са представницима министарства бити положај колега који имају четврти степен стручне спреме, а на минималцу су.

Сада је однос плата наставника и „теткица“ 2:1, а некада је био 3:1, каже статистика, а у Србији, као ретко где у свету, просечна плата у просвети је испод републичке просечне плате. У образовању је просек примања 36, док је у Републици око 42 хиљаде динара.

Чињеница је, међутим, да се наставно особље, међу којима, су секретари, рачунопологачи, радници на одржавању, у преговорима око плата ретко спомиње, иако многи међу њима примају минималца. О томе сведочи пример благајнице у једној основној школи у Крагујевцу, која каже да је плата „теткице“ са првим степеном стручне спреме, односно основном школом, око 20 хиљада, док је њена плата, са завршеном

економском школом и 20 година радног стажа већа само за две хиљаде динара.

– Зашто се онда наставници жале да су им примања само дупло већа од плате коју прима теткица? Шта би тек ми требало да кажемо? Наставницима је пре неколико година три пута повећаван коефицијент, док је нама остао исти, па сам сада у ситуацији да прима исту плату као „теткица“ са 30 година радног стажа, уз уважавање рада ових жена. Уз то,

наставници имају екскурзије и рекреативне наставе, а дневнице су добре, каже наша саговорница.

Она додаје и да рачунопологач, који има шести степен стручне спреме, прима плату од 27 хиљада динара, али и да се глас ненаставног особља тешко чује, јер их је у школама мало, обично по један благајник, ра-

чунопологач и домар, док број „теткица“ зависи од квадратуре школе. Милан Јевтић потврђује да административно-техничко особље има најниже зараде и да су тотално деградирани. Нарочито су угрожени они који због здравствених разлога користе боловање, при чему примају свега 65 одсто од пуне зараде.

Боље мала него никаква повишица

Иако мање актуелни у овом тренутку, међу незадовољнима који зараде примају из буџета су и здравствени радници. И синдикати здравства недавно су се договорили да запосленима октобарске плате буду повећане два одсто, а да толику повишицу добију и у априлу идуће године, уз опаску да је повишица од два одсто „можда мала, али боља него никаква“. Они сматрају да у ситуацији када лекари одлазе из земље плате у здравству не смеју да се смањују ни за динар.

Просечна плата лекара, којих у Србији има око 25.000, износи од 50 до 60 хиљада динара, а специјалиста 70 хиљада. Осталих 80 хиљада запослених у здравству, у просеку, месечно прими по

27 хиљада динара.

Тако, на пример, у крагујевачком Дому здравља лекар специјалиста зарађује нешто више од 65, а доктор медицине 56 хиљада динара. Запослени са вишом медицинском школом имају 36, а медицинске сестре са средњом спремом 31 хиљаду динара. Овим сумама треба додати и пар хиљада на име минулог рада, као и додатак за дежурство.

И у овој бранши немедицинско особље има исти ниво зарада као ван-

наставно особље у школама. Запослени у администрацији са вишом спремом примају 33, а са средњом 25 хиљада динара. Возачи зарађују 22, а спремачице 20 хиљада динара.

У Клиничком центру немедицинско особље је у идентичном положају као у њихове колеге у Дому здравља. Разлике у зарадама медицинског особља проистичу из специфичности њихових делатности и степена стручности. Рецимо, субспецијалисти, примаријуси или специјалисти магистри имају основну зараду која износи нешто више од 73 хиљаде динара. Када се томе дода минули рад, три до четири дежурства (за осам сати плаћа се 4.907 динара), ноћни или прековремени рад ова цифра се може увећати за још најмање двадесетак хиљада, а не треба заборавити ни да неки од њих зарађују и као предавачи на медицинским факултетима. Доктори медицине имају основицу од 56 хиљада, али када се саберу и додаци изађу на око 70. Основица за медицинске сестре са средњом школом на одељењима износи око 34 хиљаде динара, док са вишом школом зарађују око пет хиљада динара више. Ово ме, такође, треба додати стаж, ноћни и рад недељом и празницима, што увећава цифру за пар хиљада динара.

Ако се просечна зарада здравствених радника пореди с тек саопштеним подацима о просечној плати у Србији прошлог месеца, која износи нешто више од 42 хиљаде динара, јасно је да медицинске сестре месечно не зараде ни републички просек, док лекари специјалисти добијају мање од две просечне зараде. Више је него очигледно да се у тим цифрама крије објашњење њиховог незадовољства, као и разлог све бројнијег одласка у иностранство, али исто тако овакве зараде могу бити разлог, што су потврдила бројна истраживања, зашто лекари заузимају сам врх табеле међу најкорумпиранијим професијама у држави.

ПРОСВЕТНИ РАДНИЦИ (Зараде без минулог рада)

Наставник (7. степен)	40.000 – 45.000
Наставник (6. степен)	39.000
Административни радници (4. степен)	22.000
Помоћно особље	20.000

ПРОТЕСТ БИВШИХ РАДНИКА ФАБРИКЕ АУТОМОБИЛА

Повратак отписаних

Око 900 бивших радника некадашње Фабрике аутомобила, који су као технолошки вишак од 5. јануара прошле године на евиденцији Националне службе за запошљавање, тврди да је преварено, јер су им сви обећавали посао, од кога ни после преквалификације нема ништа. Пошто нема посла, траже да се продужи рок за решавање њиховог коначног статуса

Пише Милутин Ђевић

У понедељак, првог дана нове школске године, нису протестовали само просветари, него и бивши радници бивше „Заставине“ Фабрике аутомобила. Протест, за који се не зна ко је организовао, а који се није догодио баш спонтано, јер су учесници протеста позивали СМС порукама или телефоном, започео је око девет сати испред Градског дома, у коме се налазе канцеларије Групе „Застава возила“ и „Заставе образовање“. Повод за окупљање некадашњих колега из фабрике, а сада из Националне службе за запошљавање и школских клупа за преквалификације, био је што им новчана надокнада за јул, иако је требало да је добију најкасније до 20. августа, још није исплаћена.

ШТА ДА РАДИМ КАО КЊИГОВОЂА: ТАТЈАНА ИЛИЋ

После на моменте жустрих и мучних разговора са људима из „Заставе образовање“, који су им саопштили да су дошли на погрешну адресу, јер они не исплаћују новац, него организују преквалификације и обуке, незадовољни радници су се упутили према згради Скупштине града. После краћег протеста делегацију радника примио је заменик градоначелника Небојша Здравковић. Састанак је одржан иза затворених врата.

Потом су чланови делегације на платоу испред Скупштине града обавестили окупљене протестанте да је Здравковић обећао да ће што је пре могуће разговарати са

министром финансија и економије Млађаном Динкићем и изложити му проблем. Незадовољни бивши радници су се потом мирно разишли, уз договор да се испред зграде Скупштине града поново окупе 14. септембра, чују шта има да им поручи министар и одлуче шта им даље ваља чинити.

Некадашњи радници Фабрике аутомобила кажу да траже да се испоштује обећање, а то је да нико неће остати без посла и да ће сви после преквалификације и дообуке наћи посао или код „Фијатових“ коопераната или код других послодаваца. Како се то, међутим, није

НИКО НИ ДА НАС ВИДИ: МИРОСЛАВ ПЕТКОВИЋ

десило, сада траже да се продужи рок у коме ће примати надокнаду на евиденцији НСЗ или да се питање њиховог статуса реши у комплексу са статусом запослених у „Застави а.д.“, „Застави образовање“ и „Застави резервни делови“.

Обећања остала пуста

Подсетимо, пред Божић 2011. године, тачније 5. јануара, 910 радника „Заставине“ Фабрике аутомобила који су проглашени технолошким вишком прешло је на евиденцију Националне службе за запошљавање. Према тада договореном социјалном програму радници који су технолошки вишак прелазе на тржиште рада уз отпремнине од 300 евра по години радног стажа, а добијаће и месечну надокнаду у овој и наредној години, када ће им држава измиривати и доприносе за пензионо и здравствено осигурање.

Према договору фабричког Самосталног синдиката и Министарства економије, радници који одлазе на тржиште рада и изјасне се за шестомесечну обуку за преквалификацију добијаће месечно по 22.000 динара у првој и 19.000 динара месечно током 2012. године. Ако не прихвате преквалификацију, месечна новчана надокнада износиће 13.000 динара.

У протоколу о коначном решењу статуса запослених пише и да ће за предузећа из Крагујевца, укључујући и компоненташе „Фијата“, која буду запослила бивше раднике Фабрике аутомобила Министарство економије, Национална служба за запошљавање и СИЕПА обезбедити додатне подстицаје кроз различите стимулативне програме. Постигнут је договор и са менаџментом компаније „Фијат аутомобили Србија“ по коме ће деца бивших радника ФАЗ имати предност при запошљавању у ФАС и код његових коопераната, док је Национална служба за запошљавање преузела обавезу да свима који заврше обуку понуди посао.

Међутим, на крају протокола, који су потписали тадашњи министар економије Млађан Динкић и председник Самосталног синдиката Фабрике аутомобила Зоран Михајловић, стављена је и једна реченица којом су се Министарство економије и Служба за запошљавање дебело оградиле. Она дословно гласи: „Конечну одлуку о ангажовању ових лица доноси послодавац“.

И шта се десило? Од око 900 људи тек незнатан број њих ради на привременим и повереним пословима и то на одређено време. „Фијат“ је запослио кога је хтео, а тако је и са његовим кооперантима у Грошници.

Нико их неће

Татјана Илић је у Фабрици аутомобила као снабдевач радила 25 година.

– Ишла сам на обуку за књиговођу, а сада похађам часове енглеског језика. Шта да радим са књиговодством, када ништа не

ЧЕКАЈУЋИ ОДГОВОР – У ХОЛУ ГРАДСКЕ СКУПШТИНЕ

ради, када се мале фирме којима треба књиговођа затварају? Од надокнаде са бироа, која је сада 19.000 динара, не може да се живи. Дете је завршило факултет, али ни оно нема посла. Не надам се да се поново негде запослим. Имам 50 година, као и већина мојих колега на протесту, и нико од нас се не нада да ће нас неко запослити, каже Татјана.

Дипломирани економиста са 32 године радног стажа Мирослав Петковић каже да се ради о рањивој групи која је добила отказ у „Застави“ на превару.

– Обећано нам је да ће за две године бити решен наш статус кроз запошљавање код коопераната и на друге начине, али иако је и градоначелник неколико пута инсистирао на томе, од тога нема ништа. Пратимо огласе, шаљемо мејлове, пријаве за посао, радне биографије, али сваки послодавац када види колико година имамо, неће ни да размишља о нама, а камоли да разговара. Ако људи који још раде у „Застави“, а који практично немају посла, могу да примају пуну плату, онда и нама овај статус на тржишту рада може да се продужи још за годину-две, или да нам питање реше до пензије. Радио сам у маркетингу Фабрике аутомобила, а сада похађам курс књиговодства. Идем на обуку, јер је то наша обавеза, а тај испит сам на факултету положио пре више од три деценије, објашњава Петковић.

У Институту за аутомобили Фабрике аутомобила дипломирани машински инжењер Милосав Миловановић радио је пуних 30 година. Сада иде на обуку за дијагностику на возилу. На обуци за ово занимање је око 150 бивших радника ФАЗ-а, а како Крагујевцу треба 10-15 таквих кадрова, новом послу нико се не нада.

– У целој причи око бивших радника „Заставе“ најгоре је то што су сви учесници договора око нашег

социјалног програма, а то су синдикати, министар Млађан Динкић и људи из локалне власти, знали да никада нећемо добити нови посао. Лагали су нас да би избегли протесте, а и сада нас шаљу на разне обуке, не да би се запослили, него да би умањили и донекле испразнили негативну енергију код ових људи и колико-толико сачували макар и привидан мир, закључује Миловановић.

Сви их преварили

Окупљени на протесту били су једногласни у оцени да су преварени. Да су их преварили синдикални лидери, министри, градски политичари. Најчешће су јавно прозивани тадашњи председник Самосталног синдиката Фабрике аутомобила, а сада први синдикалац „Фијат аутомобила Србија“ Зоран Михајловић, тадашњи и садашњи министар Млађан Динкић и градоначелник Верољуб Стевановић.

СВИ СУ НАС ЛАГАЛИ: МИЛОСАВ МИЛОВАНОВИЋ

– Сви су нас преварили. Синдикалци и градски политичари су нам прво рекли да ћемо да се запослимо у „Фијату“, јер имамо приоритет, а када смо отишли на евиденцију за незапослене, на нас су сви заборавили. За свако радно место држава „Фијату“ даје по 10.000 евра, а нама не може да исплати ни ову црквицу од 19.000 динара, каже машински инжењер Владимир Ковачевић.

Слично мисли и Славица Томас. Она каже да су их сви „завлачили“ и да је обука на коју морају да иду смишљена само да би незадовољне раднике склонили са улице. Она је 18 година радила у Фабрици аутомобила као аутолакирер.

Дипломирани економиста Бранка Килибарда после проглашења технолошким вишком конкурисала је пет пута за посао, али јој нико никада није одговорио.

Званичан рок за решавање статуса бивших радника Фабрике аутомобила истиче 5. јануара наредне године. Ако се до тада нешто не реши, ови људи ће остати и без финансијске надокнаде и без шансе да добију нови посао. Они ће се придружити армији од преко 20.000 незапослених Крагујевчана.

КАКО ЈЕ БИЛО ПРЕД БОЖИЋ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ

Сузе би се ледиле

Хладне и празне хале дочекале су раднике Фабрике аутомобила који су похитали у Главну управну зграду код „Шест топола“ да се писмено изјасне о социјалном програму. Смркнута и тужна лица на којима може јасно да се прочита да су забринути због онога шта их чека сутра, али и да са собом носе осећај да су преварени, јер су добили оно шта нису тражили.

Душан Андрић и Миливоје Јоковић имају мање од пет година до пензионисања. За социјални програм су се определили и пре последње понуде Министарства економије. Ипак, са сетом гледају у фабричку капију, кроз коју су у уторак, 4. јануара, последњи пут прошли. Цео радни век провели су у фабрици која више није њихова. Не желе много да говоре о томе. Жао им је млађих колега који остају без посла и без шансе да се поново негде запосле.

– Нема шта да кажем и не знам шта нас чека. Ово је жалосно шта су нам урадили. У Националном служби за запошљавање примаћемо неки динар у наредне две године, а шта ће бити после нико не зна. Имам 25,5 година радног стажа. Шта да очекујем? Од новог посла нема ништа. Ко ће нас да запосли? Једино знам да су нас изиграли. Надали смо се да

ћемо радити у „Фијату“, или код коопераната, или да ће ово још да траје, али ништа од тога, каже Славица Радојковић.

Њен колега Небојша Станковић радио је у Монтакти Фабрике аутомобила као возач 26 година.

– Шта да радим. Прихватио сам да се преквалификујем. Не знам шта ће да ми понуде. Новом послу се не надам, јер од тога нема ништа. Ко ће мене да прими у овим годинама. Када смо пре годину дана отишли кућама и када за нас није било места у „Фијат аутомобили Србија“ свима је морало да буде јасно шта ће са нама да се деси, да ћемо остати без посла, објашњава Станковић.

– Тешко је када видим своје колегинице и колеге тужне и са сузама у очима, а данас пред овом фабричком капијом су сви такви. Да је већи мраз сузе би се ледиле. Овде је већина нас провела малтене цео радни век, провели смо младост у овој фабрици, све нам је она дала. Млађе колеге који имају 20 или мање година радног стажа нашле су се у необраном грођу. Паре од отпремнине се потроше, а нови посао неће моћи да нађу. Не бих да сам у њиховој кожи, каже Живомир Гавриловић.

(„Крагујевачке“, 6. јануар 2011.)

ПРВИ РЕЗУЛТАТИ БОРБЕ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ

Падају кечиие, а где су сомови?

Док једни сматрају да не треба да будемо малодушни и да очекујемо да ће се све око корупције и криминала заташкати, други упозоравају да нема политичке воље да се најкрупније „рибе“ ставе иза решетака, те отуда страх од покушаја да се истрага скрене у другом правцу

Пише Слободан Цупарић

Лидер напредњака, министар војни и први потпредседник Владе Србије Александар Вучић несумњиво је прошле седмице био најфреквентнији политичар у медијима. Готово свакодневно најављује хапшења, тврди да трпи притиске, па чак и од људи из владе, сматра да је влада Мирка Цветковића била умешана у спорне приватизације и напомиње да су сви ти предмети у његовим рукама... Поручује да ће хапсити и политичаре ако се њихова имена нађу у тим аферама, наговештава одлучну борбу против криминала и корупције, а офанзива у рату с

УТВРДИТИ ПОРЕКЛО ИМОВИНЕ:
РАТКО БОЖОВИЋ

овим стоголавом аждајом започела је протеклих дана отварањем афере „Агробанка“.

А Радосав Лале Секулић, власник „Хабитфарма“, осумњичен за милионску пљачку „Агробанке“, у првом исказу датом после хапшења рекао је да је добар део покрадених пара давао функционерима СПС-а. „Другови“ из ове партије узвратили су да Секулићу сада не би требало веровати на реч, пошто и по закону има право да лаже у корист своје одбране.

Колико је оправдана бојазан људи из струке који нису уверени да ће се у овој афери ићи до краја зато што су истражне институције политички обојене и зато што ће се хапшење вероватно усмерити на неке ниже функционере?

- Треба видети да ли ће ови који су најавили борбу против корупције ићи на неко од јачих имена из политичког света, да ли

БЕЗ „ЖРТВЕНИХ ЈАРАЦА“:
НЕВЕН ЦВЕТИЋАНИЋ

ће људи који су пре тога били министри, функционери владајуће странке, хапсити припаднике својих партија, а не неке провинцијске функционере, каже Марко Ницовић, члан Светске асоцијације шефова полиције. - Тачније, треба видети да ли постоји политичка воља или је то само спиновање јавности. Јер, то је, на неки начин, прећутни договор између оних који су пре били на власти и ових који су сада на власти - да се не дирају.

■ Ситне и крупне „рибе“

Социолог Ратко Божовић мисли да је то део овог циркуса који имамо у политичком пољу и који имамо у овом неспоразуму са својом прошлошћу и садашњошћу.

- Овде нема оног истинског одговора јер је велика уцењеност у питању. Та уцењеност је постала мрежа која, чини се, затвара истину, која је код нас на годишњем одмору. Хоће ли се вратити или не не знам, нисам сигуран.

Др Невен Цветићанић из београдског Института друштвених наука сматра да је незахвално спекулисати о исходу поступака који су тек покренути, да треба сачекати епилог, јер је веома је тешко очекивати да српско правосудје функционере попут, рецимо, британског.

- Али, с друге стране, не треба да будемо малодушни и да очекујемо да ће се све заташкати, зато што је првенствено у интересу и постојеће владајуће структуре и свих политичких фактора да и сами прочисте своје редове и понуде грађанима неке нове људе. Отуда верујем да је и владајућа већина свесна да ће неким малим

дриллинзима у сопственом шеснаестерцу починити више штете него користи и зато чини све да ствари доведе у ефикасну процедуру, сматра Цветићанић.

Стручњаци за борбу против корупције тврде да је најважније да држава у сукобу с овим највећим друштвеним злом „иде довољно високо“, да тек када буде ухапшен неко од већих „ајкула“ можемо рећи да се ради о правом обрачуна, јер ово што се сада догађа лични на оно: „жртвујте пиона да заштитите краља и топа“. И Ницовић не види намеру да се дирају велики играчи, а Цветићанић напомиње да не би требало процењивати каква риба треба да буде ухаћена у корпу - пре самог риболова:

- Не можемо да спекулишемо колико велика риба треба да буде, или да кажемо да желимо да ухватимо сома, а да ове мале кечиге нису битне. Дакле, битно је и једно и друго, али треба да идемо темељно. Значи, не да неким спектакуларним жртвеним јарцем ситуацију маркетиншки обојимо, па да кажемо да смо завршили посао, јер је борба против криминала и корупције велики задатак.

Да овде, по речима Ратка Божовића, нећемо ући у саму суштину ствари видело се од почетка - када се код код приватизације није ишло на идентификовање порекла имовине. Прва претпоставка да не дође до стравичних злоупотреба било је порекло имовине. Ако то не знате, онда, тврди Божовић, нема одговора ко је купац.

■ Уцењена елита

Примера ради, у Хрватској, у афери „Санадер“, нико није спектакуларно хапсио челнике „Хипо

РАДОСАВ СЕКУЛИЋ, ОСУМЊИЧЕН
У СЛУЧАЈУ „АГРОБАНКА“, КАЖЕ ДА ЈЕ ДЕО
ПАРА ДАВАО СПС-У

банке“ већ Санадера, који је корумпиран као државни функционер. Хоће ли, дакле, епилог у афери „Агробанка“ бити онда када се лише слободе они политичари и државни функционери који су одобравали и давали налоге челницима „Агробанке“ ко ће добијати спорне кредите?

- Без обзира што је борба против криминала и корупције отпочела, не треба да правимо атмосферу у којој ћемо, као у каубојским филмовима, припремити омчу и онда гледати коме да је окачимо, сматра Цветићанић. - Треба се борити против овог зла превентивно да бисмо очистили привреду и економију од „болесних“ елемената, али то не значи да од хапшења треба да очекујемо чудо и да се само њима може реформисати друштво. То је, напосто, погрешна теза.

Ратко Божовић би волео да дозна ко су били ти који су давали наређења и налоге, али се плаши да је политичка елита страшно уцењена, да свако има свакога за нешто што је противзаконито учинио.

- Мислим да је један од проблема овог нејасног процора идентификовање ко је наређивао и ко је извршавао. Има ту много људи. Комплетно друштво је ушло у поље корупције и потамнело светлост дана. И то је, такође, део наше претходне приче да је ово дуго путовање у ноћ.

Марко Ницовић мисли да ћемо отварањем ове афере „Агробанка“ видети да ли је држава вољна да организује борбу против криминала као што је то учинила Хрватска под притиском Европе и Немачке.

■ Опрез за вођу СНС

Да ли ће Вучић и Дачић бити довољно храбри да у борбу против корупције уђу бескомпромисно, без калкулација, без страха да ће пасти влада; да све лопове ставе иза решетака, без обзира којој они партији припадали, чиме би, верују сви, направили најшири фронт за спасавање државе од потпуне ерозије - или ће ову акцију компромитовати својом партијском обојеношћу?

Цветићанић мисли да нико не треба да глуми Елиота Неса или Вајата Ерна, нико не треба да иде у борбу против

криминала и корупције непромишљено, већ се то мора чинити мудро:

- Да би се корупција сузбила потребно је донети системске мере и ту неће помоћи неколико оваких или онаких хапшења. Треба направити систем који ће обесхрабрити корупцију и награђивати поштен и частан рад за државу. Борба против корупције и криминала само је један сегмент целокупне реформе система, коју морамо направити јер

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕ ДИРАТИ ВЕЛИКЕ ИГРАЧЕ:
МАРКО НИЦОВИЋ

је очигледно да овако даље више не можемо.

Марко Ницовић страхује да врло брзо не дође до конфликта између Дачића и Вучића, јер лидер напредњака хоће што више власти, а вођа социјалиста би да сачува свој простор који је заградио. Тензије између њих ће расти, надметаће се за титулу првог борца у том „надгорњавању“. За то време ће тајкуни, каже Ницовић, финасирати и једну и другу странку.

- Сад се сетих па се питам ко је покراо оне силне цакове с изборним листићима, у недоумици је Ратко Божовић. - Када бих имао одговор другачије бих и резонуовао. Јер, преко украдених цакова вршен је утицај на саме изборе. Не верујем да овде има некога ко није умрежен претходном или садашњом причом и партотократским интересима. Кад би и хтели да истрају у борби против криминала, бојим се да би Вучић и Дачић били у смртној опасности од оних којима је у интересу да се не сазна истина.

Народ очекује да нико не буде заштићен - па био он посланик, председник владе или министар у неком периоду. Пропагандно се власт, рекли бисмо, свакодневно „рве“ с криминалом „бомбасти“ насловима у новинским текстовима, а скептици климају главом с неверицом да ће се ту одмаћи даље од почетка. Човек из струке и са искуством Зоран Ивошевић, судија ВСС, чини се оправдано страхује да неки сада покушавају да скрену истрагу како она не би одвела ка хапшењу најкрупнијих „риба“.

Многе је минулих дана, а у вези са овом темом, иритирала изјава Јелка Качина, известиоца Европског парламента за Србију, који, заправо, није рекао ништа што и сами већ нисмо знали: да морамо рачистити са системском корупцијом и спорним приватизацијама. Није нам се допао његов наредбодавни тон, али изгледа да ми ипак реагујемо тек када Европа подвикне.

САОПШТЕЊЕ ФОРУМА ЗА РЕГИОНАЛИЗАМ КРАГУЈЕВЦА

Нова власт централистичка и аутократска

Прошло је нешто више од месец дана од формирања нове владе, а већ се могу извући неки закључци о начину на који ће владати. Рушећи тек формиране коалиционе власти у многим градовима широм Србије и, како сами кажу, „уподобљавајући“ локалну власт са оном у врху државе, нова власт на најнепосреднији начин показује свој централистички и аутократски карактер.

Већ сада је јасно да се и у наредне четири године ништа значајније неће урадити на толико потребној децентрализацији земље. Из избора у изборе готово све политичке странке у кампањама обећавају децентрализовану државу, а кад дођу на власт све полуге чврсто приграбе у своје руке. Локалне средине и даље се третирају као недорасле и оне којима је тутор неопходан.

Ово је још један доказ и опомена свима који увиђају значај децентрализације, а посебно онима у локалу да се овде децентрализација никада неће догодити, ако се чека да је спроводи власт са државног врха. Овде је неопходно да се у градовима широм Србије формира јак децентралистички покрет који ће извршити притисак на државни врх да превиди централизовану власт и финансије спусти на ниже нивое и омогући стварање модерне државе која ће бити од једнаке користи свим њеним грађанима.

ЗАХТЕВ СИНДИКАТА ПУТАРА СРБИЈЕ

Преиспитивање приватизација

Више од 1.500 радника пет путарских предузећа, међу којима и крагујевачког, од председника Николића, премијера Дачића и министра Динкића тражи да се преиспитају приватизације и спречи пропадање њихових некада успешних фирми

На адресу председника Томислава Николића, премијера Ивице Дачића и министра финансија и привреде Млађана Динкића стигао је пре неколико дана захтев да се преиспитају приватизације пет предузећа за путеве из Београда, Крагујевца, Врања, Ниша и Новог Сада, која су након продаје послужила у склопу „Нибенс групе“. Уз допис који је потписала председница Синдиката путара Србије Соња Вукановић достављена је и петиција коју је потписало више од 1.500 радника ових некада веома успешних предузећа.

„Ми смо годинама пре слома ових предузећа указивали надлежним органима да постоје разлози за преиспитивање приватизације, али је то остало без икакве њихове реакције. Нажалост, показало се да смо били у праву. Као резултат такве приватизације у два од тих предузећа, „Београд“ и „Бачкапут“ раскинут је уговор о купопродаји, а у остала три предузећа „Крагујевац“, „Ниш“ и „Врање“ уведен је стечајни поступак. Тиме је доведено у питање више хиљада радних места. Сматрамо да има много више незаконито спроведених поступака приватизације од ова 24 која се помињу у јавности, а један од тих случајева је, уверени смо, и приватизација ових пет путарских предузећа“, написали су путари.

- Онај део радника који није отпуштен ради за минималац послове одржавања путева и уместо да овако велика предузећа раде посао ког има довољно, у ситуацији смо да радимо за друге, много мање фирме, као подизвођачи само да бисмо преживели, објашњава Соња Вукановић, додајући да сада у пет предузећа ради 1.500 људи.

У Предузећу за путеве „Крагујевац“ отпуштено је 100, а у Нишу близу 50 радника. У Синдикату путара тврде да је највећи проблем за ове некада озбиљне фирме то што јемства за кредите нису скинута, а рачуни одблокирани.

- Ми бисмо имали посла, али не можемо да га добијемо док се не реши ситуација и не преиспита приватизација. То је то посао који треба да уради држава, а не да нуди 10.000 евра за свако отворено радно место, већ да реши проблеме и сачува радна места која већ постоје, каже Вукановићева.

Ових пет путарских предузећа је купио Мило Ђурашковић, бизнисмен из Црне Горе, и сва су пословала у оквиру његове „Нибенс групе“. Ђурашковић је у мају прошле године ухапшен због малверзација у крушевачком ФАМ-у, који је такође купио, а држава је потом раскинула тај уговор. Слична судбина

као пет предузећа из „Нибенс групе“ задесила је и грађевинско предузеће „Партизански пут“, које је пре нешто више од три године купило ПЗП „Београд“. И та приватизација је раскинута, фирма је у реструктурирању, а сви рачуни блокирани су готово две године.

Још раније синдикати ових пет предузећа затражили су помоћ од државе и најавили да ће организовати протесте ако им Влада Србије не омогући услове за рад и нове послове. Председница Самосталног синдиката путара Србије Соња Вукановић казала је на конференцији за новинаре да ће 2.000 радника остати без посла ако не буде добре воље да се помогне путарским предузећима.

Синдикалци тврде да су им „Путеви Србије“ од пролећа одузели велики број послова на одржавању путева, а да су послови одржавања и градње путева дају фирмама без лиценци, које се баве трговином и немају ни квалификоване раднике ни опрему.

Због блокаде рачуна Предузеће за путеве „Крагујевац“, које тренутно запошљава око 330 радника, недавно је изгубило тендер за наставак радова на аутопуту од Крагујевца према Коридору 10 кроз општину Баточина. Због тога што се

налази у стечају у фебруару је расписан оглас у коме фирма тражи закупца. У најам би били дати опрема и радници, што би, према речима председника синдиката овог предузећа Драгана Златића, омогућило да фирма ради до окончања стечаја или нове приватизације.

Пре отварања стечаја над крагујевачком фирмом Привредни суд одбио је план реорганизације и реструктурирања за Предузеће за путеве „Ниш“, које је власник акција у путарским предузећима из Крагујевца и Врања. Предузеће за путеве „Крагујевац“ једно је од ретких путарских фирми која је добила признање Републичког завода за развој, чиме се сврстало међу 100 најуспешнијих колектива у Србији.

Крагујевачки путари одржавали су 153 километра путева првог реда и 608 километара путева другог реда. Ова фирма поред доброг и разноврсног возног и машинског парка има и две асфалтне базе укупног капацитета 350.000 тона годишње и бетонску базу чији је капацитет 15.000-20.000 кубних метара годишње. Фирма има и два каменолома капацитета до 600.000 тона годишње.

М. Ђ.

СИСТЕМ НЕПОРЕСКИХ

Привре

Национална алијанса за локални економски развој (НАЛЕД), уз подршку USAID, у априлу ове године објавила је резултате првог озбиљног истраживања о черупању привреде кроз небројено непореских намета и централне и локалних власти. Добити подаци су драматично упозоравајући: директно се гура рука у касе предузећа, а потенцијални инвеститори у Србији одвраћају од улагања јер никада не знају колико ће их власт ојадити – мимо класичних пореских давања

Из резимеа овог истраживања „Крагујевачке“ преносе најважније делове, уз редакцијску опрему текста

У Србији волимо да истичемо како је стопа пореза на добит једна од најнижих у Европи. Оно што мање наглашавамо је огроман и стално растући систем разних непореских намета и плаћања, који се у последње време све више „отима“ било каквој контроли. Налази ове анализе сведоче да је ефективно оптерећење привреде знатно веће него што се то може закључити на основу постојећих пореских облика. У Србији привреда плаћа и на мосту и на ћуприји.

Идентификовано је 370 непореских давања које плаћа привреда. Поређења ради, сличан регистар у Хрватској дошао је до броја од 245. Међутим, и број од 370 непореских давања није коначан јер не обухвата неке намете као што су административне таксе (које су готово непребројиве), казне и пенале. Затим, није коначан, јер је сва прилика да смо неке намете једноставно превидели, а знамо и да су неки нови у процесу увођења у тренутку док завршавамо ову анализу.

Међу 370 непореских намета идентификовали смо најмање 179 који у одређеној мери финансијски и/или административно оптерећују привредне субјекте, а за које они не добијају никакво право, услугу или добро или га добијају, али чија је објективна вредност значајно мања од износа плаћања по том основу. Остала 191 накнада представља комбинацију различитих давања – од оних за које сматрамо да су апсолутно легитимна, као што су наканде за коришћење јавних површина, до мноштва накнада за уписе у разне регистре код којих је често проблематичан не само износ накнаде, већ и сама потреба за постојањем регистра.

Док је пажња јавности усмерена углавном на праксу локалних самоуправа у вези са таксама и накнадама, реалност је да је за више од три четвртине намета надлежна Република. При томе су у надлежности локалне самоуправе само она давања код којих градови и општине утврђују висину стопе или на неки други начин утичу на висину тих обавеза.

■ С кризом расту намети

Укупан износ наплаћених средстава у 2011. години од 77 непореских намета за које постоје подаци трезора био је око 730 милиона евра. Дакле, овде се ради само о наплаћеним износима, будући да је износ обавеза привреде по основу ових прихода знатно већи. Имајући у виду да је у 2011. години у привреди било запослено 1,27 милиона људи, произишало је да је фи-

ЗАМРЗНУТ ШТРАЈК У „НИСКОГРАДЊИ“

Договор после пет дана

Директор предузећа је након пет дана штрајка прихватио захтеве Штрајкачког одбора. Договорена је редовност исплата зараде на 15 дана, нова систематизација, као и усвајање програма консолидације предузећа до 10. септембра

ЗАПОСЛЕНИ У „НИСКОГРАДЊИ“ ЗА ВРЕМЕ ПЕТОДНЕВНОГ ШТРАЈКА

Прошлог петка запослени у „Нискоградњи“ су замрзнули генерални штрајк у коме су били пет дана, пошто су с руководством постигли договор о испуњавању штрајкачких захтева.

Штрајкачки одбор је потврдио да је договорена редовност исплата зараде на 15 дана, нова систематизација, односно, измена одређених коефицијената, као и усвајање про-

грама консолидације предузећа до 10. септембра.

Од 243 запослена 150 људи, углавном производних радника, целе прошле седмице било је у штрајку јер им је фирма дувала другу половину плате за јун, као и зараду за јул, а штрајк су подржала оба репрезентативна синдиката, „Независност“ и Самостални синдикат.

Директор „Нискоградње“ Драгутин Миловановић наглашава да је прецизирано да исплата буду 15. и 30. у месецу. Иначе, коначна исплата за јун била је управо дан пред замрзавање штрајка, а очекивање је да ће до половине овог месеца бити исплаћена и аконтација за јул.

Међутим, кашњење плате није био основни разлог штрајка, већ захтев да се што хитније усвоји програм консолидације предузећа. Поменути број производних радника, показало се, не може да заради довољно за још око стотину запослених који раде у администрацији, па је завладала неизвесност, јер је „Нискоградња“, са толиким бројем запослених често у блокади, а градска управа предузећу дугује око 200 милиона динара за већ извршене радове. Миловановић најављује да ће се фирма решити вишка запослених и покушати да са новим пословима стане „на ноге“.

- Требало би према договору до 10. септембра да припремимо програм консолидације, али могуће је да ћемо каснити јер то треба урадити квалитетно и све ставити на папир који треба да прође Градско веће, а потом и да програм буде усвојен на седници Скупштине града. Наставиће се са уговореним пословима. Радићемо другу фазу асфалтирања Улице Лазара Пантелића. Осим тога, очекивања су да ће „Нискоградња“ преузети још неке уговоре. Надам се да ћемо радити асфалтирање и тротоаре у Партизанских курира, што смо раније већ били уговорили са подизвођачем, али с обзиром да је реч о улици дугој око километар приход је значајан за предузеће. Такође, требало би да добијемо и око километар Улице Ивана Гошњака. Рачунамо и на приход од редовног одржавања улица и на интервентне радове, наводи Миловановић.

Хоће ли се замрзнути штрајк „одмрзнути“ током септембра, остаје да видимо.

А. Ј.

ПАРАФИСКАЛНИХ НАМЕТА

да плаћа и на мосту и на ћуприји

нансијско оптерећење по основу ових 77 намета око 570 евра годишње по једном запосленом у привреди. Удео Републике у овим наметима је готово половина. Подаци говоре и да градовима одлази двоструко више прихода од непореских намета него општинама.

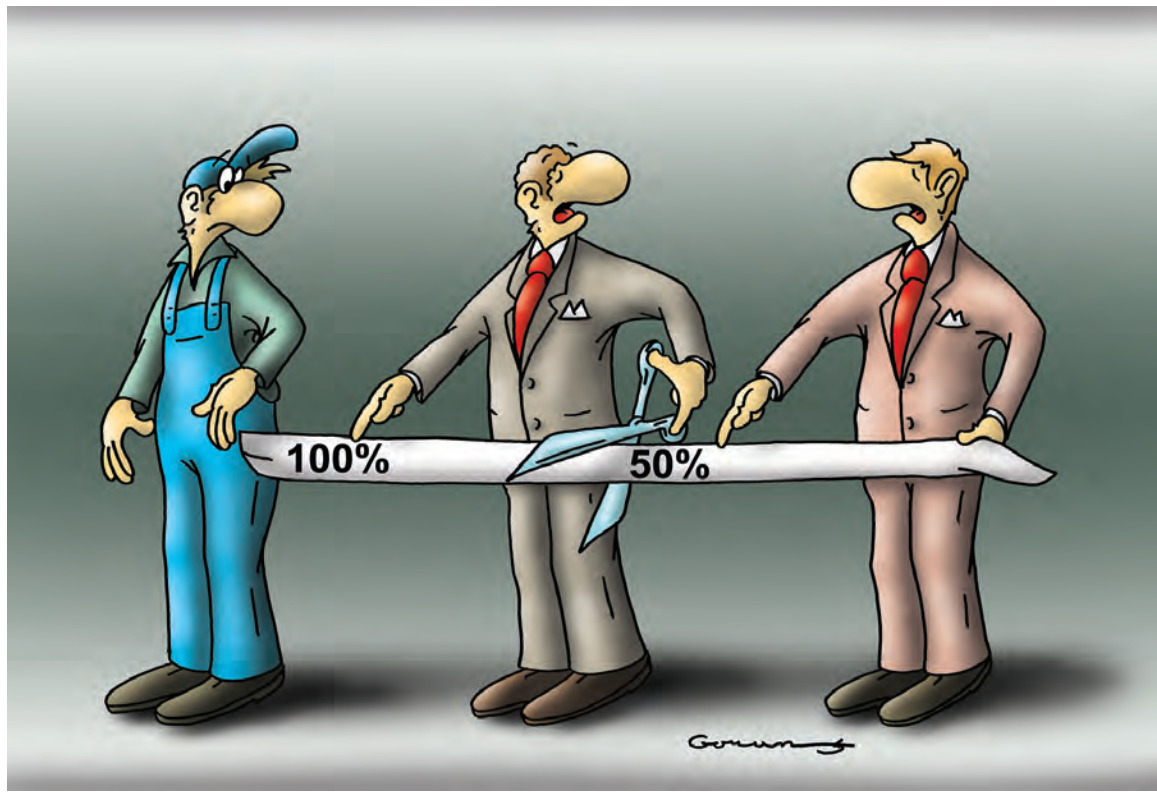
Како је напоменуто, наведени подаци важе за 77 намета који пролазе кроз систем трезора. Та напомена је важна јер многи непорески намети нису у систему трезора, што значи да се уплаћују на посебне рачуне у комерцијалним банкама, тако да њихове ефекте нисмо могли да анализирамо. Ту не мислимо само на приходе организација за заштиту ауторских и сродних права, као што је СОКОЈ, већ и на приходе Агенције за енергетику од издавања лиценце за обављање енергетских делатности, на пример, или на приходе Дирекције за железнице, Агенције за поштанске услуге, Агенције за осигурање депозита, Директората цивилног ваздухопловства, јавних предузећа...

Непорески намети су се од почетка светске финансијске кризе значајно повећали. Ефекти повећања анализирани су на узорку шест предузећа различите величине, регионалне распоређености и делатности. Будући да се ради о скромном узорку, ови подаци унеколико се разликују од добијених од Управе за трезор, али су и даље индикативни. Укупна непореска давања ових шест предузећа су у 2011. години износила скоро 270 милиона динара, што је за 22 посто више него у 2009. години. Обавезе по основу намета које контролише локална самоуправа повећале су се за 38, а за намете које утврђује Република 13 процената.

■ Орден ономе ко покрене бизнис

Држава (у значењу свих нивоа власти) наметима оптерећује пре свега улазак привредних субјеката на тржиште. Анализа је идентификовала најмање 104 накнаде за уписе у различите регистре, за проверу услова за обављање делатности, за издавање лиценци, за стручне испите итд. Један аспект је сам број накнада, а други је проблематична пракса утврђивања њиховог износа. У овом сегменту уписи у регистре заслужују посебну пажњу. На пример, трошкови уписа у регистар произвођача активних супстанци које улазе у састав лека су 10.000 динара, што је ситница према 16.501.316,88 динара накнаде за упис у регистар произвођача дуванских производа. Неке може да чуди како се дошло до ових 16 милиона динара, друге ће чудити само откуд тих 88 пара.

Код накнаде за утврђивање испуњености услова за производњу и промет из области пољопривредне и прехрамбене индустрије ситуација је посебно занимљива. Ту трошкови поступка „нису унапред познати, већ се накнадно утврђују након пријема захтева и формализују се закључком за сваки појединачни случај, уколико су реално предвидиви и извесни“. Можда због оваквих накнада многи тврде да сви који у Србији покрену сопствени бизнис заслужују орден.

Ако неко хоће да стекне неку од предвиђених лиценци, то ће га коштати између 30.000 и 250.000 динара, зависно од шифре лиценце.

Нешто су мањи трошкови за полагање усменог дела стручног испита за туристичког водича – 18.000 динара, док додела назива примаријус кошта 8.990 динара. Да се дође до овако лукративних занимања помоћи ће агенцији за запо-

шљавање, али само ако се изврше уплате Министарству економије накнаде од 15.000 динара за издавање „дозволе за рад агенцији за запошљавање“.

Захватања из прихода предузећа или из средстава за инвестиције један су од најпроблематичнијих непореских намета. То су случајеви када држава, која би требало да буде партнер привреди, нема стрпљења да сачека да предузеће оствари профит, већ посеже у касу и из ње узима чим има неког прихода, не бринући о томе колики су расходи и да ли ће предузеће на крају остварити позитивне или негативне пословне резултате. Укупан број непореских давања код којих је основни приход остварен из привредне делатности је 25.

Најдрастичнији је пример накнада за „општекорисну функцију шума“, коју плаћају сви привредни субјекти, без обзира да ли се налазе на Тари или на Теразијама, и то у износу од 0,025 посто укупних прихода. Овде се очигледно ради о скривеном порезу који је неселективан у смислу да не узима у обзир какву корист неко предузеће има од шума, односно да ли нека привредна делатност позитивно или негативно утиче на шуме, али је селективан јер нарочито погађа делатности које оперишу на бази великог промета, а мале марже.

Сличан пример су приходи Буџетског фонда за ванредне ситуације: средства од осигуравајућих друштава у висини пет посто од наплаћене премије осигурања од пожара и других опасности, као и од прихода од обавезног осигурања транспорта опасних материја. Не само да није јасно зашто би финан-

сирање Буџетског фонда за ванредне ситуације било обавеза осигуравајућих друштава, него се тако поскупује осигурање од пожара и дестимулише понашање које иначе треба подстицати.

Држава посеже за приходима привреде у корист Буџетског фонда за ванредне ситуације и кроз накнаду у износу од једног процента прихода од продатих улазница за спортске догађаје и од 0,5 посто малопродајне цене запаљивих средстава, гаса и експлозивних средстава која се складиште. Министарство унутрашњих послова очигледно је оценило да преко осигуравајућих компанија може да реши и друга финансијска питања, па је предвидело и накнаду за видео надзор на путевима и то у износу од 1,2 посто бруто премије осигурања од аутоодговорности.

■ Потребна комплетна реформа

Међу накнадама код којих је основни приход предузећа је и пет накнада из области електронских комуникација код којих се стопа креће од 0,08 до 0,5 посто. Ова средства су приход Републичке агенције за електронске комуникације.

ЦЕНА „АКРЕДИТОРА“ У ЗДРАВСТВУ

Дневница 50.000 динара

Ако сте у прилици да младој особи предложите неку заиста уносну каријеру, а да је у Србији, размислите да јој препоручите да се бави акредитацијом здравствених установа. Наше здравствене установе плаћају Агенцији за акредитацију здравствених установа 30.000 динара на дан едукатора за самооцењивање. Толика је и дневница едукатора за израду планова за унапређење квалитета здравствене заштите. Спољашњег оцењивача морају да плаћају 55.000 динара на дан, а редовног оцењивача само 50.000 динара на дан.

Сада знамо коме можемо да захвалимо за високи квалитет нашег здравства.

Шта су могућа решења за увођење реда у непореске намете привреди?

Прво, систем јавних прихода у Републици Србији мора бити строго уређен и увек под кључном надзором улогом Министарства финансија. Има основа за разматрање реформе комплетног законског и подзаконског оквира, укључујући и процедуре доношења подзаконских аката којима се уређују финансијске обавезе привреде, ради обезбеђивања транспарентности и предвидивости регулаторног оквира. Циљ је да ни једно ново захватање није могуће увести, нити мењати његове основне елементе актом Владе без активног учешћа Министарства финансија.

Тиме би се значајно ограничила распрострањена пракса да различити органи или носиоци јавних овлашћења могу дискреционо да утичу на број и основне елементе одређених захватања.

Треба размотрити могућност посебног закона (некада је то био Закон о јавним приходима и јавним расходима) којим би била утврђена сва захватања у одређеном временском периоду. Овим законом би се дефинисали основни институти система опорезивања (обвезник, предмет опорезивања, о-

► НАСТАВАК НА СЛЕДЕЋОЈ СТРАНИ

ПОСЕБНЕ „ТАРИФЕ“ ЗА ПРИВРЕДУ

Вишеструко скупље него за домаћинства

Посебна прича су драстични примери како држава „убија“ привреду када прописује посебне, веће стопе за поједине накнаде када их плаћа привреда у односу на оно што плаћају физичка лица, односно домаћинства. Класичан пример је накнада за коришћење грађевинског земљишта, код које привреда плаћа вишеструко веће износе за исту основу него физичка лица. Истину за вољу, законом је предвиђено укидање ове накнаде најкасније 1. јануара 2014. године, када ће је заменити комунална накнада.

Још очигледнији пример су цене комуналних услуга. Иако цене услуга јавних предузећа нису биле централни предмет ове анализе, будући да се оне административно утврђују и да се њима дискриминише привреда, одлучили смо да и њих уврстимо у овај документ.

Р. бр.	Локална самоуправа	Вода—по м³		Канализација		Смеће—по м²		Грејање—по м²	
		грађани	привреда	грађани	привреда	грађани	привреда	грађани	привреда
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Општина "А"	18.40	59.78	7.35	65.04	2.25	10.51	-	-
2.	Град "Б"	42.50	170.03	Заједно са водом		4.35	17.40	79.80	15960
3.	Град "Ц"	23.99	62.38	11.99	32.39	3.21	9.91	79.48	18181
4.	Град "Д"	37.60	107.50	Заједно са водом		5.73	8.99 по изношењу	63.45	19045
5.	Град "Е"	32.12	59.04	9.42	16.07	2.23	2—10.84	60.00	25900

Како се види из табеле, привреда плаћа цене које су најчешће између три и четири пута веће од онога што за исту услугу плаћају домаћинства. За то не постоји никакво економско оправдање, а наспрот увреженом мишљењу, не постоји ни социјално, јер своје трошкове привреда на крају превали на грађане, а од субвенционирања цена највише користи имају највећи потрошачи тих услуга, што свакако нису сиромашни грађани.

20 најиздашних непореских прихода у 2011.

■ Износи у хиљадама динара

Накнада за одводњавање од правних лица	564,033
Накнада за приређивање посебних игара на...	833,461
Накнада за заштиту, коришћење и унапређење...	866,552
Накнада за приређивање посебних игара на срећу...	893,212
Накнада за заштиту вода	1,174,040
Накнада за загађивање животне средине	1,433,105
Годишња накнада за друмска моторна возила...	1,491,703
Накнада за приређивање класичних игара на...	1,728,870
Средства на име учешћа у финансирању зарада...	2,030,247
Накнада за коришћење вода	2,070,795
Посебна накнада за заштиту и унапређење...	2,128,912
Накнада за производе који после употребе...	2,149,291
Накнада од емисије CO ₂ , NO ₂ , прашкастих...	2,234,218
Накнада за коришћење минералних сировина и...	2,857,608
Комунална такса за држање моторних...	3,045,724
Накнада за коришћење података РГЗ	3,443,963
Фирмарина	4,987,541
Републичке административне таксе	9,275,347
Накнада за уређивање грађевинског земљишта	10,432,858
Накнада за коришћење грађевинског земљишта	14,671,779

► С ПРЕТХОДНЕ СТРАНЕ

сновица и стопа за сваку форму). Затим, могли би се дати лимити захватања и то у апсолутним износивама или процентуално. Тиме би се обезбедила предвидивост и релативна уједначеност услова пословања на територији целе Републике. Неопходна је и прецизна класификација свих фискалних форми које постоје у систему – порезима се морају назвати сва она захватања која имају карактер пореза и немају природу коју би по дефиницији требало да имају накнаде и таксе за одређена добра, услуге или права.

Мора престати пракса постојања различитих форми (и порез и накнада, или такса) за исту основицу, исто добро, услугу или право. Потребно је извршити анализу сврсисходности постојања намета који показују да не поседују значајнији фискални капацитет, а представљају битан трошак, како за администрацију која га утврђује и наплаћује, тако и за обвезнике који га плаћају. При томе треба поћи од података о висини наплате у 2011. години.

Потребно је затим извршити интеграцију сличних намета. Постоје и случајеви у којима треба преиспитати законитост утврђивања одређених намета или елемената који се користе при њиховом утврђивању. Треба извршити и неку врсту уједначавања висине намета за исте или сличне врсте административних или других услуга за које се врше плаћања. Такође укинути највећи број накнада и сличних давања које се плаћају за уписе, потврде, дозволе, уверења, лиценце и сл. када те радње спроводе запослени у овим органима. Наиме, већина њих морала би бити финансирана из општих пореза, тј. буџета. Таксе и накнаде као њихов сопствени извор прихода само мотивишу те органе да им процедуре буду што компликованије, а накнаде и давања као плаћања за те процедуре што бројније и финансијски значајније.

С друге стране, значајно унапређење у поступке регистрације привредних субјеката од оснивања Агенције за привредне регистре може бити аргумент у корист финансијске самосталности макар неких јавних агенција. Неопходно је највећи број, ако не и све јавне ентитете "вратити" под окриље буџета и њихово финансирање директно везати за буџет тј. за приходе који долазе по основу општих пореза. Сви досадашњи сопствени приходи државних органа, ограна управе и локалне самоуправе, агенција, дирекција треба да постану приходи буџета, а све те ентитете треба увести у систем консолидованог рачуна трезора. Садашња пракса постојања посебних рачуна тих ентитета у пословним банкама представља екстремни случај урушавања система јавних финансија.

Одређени намети имају своју оправданост и свакако их треба оставити на снази (пре свега када говоримо о накнадама из домена заштите животне средине, или коришћења природних богатстава). Међутим, оно што треба размотрити као генералну препоруку јесте да се неке накнаде и давања преведу у режим пореза (комунална такса за истицање фирме у локални порез за обављање пословне делатности, или накнаде за моторна возила у порез на моторна возила) управо из разлога транспарентности, предвидивости и законске заснованости система јавних финансија.

ВЛАДАН АТАНАСИЈЕВИЋ, ЧЛАН УПРАВНОГ ОДБОРА НАЛЕД-А

Кресање намета - добар почетак

Најава да би ускоро требало да буде укинута преко 100 парафискалних намета је знак да је дугогодишње залагање ове организације за уређивање правног оквира пословања привреде почео да даје резултате

Пише Милош Пантић

Објављено је да је Министарство финансија и привреде упутило предлог Влади за укидање 104 парафискална намета које плаћају српске фирме и предузећа. Наложено је, такође, да и преосталих 11 министарстава у чијој су надлежности овакви намети предлози који су од њих сувишни и за које сматрају да би их требало брисати.

По свему судећи, Динкићево министарство определило се да за укидање предлози управо ону групу парафискалних давања која је у својој анализи НАЛЕД, Национална агенција за локални економски развој, означила као најнепотребније, а ради се о таксама за упис у разне регистре и евиденције. Реч је о 84 републичке таксе, 14 локалних и шест које су комбиноване.

НАЛЕД је организација која постоји пет година и окупља представнике страних инвеститора и највећих домаћих предузећа, а као циљ је зацртала уређивање правног оквира у Србији за пословање привреде и отклањање бројних административних препрека које стоје на том путу. Један од чланова Управног одбора ове организације је Владан Атанасијевић, познати крагујевачки и српски привредник из области информационих технологија, данас запослен као члан управе софтверске компаније „Асеко – југоисточна Европа“ са седиштем у Београду.

■ „Сиве књиге“

Пре разговора Атанасијевић нам је показао видео спот који је финансирао НАЛЕД за приказивање на националним телевизијама, а приказује предузетника који под теретом дажбина наметнутих од државе прво губи један рукав на оделу, потом и други, да би на крају остао у ритам и завршио продају некакву „робу“ на уличној тезги. Спот на праван начин илуструје колико захватања кроз разне намете и таксе оптерећује српске привреднике.

Атанасијевић каже да је НАЛЕД, бавећи се уређивањем правног оквира у Србији за боље пословање привреде, издао четири „Сиве књиге“. У њима је набројано шта је све ова организација уочила од приписа који су препрека за успешније пословање, као у уређивању модерним државама, шта је од тога држави предложено за укидање или мењање и, на крају, преглед шта је држава од тога усвојила и укинула.

Први значајнији корак који је показао да је Влада спремна да прихвати добре савете био је, по А-

Сада имамо 700 хиљада незапослених, људи свакодневно остају без посла, али нико не губи радно место у администрацији, она се само увећава. То гуши привреду која више не може да носи на леђима толики апарат

танасијевићу, укидање више од 50 непотребних прописа који су оптерећивали Закон о предузећима. Доношењем новог Закона о привредним друштвима у јесен прошле године ти прописи су избрисани. Сада се новим предлозима Министарства финансија и привреде који обухватају и предлог за укидање 20 државних агенција из надлежности тог министарства показује да је нова Влада одређене да настави у добром правцу.

У називу наше организације је и одредница „локални“ јер се сав живот, па и привредни, одвија у локалној заједници. Суштина је да се отклоне препреке у виду непотребних закона, прописа и дажбина да би се пословање успешније одвијало. Као пример имамо да је у прошлој Влади постојало Министарство за просторно планирање и заштиту животне средине које је увело низ бесмислених намета, па су сви морали да плаћају накнаду за воде, иако њихова делатност нема никакве везе са водама, или накнаду за заштиту од поплава, иако нису у плавном подручју. Број таквих намета је огроман, каже Атанасијевић.

Парафискални намети за укидање

Фирмарине и земљарине

У листу „Политика“ 1. септембра објављен је, уз вест да Министарство финансија предлаже икудање 104 парафискална намета, и списак неких са те листе. На том списку су фирмарине, тексе за истицање реклама за занатлије и мала предузећа, таксе које оптерећују регистрацију аутомобила, накнада за коришћење грађевинског земљишта, накнада за уређење грађевинског земљишта, такса за држање музичких уређаја, накнада за заштиту, коришћење и унапређење шума, накнада за унапређење животне средине и аеродромска такса.

Предложили смо да се укину таксе које оптерећују регистрацију аутомобила. Желимо да од 1. октобра грађани Србије, ако ово прихвати Влада и усвоји Скупштина, могу да имају јефтинију регистрацију аутомобила, као и да више не плаћају те таксе тако што попуњавају чак 12 – 13 уплатница, изјавио је министар финансија и привреде Млађан Динкић.

Наш саговорник објашњава да је стручни тим НАЛЕД-а у истраживању шта је све од прописа у Србији сувишно обилазио земље у региону. У Словенији су сазнали да су тамо имали сличне проблеме као и ми пре него што је требало да уђу у Европску унију, а поговоту код процедура за разне регистрације, од предузећа до возила. Онда су додели закон по коме грађанин, било шта да региструје, може да дође у државну установу у којој се то обавља и поднесе захтев, а та институција је дужна да прикупи све потврде и папире који су за то потребни.

■ Електронска управа

То је доста олакшало живот у земљи и смањило дажбине, јер не мора грађанин да иде на десет места и прикупља потврде и уверења, већ то ради сам државни орган. То је у Словенији било могуће јер је код њих профункционисала такзвана електронска управа. Уведени су електронски документи и разни државни регистри су умрежени. Нама то тек предстоји, јер код нас постоје сви ти разни регистри, али нису повезани. Један регистар води МУП, други РЗЗО, трећи ПИО, и сви они воде податке о теби, али ти мораш да идеш од једног до другог шалтера и све то прикупљаш. Примера ради, ако је за обављање промета хране потребно да прикупиш пет потврда, суштина је да не идеш на пет места, него да све обавиш на једном месту. То је поступак звани „уан стоп шоп“, коме наша држава треба да тежи, коментарише Атанасијевић.

Поред анализе непотребних дажбина које оптерећују привреду и

предлога шта треба укидати НАЛЕД је указао и на једну нелогичност у Србији, а то је да су дажбине по истом основу вишеструко скупље за привреду него за грађане. Као пример наш саговорник наводи у последње време много помињања накнаду за коришћење грађевинског земљишта, такозвану земљишну ренту, која је од почетка 2014. године предвиђена за укидање, јер ће та дажбина да се обједини са порезом на имовину.

Та накнада, која иде у касе локалних управа, код нас се наплаћује вишеструко скупље привреди него грађанима, за шта не постоји ни један разуман разлог осим да се од онога ко остварује неки приход захвати што више. У развијеним земљама оваква пракса не постоји, али у Србији, напомиње Атанасијевић, она је на делу и код плаћања свих комуналних услуга, струје, воде или грејања, а у уређеним државама тога нема.

НАЛЕД се залаже да се увођење дажбина код нас стави под контролу тако што ће се разни непорески и парафискални намети, ако већ неки од њих морају да постоје, уведу у режим буџетских прихода над којима држава има евиденцију, а не да се као до сада многи од њих воде ван буџета, на рачунима разних агенција у пословним банкама. Све је то чврсто повезано, јер када све те силне агенције имају овакве таксе као сопствени приход, оне ће се грчевито борити да задрже и све компликоване процедуре и прописе, како би могле да опстану, јер у супротном губе сврху. Због тога се НАЛЕД и залаже да у будуће ни једна нова дажбина не може да се уведи, нити да се мења њен износ, без сагласности Министарства финансија. Предлаже се, такође, да се ова област регулише посебним законом који би предвидео какви све државни намети могу да постоје и да се одреди њихов лимит.

Суштина свих ових иницијатива је да се људи што више запосле. У земљи сада имамо 700.000 незапослених и људи свакодневно остају без посла, али нико не губи радно место у администрацији која се само увећава. То гуши привреду, јер све мање оних који нешто раде и производе треба да носи на леђима све већу администрацију, што је неодрживо, закључује Атанасијевић.

megabelt OR
Kneza Mihaila 106, Kragujevac

radno vreme od 7h do 19h

SVE VRSTE REMENJA (Optibelt, Borovo, Good Year, Sava, Unibelt...)
klasično klinasto remenje, nazubljeno, polu-v PJ/PH remenje, transportno remenje, sintetičko remenje, zupčasto remenje, varijatorsko remenje, šestougaono remenje, okruglo remenje, extremultusi...

SVE VRSTE GUMA (Michelin, BF Goodrich, Tigar, Kleber, Continentall, Barum, ...)
Ulja, auto delovi i autokozmetika...

Telefon 325-236

ДЕВЕТИ ШУМАДИЈСКИ САЈАМ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Крагујевац, 13-16. септембар 2012.

ПРОГРАМ САЈМА

Четвртак, 13. септембар 2012. године

10 часова - СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ САЈМА

културно уметнички програм, Академски фолклорни ансамбл "Светозар Марковић" Студентског културног центра и етно група "Студенац" - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

10.30 - 17 часова - **ЧОБАНАЦ**, културно - уметничка и кулинарска манифестација у организацији МЗ Меленци

11 - 17 часова - културно - уметнички програм - вокална, фолклорна и тамбурашка секција, наступ глумца, Удружења жена "Зора" са банатским специјалитетима
Место одржавања: Сајам - центар града - Сајам

11 - 16 часова - кување Чобанског паприкаша и дегустација за посетиоце - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

11.30 часова - **СОКАК ЗЛАТНИХ РУКУ**, изложба рукотворина

12 часова - **ИЗЛОЖБА СТАРИХ МАШИНА**, у организацији Удружења власника старих машина "Феникс"

12 - 14 часова - **СТРУЧНА ТРИБИНА ИЗ ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ** - Привредна комора Србије - Место одржавања: Медија центар "Шумадија сајма"

Петак, 14. септембар 2012. године

ДАНИ ПЧЕЛАРСТВА - МЕДЕНИ СОКАК (од 14.09. до 16.09.2012.)

10.30 часова - СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ПЧЕЛАРСКЕ ИЗЛОЖБЕ, уз културно уметнички програм - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

11.40 - 12.40 часова - **ЗАСВИРАЈ, ЗАПЕВАЈ И ЗА ПОЈАС ЗАДЕНИ**, инструментално стваралаштво Шумадије - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

12 - 13 часова - **ВОДИЧ КРОЗ ОРГАНСКУ ПОЉОПРИВРЕДУ - НАЈВАЖНИЈИ КОРАЦИ**
Предавање о органској храни - др Оливера Николић, Факултет еколошке пољопривреде ЕДУЦОНС Универзитет, Сремска Каменица - Место одржавања: Медија центар "Шумадија сајма"

13 - 15 часова - **Инжењерска комора Крагујевац**
1. Представљање решења за производњу енергије искоришћењем отпада у пољопривреди
2. Представљање решења за системе мелиорације са начином коришћења и одржавања истих са освртом на енергетску ефикасност
Место одржавања: Медија центар "Шумадија сајма"

17 часова - **КОНЦЕРТ НАРОДНЕ МУЗИКЕ**, у организацији Удружења "Крагујевац концерт" - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

Субота, 15. септембар 2012. године

9 - 11 часова - **ОЦЕНСКА СМОТРА КОЊА**, у организацији "Агробизнис центра" - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

9 - 13 часова - **ГУЛАШИЈАДА**, такмичење ловаца у кувању ловачког гулаша, у организацији Ловачког савеза Централне Србије - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

9 - 13 часова - Такмичење **РИБОЛОВАЦА** у спремању рибље чорбе, у организацији риболоваца "Багремар" и "Шумадија" из Крагујевца - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

10 часова - **РЕВИЈА ПАСА СВИХ РАСА И ПРИКАЗ ДРЕСУРЕ СЛУЖБЕНИХ ПАСА**, у организацији Града Крагујевца и Кинолошког друштва "КГ-12" из Крагујевца
Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

11 - 12 часова - Компанија **"ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ"**, презентација Пријатеља Сајма - Место одржавања: Медија центар "Шумадија сајма"

12 - 13 часова - Градска туристичка организација Крагујевац - Презентација сеоског туризма - Место одржавања: Медија центар "Шумадија сајма"

12.30 часова - Проглашење победника на **ИЗЛОЖБИ ПАСА** - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

13.15 часова - Проглашење победника у кувању ловачког гулаша и рибље чорбе, уз дегустацију за посетиоце - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

13 - 16 часова - **ТРЕЋА КРАГУЈЕВАЧКА ШАРЕНА ФИЈАКЕРИЈАДА**, у организацији "Агробизнис центра" - Место одржавања: Сајам - центар града - Сајам

16 часова - Проглашење победника **ДЕСЕТЕ РЕГИОНАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ ОВАЦА**, у организацији Удружења одгајивача "Шумадија - Winterberg"
Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

16.30 часова - Проглашење победника **ПЕТЕ РЕГИОНАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ КОЊА**, у организацији "Агробизнис центра" - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

17.30 часова - Додела награда најуспешнијим учесницима **"ФИЈАКЕРИЈАДЕ"** - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

Недеља, 16. септембар 2012. године

9 часова - **ИЗЛОЖБА КРАВА СИМЕНТАЛСКЕ РАСЕ**, у организацији Удружења одгајивача говеда "Шумадија" (долазак грла) - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

9 - 10 часова - Презентација пројекта **"Постизање ЕУ квалитета млека"**, "Макси фарма" Горњи Милановац - Место одржавања: Медија центар "Шумадија сајма"

од 11 часова - **КУЛТУРНО - УМЕТНИЧКИ ПРОГРАМ** - наступ фолклора и певачких група - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

12.15 часова - Проглашење победника на **САЈМУ СИТНИХ ЖИВОТИЊА**, организацији Удружења за одгој и заштиту ситних животиња Крагујевац - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

13 часова - Проглашење победника на **ИЗЛОЖБИ КРАВА СИМЕНТАЛСКЕ РАСЕ** - уручење ленти - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

14.40 часова - Уручење пехара и награда победницима **ИЗЛОЖБИ КРАВА** - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

15 часова - СВЕЧАНО ЗАТВАРАЊЕ САЈМА, уз уручење захвалница и награда - Место одржавања: плато "Шумадија сајма"

Сва четири дана Сајма, од 13. до 16. септембра за посетиоце су отворене изложбе оваца, коња и ситних животиња
САЈАМ ЈЕ ОТВОРЕН СВАКОГ ДАНА ОД 9 ДО 19 ЧАСОВА
УЛАЗ НА САЈАМ ЈЕ БЕСПЛАТАН

ИНСПЕКТОРИ КОНТРОЛИШУ РАСПРОДАЈЕ

На акцији, а скупље

Екстра ниске цене, тотална распродаја, акција, сезонски попуст и већ посрбљено „сале“, којима су облепљени излози већине радњи, често су само „навлакуша“ за купце. Зато ових дана Тржишна инспекција кажњава оне који потрошаче доводе у заблуду неистинитим и нејасним порукама

Крај лета је идеално време за све који чекају прилику да се понове захваљујући распродајама којим се трговци ослобађају залиха. Зато већина Крагујевчана помно прати где су акције, распродаје, попусти, сезонска снижења цена. За неке је то јединствена могућност да коначно нешто купе у папрено скупим бутицима са фирмираним робом.

обећава више него што можете добити у радњи. Снижење „до 70 одсто“ обично се односи на мали број артикала или на робу која се иначе слабо продаје. Домишљатост оних који пошто-пото желе да вас намаме да уђете у њихов дућан има безброј варијација. Дешава да су појевтиниле само браон или зелене, али не и црне ципеле. Слично је и са гардеробом, јер нижу цену добија најчешће она у јаким бојама, дезенима и кројевима чија мода пролази. Некад су на снижењу једино артикли екстремно малих или великих бројева, али и оштећена и неквалитетна роба. Има случајева да онога што се нуди на распродаји у радњи уопште нема, да су попусти занемарљиви, а дешава се чак и да је „акцијска цена“ виша од редовне.

Због свега што затиче у трговинама потрошач често има горак утисак да га третирају као овцу спремну за сезонско шишање. Ипак, људи размишљају: ако не купим сада када је тако јефтино, неће моћи никада.

Ова игра, коју са намером да добију, играју и они који нуде попусте, и они који се на њих „лепе“, иако има правила, не игра се увек поштено, па некако дебљи крај обично остане у рукама љубитеља снижења.

Да се то не би догађало потрошач, кога штите чак три закона за

због чињенице да је септембар месец када се ова роба масовно нуди уз рекламу сезонских снижења и распродаја.

Према речима инспекторке Иванке Јовановић, која руководи групом задуженом за контроле, превасходни циљ је да трговце спрече да злоупотребљавају поруке оглашавајући распродаје, снижења и друге продајне подстицаје само да би повећали промет, односно да санкционишу ситуације у којима реално стање не одговара ономе што се у поруци обећава. На тај начин би требало да се заштите потрошачи, али и да се обезбеди лојална конкуренција на тржишту.

■ Прва казна - забрана оглашавања

Контроле смо започели у специјализованим продавницама одеће, обуће, школског прибора и опреме за ђаке у центру града, а прошириле се на продајне објекте који се налазе у ширем градском подручју, као и на оне који се налазе на подручју свих општина у саставу Шумадијског управног округа, које, такође потпадају под надлежности тржишне инспекције Одељења Крагујевац. У њима учествује већи број инспектора који проверавају да ли је огласна порука, која је истакнута на излогу, неком видном месту у продајном објекту или дистрибуирањем рекламног материјала истинита, потпуна и одређена. Ово су битни елементи на основу којих проценујемо да ли она може купца довести у заблуду и тако га оштетити.

Примера ради, када се у нуди тотално, екстра, велико, финално, највеће... снижење таква порука не даје ни потпуну ни јасну информацију. Велика је разлика између онога што је некоме скупо, а друге екстра јефтино. Такође, ако неко истакне рекламу за тоталну

УПОЗОРЕЊЕ ИЗ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПОТРОШАЧА

Лажан проценат снижења

Потпредседник Националне организације потрошача Србије Зоран Николић каже да је пракса обмањивања потрошача лажним снижењима значајно смањена ступањем на снагу новог Закона о заштити потрошача.

Међутим, и сада су приметне лажне или обмањујуће поруке. Једна од најчешће коришћених јесте она о проценту снижења као када је, рецимо, на излогу крупним словима позив потрошачима да искористе невероватан попуст од чак 70 посто, док је реалност другачија - тих артикала или уопште нема или их има само комад-два. Врло често је производ са акцијском ценом, дакле нижом, заправо скупљи од претходне редовне понуде.

Оно што се, такође, може дефинисати као непоштена тржишна пракса је намера трговца да општим позивом на попуст заправо лажно наведе потрошача да посети управо тај објекат, при чему се предметни попуст не односи на све производе, већ само на неколико. Пошто је ово законом забрањено трговци који то раде се излажу ризику новчаних казни које иду чак до три милиона динара, каже Николић.

распродају није лако схватити да ли је све у радњи на снижењу или су цене појединих артикала максимално спуштене. Дешава се и да оглашена акција и снижење цена реално не постоји, да је оглашен већи проценат снижења од оног који је присутан, али и да је снижена цена занемарљиво мања у односу на предходну. Има примера и да, користећи занемарљиво кратак рок у оквиру којег је производ био понуђен на акцији, трговац ствара привид снижења, настављајући да га продаје по ранијој цени, каже Иванка Јовановић.

Додаје и да наилазе на случајеве да оглашавање продајног подстицаја не прати законом обавезно

да се јасно види шта се нуди на снижењу и разврстана на начин који купцу даје могућност да лако види за колико процената је јефтинија. Такође је обавезно да, уз нижу цену, буде изложена и претходна, која мора бити прецртана, али видљива да би потрошач могао да их упореди, каже инспекторка Иванка Јовановић.

Наглашавајући да се већина трговаца код којих су пронашли неправилно оглашавања снижења правда непознавањем прописа, наша саговорница каже да их то не ослобађа одговорности, пошто сви имају књиговође којима плаћају да се старају о поштовању законских одређби. Због тога инспектори ових дана санкционишу сваки случај довођења потрошача у заблуду

Време распродаја, међутим, и прилика је да трговци, којима због беспарице све теже иде, зараде мало више. Довијања да привуку све ређе муштерије виде се у читавом граду, јер су говото сви излози облепљени упадљивим порукама које обећавају повољну куповину робе јефтиније и до 70 одсто. Машта, помодарство, или маркентиншка наука, украсила је градске радње, и обогатила речник становника српских градова страним изразом „сале“, који чак и они који не знају енглески препознају као рекламу за снижење цена. Не изостају ни домаће поруке: распродаја, екстра ниске цене, тотално снижење, сезонски попуст, снижена роба са залиха, све за динара, и одскора неизоставна „акција“.

Докази о ефикасности у пракси се виде кроз гужве у радњама које нуде највеће попусте, па трговци имају разлога да буду задовољни.

■ Има у реклами, нема у радњи

Колико разлога за задовољство има купац који, почетком јесени, пазари оно што ће му затребасти тек следеће године, осим од дубине цепа, зависи и од способности да процени да ли је обећање о великој уштеди право или се ради о „навлакуши“ за лаковерне - иза многих „акција“ крију се замке за потрошаче, јер реклама најчешће

које он, осим ако није правни стручњак, никада није чуо, мора да буде веома опрезан.

Будност су ових дана најавили и тржишни инспектори који су, протекле недеље, започели организовану акцију контроле снижења у трговинама које продају обућу и школски прибор.

У Одељењу тржишне инспекције у Крагујевцу кажу да је појачана контрола оглашавања свих продајних подстицаја у продавницама које продају школски прибор и обућу за децу започела баш сада

прецизирање робе на коју се односи. На пример - трговац огласи проценат снижења, а оно се односи на пар артикала по врсти или одређене комаде минималних и максималних величина. Понекад робе која би требало да буде на попусту уопште нема, јер се, наводно, брзо распродала или су у питању биле јако мале количине. Купац, такође треба тачно да зна у ком периоду важи оглашени подстицај, па огласна порука мора садржати и ту информацију. Роба у радњи мора бити тако изложена

обећањима нереалних или непосредних попушта.

Први корак је забрана оглашавања који подразумева уклањање огласне поруке, односно забрану даљег дистрибуирања неистинитог рекламног материјала. Други је захтев да се порука доведе у склад са прописима који траже да мора садржати проценат снижења, врсту робе на коју се снижење односи, период трајања попушта. Они који не испштују налоге инспектора могу очекивати пријаве са захтевом за покретање прекршајног поступка.

Из Тржишне инспекције поручују да имају ограничен делокруг деловања пошто ову правну област уређују Закон о трговини, Закон о заштити потрошача и Закон о оглашавању. Према речима Иванке Јовановић, та широка законска регулатива омогућава трговцима да, кроз свакодневну праксу, упознају различите моделе дозвољених продајних подстицаја који до сада нису били присутни на нашим просторима.

Свакодневна пракса, изгледа, ипак показује да народ воли да мисли да је пазарио јефтиније, чак и када није тако. Зато се многе слогани и пароле, смишљају нови изрази и поруке који нас маме да купимо и оно што нам никада неће требати.

Јаворка СТАНОЈЕВИЋ

На последњем списку за опомене пред утужење нашло се 16 великих дужника који дугују вишемилионске износе и не успевају да ухвате корак са рачунима. Међу највећима су „Енергетика” и Клинички центар, а има и приватника

Електрошумадија се већ дужи низ година суочава са проблемом наплате електричне енергије, поготово у случају великих привредних предузећа чији се дугови само гомилају. Када се на то дода и све плићи цеп грађанства и њихова нередовност плаћања, онда и не чуди што се стратегија наплате дистрибутера електричне енергије заснива на непопуларним методама - махану маказима, утужењима, уступању рачуна приватним судским извршитељима, па како се коме заломе.

Чињеница је да ЕПСдели судбину српске привреде, па на све начине покушава да изуче што већи део свог колача. Због тога су ових дана на адресе крагујевачких великих привредних дужника проследили опомене пред утужење, посегнувши за јединим инструментом да некога приволе, или боље речено присиле, да бар смањи вишемилионске износе на разумну меру.

■ Ко су опоменути?

На последњем списку „Електрошумадије” нашло се 16 већих установа и привредних предузећа, мада је, како кажу у овом предузећу, списак највећих дужника знатно дужи, не рачунајући грађанство које се посебно води. Предјачи „Енергетика” са 2,6 милијарди динара дуга, а потом су ту Клинички центар са 28 милиона, затим „Водовод” са 21 милионом текућег дуга, уз преко 300 милиона динара у репрограму, с тим што се и тај дуг, како наводе, нередовно плаћа по ратама.

Железнице Србије дугују 17 милиона динара, а МУП десет милиона динара. „Електрошумадији” дебело дугује и Пореска управа, с тим што

„ЕЛЕКТРОШУМАДИЈА” УГРОЖЕНА ЗБОГ ДУЖНИКА

„ЕЛЕКТРОШУМАДИЈА” ОПОМЕНУЛА ВЕЛИКЕ ДУЖНИКЕ

Опомене, па на суд

МИРОСЛАВ МЛАДЕНОВИЋ:
СУД НАМ НИЈЕ ЦИЉ

њихови дугови нису збројени до краја, јер се рачуни одвојено воде по пословницама. „Аутсообраћај” дугује око осам милиона динара, али није на списку о коме тренутно говоримо, док су на њему Дом Здравља Лапово, „Застава оружје” АД, Институт за стрна жита, па ЈКП „Нискоградња”, као и приватна предузећа ТП „Квин”, „Меркур ЛТД”, Клана и прерада меса „Будућност” и СУР „Скардија”.

Према речима Мирослава Младеновића, директора за пословни систем „Електрошумадије”, њима није циљ да некога изведу пред суд, не-

го да заједно с дужницима изнађу начин да измире своја дуговања, или да их бар знатно смање, јер је немогуће опстати на тржишту под оваквим условима.

- Послали смо 15 опомена, које су само на нивоу опомене, и очекујемо од дужника да нам се јаве у циљу договора око регулисања дуга. Нема циљне групе, већ је углавном критеријум био висина дуга, што значи да се нису циљано помињала државна или јавно комунална предузећа, већ су сви заступљени у овом броју опоменутих, каже Мирослав Младеновић.

Он тврди да се ови дугови не одnose на неплаћање у неком дужем периоду, већ се ради о привременом застоју у плаћању у протеклих пар година због отежаног пословања. Међутим, они потражују комплетан износ дуговања, а не само парцијално за издвојен период од када је дошло до потешкоћа у реализацији наплате рачуна. То је, дакле, дуговање из претходних пар година, не дуже, објашњава наш саговорник, јер Закон о облигационим односима дефинише да у случају привредних субјеката старија потраживања од

три године застаревају. Дугови који датирају од пре пет до седам година су, по њему, спорадични. „Електрошумадија”, и „ЕПС” тај стари дуг не могу да отпишу на своју иницијативу или уз договор с купцима, него само на основу судских пресуда и то се води као спорно потраживање.

■ Реструктурирање амнестирао дужнике

По Младеновићу је велики спектар проблема које њихови купци имају и углавном то нису потрошачи који у дугом периоду нису платили ни динара, или нису желели да плате. Највише је оних који не успевају да сервисирају дуг за струју, попут Клиничког центра. „Енергетика” се издвојила као њихов убедљиво највећи дужник и она је проблем који превазилази оквире „Електрошумадије”.

- Од 2005. године до данас тај предмет није могао бити решен из разлога што је то предузеће у реструктурирању. И пре тог периода је имало дуговања, а онда је све то блокирано уласком у реструктурирање. Те фирме заштићене су од наплате и од било каквог судског захтева, тако да они из тог разлога нису обу-

хвањени опоменама, објашњава Мирослав Младеновић.

На списку о коме говоримо се, међутим, није нашло ни једно име грађанина који су велики дужници већ утужени по основу захтева за извршење по основу веродостојне исправе. На основу њега добар део предмета се налази већ у рукама приватних извршитеља, чија улога је изједначена са државним извршитељима по слову закона. Директор Младеновић тврди да нису постојали никакви критеријуми када су поједине предмете уступали баш њима, као што их није ни било када су поједини предмети ишли преко суда. Једини разлог што су извршени број дали приватним извршитељима је да суд не би био пренатрпан њиховим предметима, јер је процедура потпуно изједначена.

За овакву ситуацију одговорне су друштвене и економске прилике у земљи. У зависности да ли се ради о буџетским институцијама, где буџетским средствима која су планирана за ту сврху не могу да се поккрију дуговања, или је реч о отежаном пословању привредних субјеката где пословање не може да поккрије трошкове, појављује се раличита лепеза проблема и начина сервисирања дугова. Конкретно, Клинички центар из државног буџета добија средства за енергенте, али та средства нису довољна да поккрију трошкове свих енергената.

- Врло је битно да кажемо да ми ни један побројани привредни субјект не желимо да доведемо у блокаду, да направимо било какав проблем пословним партнерима, осим да покушамо да их практично замолимо да изнађу решења да се дуг сервисира, каже Младеновић, додајући да су они, такође, суочени са јако отежаним пословањем због битног повећања дуга за испоручену електричну енергију.

Њима је јасно да привреда послује у отежаним условима и само у крајњем случају прибегавају утужењу. Углавном иду на разлагање дуга кроз репрограм. Добар део се заврши договорно или вансудским поравнањем. По новом Закону о испоруци електричне енергије, који ступа на снагу од 1. јануара наредне године, купци попут „Енергетике” и „Фијата” неће бити више купци „Електрошумадије”, јер их директно преузима ЕПС, пошто се према нивоу потрошње дефинише и испоручилац.

Елизабета ЈОВАНОВИЋ

ДЕВЕТИ САЈАМ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Најстарији и најпосећенији

Крагујевац је пронашао своје место на мапи пољопривредних сајмова одмах после Новог Сада. Иако смо, пре свега, познати као индустријски град на „Шумадија сајму” се увек у другој седмици септембра одржава најстарији и традиционално најпосећенији - Сајам пољопривреде

Друга по величини аграрна манифестација у Србији на којој су присутни приоизвођачи и дистрибутери пољопривредне механизације, сточне хране, ђубрива, опреме за виноградарство, машина и опреме за многе делатности у оквиру аграра одржаће се на Градском сајмишту у Крагујевцу од 13. до 16. септембра.

Традиционално у оквиру крагујевачког Сајма пољопривреде одржава се и највећа регионална изложба оваца, коња, крава, свиња и ситних животиња. Од робних група биће заступљена пољопривредна механизација, машине и опрема за прехрану, за сточну храну, кланице, за мужу, прикључне машине, делови за пољопривредне машине, млечни производи, млекарске машине, опрема за наводњавање, за сточарство, шумарство, свињарство, виноградарство, живинарство, пластеници, хемијски производи, прехранбени производи, мед и опрема за пчеларство, алкохолна и безалкохолна пића, амбалажа, сточна храна, семенска роба, средства за заштиту биља, цвеће

ДР СНЕЖАНА ЖИВАНОВИЋ КАТИЋ НА ПРОШЛОГОДИШЊЕМ САЈМУ

и дендро материјал, ђубрива, а од организација биће присутне научне институције, фарме, удружења, финансијски сектор, осигурање.

Снежана Живановић Катић, помоћница градоначелника за пољопривреду, подсећа да, иако је Сајам пољопривреде у организацији „Шумадија сајма”, готово ништа се не догађа мимо градске Службе за пољопривреду. Отуда и девета манифестација по реду, а почело се скромно. Прва четири сајма су одржана на простору Сточно-кванташке пијаце, на ледини, а оснивањем Градског сајмишта Сајам пољопривреде се сели на прави изложбени простор.

- Новосадски сајам има традицију дугу 79 година. Доста новца се улаже и из републичког и из покрајинског буџета. Ми немамо такву подршку, али наш сајам је, и-

ако стар девет сезона, други у Србији, а у Крагујевцу свакако најстарији. И ове године изложбени капацитети су попуњени до последњег квадрата и биће око стотину излагача - фирми, али то није коначан број. Ове године угостићемо седам општина, јер су штандове закупили Зрењанин, Кнић, Рековац, Топола, Баточина, Рача, а на сваком од штандова представљаће се фирме из тог краја. Такође, на штанду Инженерске коморе Крагујевац биће неколико излагача. Занимљиво је и да Друштво пчелара, по први пут ове године, своју традиционалну изложбу меда, која се одржавала у централној пешачкој зони, сели на „Шумадија сајам”, а са њима долази још најмање 20 нових излагача из целе Србије, па ће Дани пчеларства бити саставни део Сајма пољопривреде, каже Снежана Живановић Катић.

Када је реч о сточарству, око 250 одгајивача ће извести своја грла. Сајам ће отворити изложба коња, потом оваца, изложба ситних животиња, а, такође традиционално, четвртог дана сајма манифестацију ће затворити изложба крава сименталске расе за коју је интересовање показало 70 одгајивача.

Неће изостати ни стручне трибине у „Медија центру”. Увек се креће од актуелних тема, попут пресека стања у аграру, док ће специјализована предавања бити посвећена органској храни, побољшању квалитета млека, узгоју квалитетних јуница. Нису заборављени ни прагећи догађаји попут такмичења у спремању ловачког гулаша, рибеље чорбе, а биће и наступа културно-уметничких друштава, певачких група, удружења жена које се баве домаћом радиношћу.

ОПРЕМЕЉЕНОСТ КРАГУЈЕВАЧКИХ ШКОЛА

Теорија и даље испред праксе

Како да користе рачунар ђаци имају где да науче, али многи немају прилике да завире у свет микроорганизама кроз микроскоп или виде како натријум-хидроксид „трчи“ по води. Сматра се и да чак 70 одсто школа у Србији нема кабинете за физику и хемију, предмете за које наставници кажу да се најлакше уче кроз експерименте и такозвану очигледну наставу

Пише Марија Обреновић

Пре три године Удружење професора информатике спровело је анкету у око 150 школа у Србији у намери да провери колико су информационе технологије заступљене у настави. Резултати су били поразавајући. Анкета је, наиме, показала да свака школа, у просеку, поседује 35 рачунара, да на један компјутер „долази“ 41 ученик, а да свака десета образовна установа чак и не поседује рачунарску мрежу. Годину дана након тога започет је пројекат „Дигитална школа“, захваљујући коме је свака школа у Србији добила барем један рачунар, а добар део потпуно опремљене кабинете за информатику.

Тако сада ђаци имају где да науче како се користи рачунар, али већина њих не може да завире у свет микроорганизама кроз микроскоп или виде како натријум-хидроксид „трчи“ по води. У појединим медијима лани се појавио податак да чак 70 одсто школа у Србији нема кабинете за физику и хемију, предмете за које наставници кажу да се најлакше уче кроз експерименте и такозвану очигледну наставу.

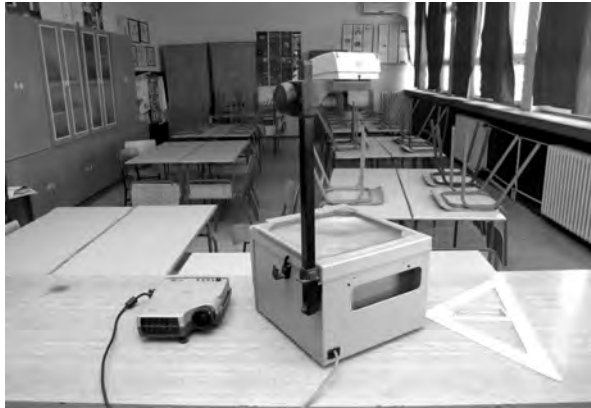
Крагујевачке основне, али и средње школе, на жалост, готово верно подражавају овај српски просек.

■ И велики број ђака проблем

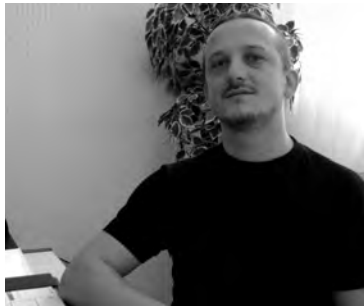
Најбоља ситуација је у школама у ужом центру и урбаним деловима града. Основне школе „Радоје Домановић“, „Светозар Марковић“, „Трећи крагујевачки батаљон“ и „Драгиша Михајловић“, на пример, усвојиле су за ученике од петог до осмог разреда такозвани кабинетски систем наставе. Он подразумева да одељења немају своју учионицу у којој слушају предавања већ се за сваки час „селе“ у кабинет или специјализовану учионицу намењену учењу одређеног предмета.

- Кабинетски систем наставе за ученике виших разреда основних школа показао се као најбољи и у нашој школи се спроводи већ десет година. За наставу српског језика, математике и енглеског имамо по две специјализоване учионице, а за све остале предмете по једну учионицу или кабинет. Наставници одређеног предмета брину се о њиховом изгледу, све су у потпуности опремљене одговарајућим училима, а у свим учионицама постоји интернет, каже Милан Вукашиновић, директор Основне школе „Радоје Домановић“.

Слична ситуација је и у „Све-

КАБИНЕТ ЗА ФИЗИКУ И ХЕМИЈУ У ШКОЛИ „ВУК КАРАЦИЋ“

МНОГО ЂАКА, ПА НЕ МОГУ СВИ У КАБИНЕТЕ:
БОЈАН КОНАТАР И НЕНАД МИЛОВАНОВИЋ, ДИРЕКТОРИ ШКОЛА „ВУК
КАРАЦИЋ“ И „МИРКО ЈОВАНОВИЋ“

тозару Марковићу“. Ова школа, по речима директорке Татјане Маринковић, испуњава 70 одсто норматива које је прописало Министарство просвете. Практично, да би били идеална школа недостаје им само физкултурна сала, јер поред комплетно опремљених кабинета поседују и базен.

По истом систему ради се и у Основној школи „Трећи крагујевачки батаљон“, али и још неколико у граду. У питању су углавном, такозване велике школе које похађа много ученика. У мањима, од стотинак ђака, ситуација је другачија. Рецимо, у школи „19. октобар“ у Маршићу како изгледа микроскоп ђаци виде тек када положе малу матуру. Наиме, школа поседује једино кабинет за информатику, опремљен пре неколико година захваљујући пројекту „Дигитална школа“, док се настава осталих предмета одвија у класичним учионицама.

На жалост, пуно је школа у граду које се не могу похвалити ни овим минимумом. Ипак, није ни у свим

великим школама све идеално. Поједине, веровали или не, мучи велики број ученика. Школа „Вук Караџић“ ове године има 1.150 ђака, што је далеко више од броја деце за коју је пројектована. Због тога је директор Бојан Конатар

неколико пута у току године наставници деци покажу, на пример, неки хемијски експеримент у самом кабинету. Ипак, трудимо се да се током часова што више користе учила које је могуће селити из учионице у учионицу, каже Конатар.

Исту муку мучи и Ненад Миловановић, директор школе „Мирко Јовановић“. Школа је надограђена пре неколико година, али за кабинетску наставу, због великог броја ђака, и даље нама капацитет.

- Захваљујући средствима из градског буџета, а делом и нашим учешћем, доградил смо један број учионица. Ту је смештен кабинет за информатику и специјализована учионица за ликовно. У школи постоји још неколико кабинета, али систем по коме би деца наставу током целог дана слушала у кабинетима није могуће спровести. Додуше, постарали смо се да све учионице опремимо савременим училима, све имају телевизор и ДВД плејере, набавили смо и одговарајуће едукативне дискове, као и софтвере за наставу физике, биологије и географије, објашњава Миловановић.

■ Све препуштено директорима

Велики број ђака на малом простору представља проблем и појединим средњим школама. Медицинска школа „Сестре Нинковић“ такође је пројектована за много мање ученика него што их данас има. Некада су на приземљу школе биле учионице за сва четири разреда. Први спрат је био резервисан за кабинете, а виши за ученички дом. Данас су учионице заузеле и други спрат, па је од некадашњих кабинета остао само онај за анатомију. У учионицу је претворена чак и некадашња свлачионица покрај свечане сале која се користи и за наставу физичког.

- Кабинете за опште предмете, попут физике, хемије и биологије, на жалост, немамо где да сместимо, постоји само кабинет за информатику који се налази у подруму. У

подрумским просторијама су и кабинет намењен зубним и онај за лабораторијске техничаре. Имамо и два кабинета за здравствену негу и један намењен ђацима са педијатријског смера. Стручна пракса је у нашој школи ипак приоритет, али смо се потрудили да једну просторију адаптирамо као својеврсну мултимедијалну учионицу која се може користити за наставу више различитих предмета, односно за презентације, каже Славица Јанковић, директорка Медицинске школе.

Економска школа такође је због великог броја ученика практично остала без кабинета и за поједине стручне предмете. Овај проблем ускоро би требало да буде решен, пошто локална самоуправа намерава да уложи новац у надоградњу школе. На спрату који ће бити дограђен налазиће се виртуелна банка и служба за отварање предузећа.

Преуређењем таванског простора

ДОБРО ОПРЕМЉЕН КАБИНЕТ ИНФОРМАТИКЕ У ШКОЛИ У МАРШИЋУ

ра пре неколико година и Прва крагујевачка гимназија добила је додатни простор у коме се данас налазе, између осталог, специјализоване учионице и кабинети.

Систем кабинетске наставе у правом смислу постоји једино у Политехничкој школи. Школа, поред старе, има и нову зграду, али и велике радионице. Захваљујући доласку „Фијата“, тачније чињеници да школује кадрове за ову фабрику, школа је добила значајне донације у виду савремене опреме какву има ретко која школа у Србији. Много тога набављено је и захваљујући различитим пројектима у којима је школа учествовала.

Учествовање у различитим пројектима и сопствена средства заправо су основни начини на који су школе последњих година долазиле до савремених учила и опреме за кабинете. Део неопходних наставних средстава набављан је, по речима директора школа, и захваљујући донацијама појединаца и фирми. Није тајна ни то да се приликом набавке уибеника директори одређују за издавачке куће које „у пакету“ дају и донацију у виду наставних средстава. Део локалног буџета за образовање такође се користи у ову сврху, али је евидентно и да новца нема довољно за све што је неопходно, пошто је на терет локалних власти пало и текуће одржавање, капитална улагања, али и финансирање јубиларних награда и превоза за наставнике и још „триста и шеснаест“ расхода.

Министарство просвете, у чијој надлежности је некада било финансирање учила и опреме, елегантно се, доношењем новог Закона о основама система образовања и васпитања, растеретило ове обавезе. Из републичког буџета практично се финансирају само плате запослених у просвети. Такозвани виши квалитет образовања чак је и законом препуштем родитељима и донаторима.

ОЧИГЛЕДНА НАСТАВА НАЈБОЉА

У учење треба укључити сва чула

Слика наставника који стоји и прича пред пуном учионицом ђака који немо седе или понешто записују и даље је доминантна у нашим школама, иако су психолози, педагози, али и сами наставници, сагласни да оваквим начином рада деца не добијају готово ништа. Прецизније речено, у самој школи током наставе нису у ситуацији много да науче, већ су принуђени да градиво усвајају код куће.

По речима Снежане Божић, психолога у основној школи „Трећи крагујевачки батаљон“, очигледност у настави је једна од основних дидактичких приступа, а она се постиже управо употребом наставних средстава.

- За учење је много боље када се током процеса усвајања градива ангажује више чула. У принципу, ако дете само слуша учитеља или наставника мало је вероватно да ће усвојено знање бити квалитетно и функционално. Када ђак улучи више чула, када може да види оно о чему наставник говори, када може да додирне, тек тада оно може да стекне знање које је функционално и квалитетно. Суштина је, заправо, да се током наставе ангажује што више дечијих чула, што се, на жалост, не догађа уколико се током часа само држе предавања, каже Снежана Божић.

За очигледну наставу, међутим, нису увек неопходна скупа,

фабрички прављена учила.

- Постоји много поде- ла наставних средстава, али је за ову причу најважнија она на наставна средства фабричке производње и она која израђују наставници и ученици. Криза је и за скупа наставна средства која се производе у фабрикама у школама нема новца, али то не значи да квалитет наставе мора да трпи. Заправо би наставници и учитељи требало да се ослане на овај други ресурс кад год је то могуће, а то је да сами израђују учила или, још боље, ангажују ђаке да учествују у томе. Чак и методика наставе препоручује да кад год је то могуће деца сама израђују наставна сред-

ДЕЦА ВОЛЕ ДА СТВАРАЈУ:
СНЕЖАНА
БОЖИЋ, ПСИХОЛОГ

ства, каже наша саговорница.

Није неопходно купити скуп модел коцке, купе или другог геометријског тела. Могуће је и деци задати да их сами израде од картона. Деца воле да стварају, а свакако је да ће када сами припреме своје моделе лако запамтити лекцију о геометријским телима.

У ВРТИЋУ „КОЛИБРИ”

Први Инклузивни центар у Србији

Део вртића „Колибри” адаптиран је тако да у потпуности задовољава потребе деце тешко ометене у развоју. У њему ће бити организован боравак за деветоро малишана, са којима ће радити три дефектолога, физиотерапеут, две медицинске сестре и инклузивни тим вртића

Вртићи крагујевачке Установе за децу „Нада Наумовић” су међу првима у Србији отворили своја врата за малишане са сметњама у развоју. Годинама већ деца са лакшим сметњама уписују су у редовне групе са својим вршњацима, а у обданишту „Црвенкапа” за децу са тежим сметњама постоји такозвана развојна група. Пре неколико дана Установа за децу још једном се уписала у „пионире”, формиравши први Инклузивни центар у Србији.

Најмање део вртића „Колибри” у Багремару, у коме се некада налазио стамбени простор, адаптиран је тако да у потпуности задовољава потребе деце тешко ометене у развоју. У њему ће бити организован боравак за деветоро малишана, са којима ће радити три дефектолога, физиотерапеут, две медицинске сестре и читав инклузивни тим вртића који ће се бринути да ова деца максимално искористе своје способности.

Инклузивни центар се састоји од три просторије. У једној је смештена сензорна соба. У питању је специјално опремљени простор који служи за стимулацију чула, омогућава развој координације покрета, концентрације и пажње. Одређеним третманом, који може бити индивидуални или групни, дете добија могућност да учи и прима нове садржаје.

У другој просторији постављен је интерактивни под који служи и за игру, али и за стимулацију. Различите апликације које постоје прилагођене су децијим потребама. Ту је и заједничка соба за игру која је такође опремљена дидактичким материјалом и играчкама које су намењене деци

СЕНЗОРНА СОБА ЗА СТИМУЛИСАЊЕ ЧУЛА

са сметњама у развоју, каже Јелена Марашевић, дефектолог Инклузивног центра.

У овај центар биће пребачена деца из развојне групе која су до недавно боравила у вртићу „Црвенкапа”, али ће овај простор моћи да користе и сви малишани који похађају Установу за децу „Нада Наумовић”.

Простор центра биће отворен и за децу са лакшим сметњама у развоју која борава у редовним групама и којих у нашој установи има око 60, али и све дечаке и девојчице о којима брине током дана док су им родитељи на послу. Најмање, сензорна соба и интерактивни под, осим што служе за стимулацију чула, подједнако је користан и деци са аутизмом, хиперактивним малишанима, али и дечама и девојчицама који немају никакве сметње у развоју, објашњава Славица Отовић, директорка Установе за децу „Нада Наумовић”.

У Инклузивни центар уложено је нешто више од милион динара. Сензорна соба купљена је захваљујући средствима из градског буџета, преко пројекта „Образовање за све”

ЈЕЛЕНА МАРАШЕВИЋ, ДЕФЕКТОЛОГ

набављене су играчке и дидактички материјал, а део средстава уложило је и Јавно тужилаштво. Грађевински радови и адаптација простора урађени су средствима саме Установе за децу. Оно што недостаје да би Инклузивни центар био доступан за све малишане из крагујевачких вртића је возило, али се у Установи за децу надају да ће и оно ускоро бити набављено.

М. ОБРЕНОВИЋ

Захтев за акредитацију основних и мастер студија италијанског језика, односно отварање новог студијског програма на Филолошком факултету, Комисији за акредитацију послат је још почетком ове године, али никакав одговор још увек није стигао

Многи су са нестрпљењем чекали када ће изаћи оглас за други рок за упис студената на факултете крагујевачког Универзитета, надајући се да ће се у њему наћи и студије италијанског језика. Надао се томе и декан Филолошко-уметничког факултета др Слободан Штетић. Најмање, захтев за акредитацију основних и мастер студија, односно отварање новог студијског програма на овом факултету, Комиси-

У ИШЧЕКИВАЊУ ОДГОВОРА КОМИСИЈЕ: СЛОБОДАН ШТЕТИЋ, ДЕКАН ФИЛУМ-А

„ДРУГИ КРУГ” НА ФАКУЛТЕТИМА

Италијанског још нема

ји за акредитацију послат је још почетком ове године, али, на жалост, никакав одговор још увек није стигао.

Комплетну документацију за формирање студијске групе за италијански језик на одсеку за филологију послали смо почетком године. Тражили смо акредитацију основних и мастер студија, али још увек од Комисије нисмо добили никакву повратну информацију, чак ни то да ли је потребна нека допуна или измена. Нисам чак сигуран ни да ли су се чланови Комисије за акредитацију састајали током лета. Уколико у наредних неколико дана стигне потврда да је програм акредитован имаћемо могућност да упишемо прву групу студената италијанског језика већ у октобру, у супротном мораћемо да сачекамо наредну годину, каже Штетић.

Стигне ли потврдан одговор из Београда до краја ове године, почетком наредне моћи ће на овом факултету да упишу бар студенте мастер студија.

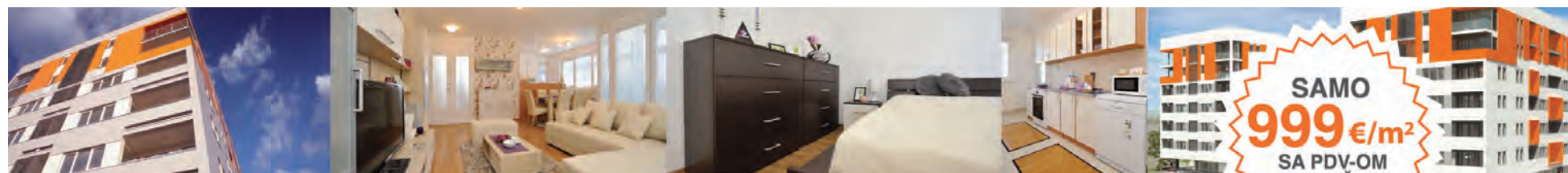
И за основне и за мастер студије италијанског језика влада велико интересовање. Много позива смо на факултету имали ових дана. Протокол о сарадњи већ је склопљен са факултетом у Барију и они ће, чим упис крене, послати своје лекторе. На чекању имамо и неколико италијанских професора, а договорили смо и „позајмицу” предавача са београдског Филолошког факултета и још неколико високошколских установа у Србији, али у овом моменту можемо само да чекамо, јер Комисија за акредитацију нема никакв рок за одлучивање, објашњава Штетић.

Иначе, Филолошко-уметнички факултет ће у септембарском року уписати још 12 студената. На Одеску за филологију остало је још два места за буџетске и седам за самофинансирајуће студенте и то за студије француског језика, а још троје студента биће уписано на Одсеку за музичку уметност.

Што се читавог Универзитета у Крагујевцу тиче, другу шансу неуписани матуранти могу да потраже на седам од 12 факултета. Конкурсом је предвиђен упис укупно 358 студената – 32 који ће се школовати о трошку Министарства просвете и 326 самофинансирајућих. Највише слободних места остало је на Правном факултету, али ће 135 брцоша који се у септембарском року стећи право да седну у амфитеатар овог факултета морати сами да финансирају школовање. Још 80 слободних места преостало је на Економском факултету, а пет мање на Техничком факултету у Чачку.

У другом уписном року студенте ће примати и Факултет инжењерских наука, Машински факултет у Краљеву и Учитељски факултет у Ужицу, али је у питању тек по десетак места.

М. О.

VLAŠĆENE AGENCIJE ZA NEKRETNINE I PRODAJU STANOVA U SMALLVILLU:

+381 34 300 414

+381 34 302 7205

• **SMALLVILLE** •
Kragujevac

Vaša nova adresa

PRODAJA I INFORMACIJE:
BULEVAR KRALJICE MARIJE 54
Kragujevac
TEL: +381346352-641
E MAIL: INFO@SMALLVILLE.RS
WEB: WWW.SMALLVILLE.RS

СУКОБ „ЕНЕРГЕТИКЕ” И НОВИХ ПОТРОШАЧА

Искључења пре грејне сезоне

Пише Александар Јокићевић

Пошто грејна сезона званично почиње за ништо више од месец дана делује невероватно вест да је неколико зграда у насељу Багремар искључено са градске топловодне мреже, прво затварањем вентила на доводном топоводу, али и на озбиљнији начин, пресецањем цеви у једној од подстаница. Овде није реч о искључењу неплатиша, већ о „убеђивању” нових потрошача, који су прикључени током прошле грејне сезоне, да напакон изврше технички пријем инсталација, који није обављен у три од укупно шест ново-прикључених зграда. Од њих се тражи и да до 15. октобра, што је још већи финансијски проблем, уграде калориметре за мерење потрошње у становима.

Председници Скупштина станара су одлучили да затраже пријем код генералног директора „Енергетике” Николе Петровића. Признају да је технички пријем, као и уградња мерача, уговорна обавеза. Међутим, како им се прошле године изашло у сусрет, те је тада одложено постављање индивидуалних калориметара, за ову грејну сезону понадали су се новом пролонгирању рокова.

Вима смета што је старим потрошачима остављен за ово рок до 2013. године, а новоприкљученима се, тврди Ивана Ђупић Лазаревић, председница станара из Јосифа Шнерсона 5, таква обавеза намеће за овај октобар.

– Чула сам да су две-три зграде искључили, да су у једној пресекали цеви у подстаници, али ја нећу дозволити да уђу у нашу подстаницу. Могу само са судским налогом. Извршили смо технички пријем, имамо уговоре са „Енергетиком”. Тачно је, имали су разумевања због кризе и беспарице и прихватили наш захтев за одлагање уградње индивидуалних мерача, али зар није очигледно да је беспарица и данас, пита представница станара ове зграде.

■ Спремају се тужбе

Прва је, сазнајемо, страдала зграда у Илинденској 24. Председница Скупштине станара Анка Нешковић потврђује да су пре петнаест дана радници „Енергетике” ушли у подстаницу и исекали цеви.

– Са којим правом? Ми смо са извођачем који нам је радио инста-

ПРЕДСТАВНИЦИ НЕЗАДОВОЉНИХ СТАНАРА АНКА НЕШКОВИЋ И МИРОСЛАВ АКСЕНТИЈЕВИЋ

Неколико зграда у насељу Багремар је искључено са градске топловодне мреже. Реч је о „убеђивању” нових потрошача да треба да обаве технички пријем инсталација и да до средине октобра уграде калориметре за мерење потрошње у становима. Новајлије су, кажу, неравноправне са старим потрошачима којима је остављен рок за уградњу мерача до 2013. године

лацију уговорили да се избалансира мрежа због техничког пријема, од њега смо купили и калориметре још пре две године, што на је коштало 200 евра по стану. Па, кад смо то све урадили, завршићемо обавезе до октобра. Зашто се понашају бахато, пита Анка.

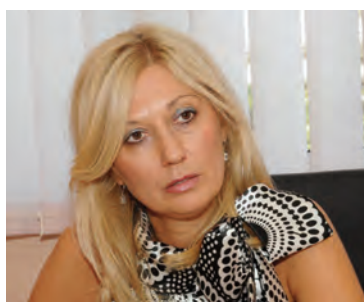
Како би спречио „упад” у подстаницу у Илинденској 6, председник Скупштине станара Мирослав Аксентијевић је, признаје, поред катанца од кога екипе „Енергетике” имају кључ, због читавања централног калориметра, ставио још један

– Искључили су нас затварањем вентила на топоводу испред зграде. Почели смо да прикупљамо новац за балансирање мреже, што је око 3.000 динара по стану, али индивидуални калориметри су далеко већи издатак који кошта 33.000 динара за сваки стан. Желимо да разговарамо, јесте да још увек имамо уговоре о пробном грејању, али плаћамо потрошњу и уло-

ПРЕДСТАВНИЦИ НЕЗАДОВОЉНИХ СТАНАРА АНКА НЕШКОВИЋ И МИРОСЛАВ АКСЕНТИЈЕВИЋ

жили смо доста новца у инсталације и прикључак. Нећемо, ваљда, сада одустати од градског грејања. Ако не буде другог решења и стварно нас искључе са мреже ангажоваћемо адвоката Мирјану Весовић. Искључење је могуће само у извршном поступку, ако суд одлучи да за тако нешто има основа, поручује Аксентијевић.

БИЈАНА СТЕПАНОВИЋ : БАГРЕМАР НИЈЕ УСАМЉЕН ПРИМЕР

Незадовољни су и у Илинденској 40, а председник Скупштине станара Мустафа Шахиновић додаје да је одавно извршен технички пријем и да је сваког власника стана прошлогодишње увођење грејања коштало око 1.500 евра. Пита зар се треба помирити са уцењивачким понашањем „Енергетике”.

– То није мало новца. На крају, и котларница и топоводи целог Багремара су донација. Стари потрошачи су бесплатно добијали калориметре, а ми их плаћамо. Зар то није дискриминација, револутиран је Шахиновић.

– Писма без одговора

Помоћница директора „Енергетике” Би-

љана Степановић тврди да су се стручне службе предузећа још од марта ове године писмено обраћале скупштинама станара са упозорењем да, где то није обављено, изврше технички пријем и да у складу са обавезом која је наведена у техничким условима за прикључење на градско грејање, уграде индивидуалне мераче.

– Апелујемо на грађане да поштују своје уговорне обавезе, јер није насеље Багремар усамљени пример. Било је искључења још пет зграда, у центру, Ердоглији и на „Бубњу”, управо због необављеног техничког пријема и уочених недостатака на инсталацијама, али и неплаћања рачуна код потрошача који такође имају уговоре о пробном грејању, упозорава Биљана Степановић.

Директор Сектора развоја Бобан Милосављевић подсећа да је изградња котларнице у Багремару каснила, па је пуштена у рад крајем фебруара прошле године. Закључили су уговоре о пробном грејању и „Енергетика” је, каже, максимално изашла у сусрет грађанима јер је одложена уградња калориметара до наредне грејне сезоне, а прикључак је плаћан на 10 рата.

– Прошло је већ годину и по дана. Сматрали смо да ће до краја претходне сезоне испунити своје обавезе. Писали смо, упозоравали, али није било одговора. Иначе, у градској Одлуци о снабдевању града топлотном енергијом пише да ми одржавамо и газдујемо инсталацијом до измењивача и централног мерача, тако да није тачно да немамо право да уђемо у подстаницу, наглашава Милосављевић.

Према његовим речима, треба расправити још један детаљ. Топлификација градских насеља није донација, већ кредит Немачке банке за развој који отплаћује „Енергетика”, а услов за добијање кредита била је и обавеза да корисници грејања постану мерени потрошачи.

– Свака нова зграда која је саграђена претходне две године има мераче у становима. Инвеститори имају обавезу да их уграђују. Одговорити и зашто постоје стари и нови потрошачи. То је такође био услов за кредит Немачке банке за развој, а 17. августа 2008. године направљен је пресек. Осим тога, нисмо добили, већ смо купили 2.020 централних мерача који су уграђени у подстанице – о трошку „Енергетике”. Мераче за станове и у старим, где за то постоје услови, и у новим зградама потрошачи ће плаћати сами, открива Милосављевић.

А, зашто стари потрошачи имају повластицу да мераче уграде до октобра 2013. године, одговара директор катанца од кога екипе „Енергетике” Зора Лазић.

– Није тачно да смо ми одложили уградњу индивидуалних мерача. Закон о комуналној делатности је навео рок, а то је грејна сезона 2012. – 2013., али је сам закон пролонгиран на годину дана. Међутим, то се не односи на нове потрошаче.

Пише Зоран Мишић

Чак и у вечито инцидентном фудбалу, попут нашег, догађај који се десило у недељу, 2. септембра, на стадиону у Новопазарској Бањи окарактерисан је као „један је од највећих и незапамћен”. У оквиру Трећег кола фудбалске зоне Морави (четврта лига) састали су се „Јошаница НД 2011” и „Шумадије 1903” и регуларни део меча завршен је нерешеним резултатом 1:1, али су у „наставку” осетно бројнији домаћини, подржани навијачима и редарима из службе обезбеђења, успели да забележе нечастан резултат од седам теже и још више лакше повређених „Шумадијанаца”.

У току утакмице, по речима свих актера, све је на терену било фер и коректно, али по завршетку меча домаћи играчи су почели да се кошкају са фудбалерима „Шумадије”. Прикључило им се стотинак присталица са трибина и редари из обезбеђења који су шипкама, лопатама, флашама, циглама и бетонским таблама насрунули на госте. Људи из управе домаћег клуба и само двојица присутних полицајаца на стадиону нису успели да смире разуларамену масу и отпочео је буквално линч. Епилог је шест теже повређених играча крагујевачког тима (фрактуре носе и руке, повреде главе, шаке, лакта, поломљени ножни прст...), а најгоре је прошао тренер Жељко Васић који мора на операцију јагодичне кости. Сви играчи „Шумадије” су батинани и нико се

ИНЦИДЕНТ У ПАЗАРСКОЈ БАЊИ НАЈОШТРИЈЕ ОСУДИЛИ ПРЕДСТАВНИЦИ ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

у Крагујевац није вратио, а да није „зарадио” макар модрице или маснице.

Играчима и стручном штабу „Шумадије”, захваљујући пре свега физиотерапеуту клуба из Пазара Јасмину Цоговићу и неколицини добронамерних грађана, који су их превезли до Хитне помоћи, указана је лекарска помоћ, прво у новопазарској болници, а потом су збринути у крагујевачком Ургентном центру, где су их током ноћи сачекали наши доктори и представници Скупштине града.

■ Спас у бежанији

Сутрадан су, још увек под утиском немилог догађаја, фудбалери „Шумадије” са неверицом препричавали дешавања од претходног недељног поподнева.

– Када је судија одсвирао крај кренули смо ка свлачионици. Њихов капитен пришао је мом саиграчу и ухватио га за дрес. Кренула је расправа, али ми нисмо желели да узвратимо на било који начин. Рекао сам му да се не расправљамо, већ да одемо до свлачионица. У том тренутку видели смо нашег голмана Александра Ђурчића, који је ишао иза нас, како пада од удараца. Њихови играчи су почели су да га ударају и шутирају. Потом су на терен улетели и навијачи. Покушали смо да помогнемо Ђурчићу и да прекинемо тучу, али у том тренутку мене је један њихов играч ударио директно у нос, прича Никола Ђорђевић, фудбалер „Шумадије” који је у овом клубу одавно, после трогодишње каријере у Италији.

ЗГРАДЕ У БАГРЕМАРУ СТАВЉЕНЕ „НА ЛЕД”

ЗАХТЕВ ЗА НОВУ ЦЕНУ ГРЕЈАЊА

Траже поскупљење 44 одсто

Када ће и за колико поскупети грејање зависи од одлуке Градског већа, а „Енергетика” је недавно упутила свој предлог, тражећи поскупљење за 44 одсто. Тврде да је предложена економска цена и подсећају да је на почетку прошле грејне сезоне поскупљење износило свега 10 одсто. Још увек важећа цена од 64,17 динара по метру квадратном је на снази од 15. октобра прошле године, иако је крајем децембра прошле године упућен још један захтев за поскупљење за 29,5 одсто.

КАЛОРИМЕТАР ЗА СТАНОВЕ

ПРЕТУЧЕНИ ИГРАЧИ „ШУМАДИЈЕ” У НОВОПАЗАРСКОЈ БАЊИ

Од лопата и мотки пуцале кости

Играчи и стручни штаб крагујевачке „Шумадије 1903” доживели су пребијање какво се не памти на овим просторима. Њих су играчи домаћег клуба „Јошаница”, али и навијачи и редари, на стадиону у Новопазарској Бањи по завршеној утакмици тукли моткама, шипкама, циглама, флашама, бетонским плочама... Теже је повређено шест играча „Шумадије”, а најгоре је прошао тренер Жељко Васић који ће морати да оперише јагодичну кост

Њему је поломљен нос. Каже, спасао се бежањем ван стадиона.

Почео сам да бежим јер су ме појурили тројица играча „Јошанице” и петорица навијача. Нисам стигао до свлачионица, већ сам бежао уз оближње брдо поред стадиона. Завртело ми се у глави и пао сам у несвест. Пронашао ме је физиотерапеут из Новог Пазара, али не „Јошанице”, већ из прволигашког клуба. Он ми је указао помоћ, „вратио” ми је нос на место. Одатле сам видео како моје саиграче немилосрдно бију. Ударали су их по глави, „радиле” су их лопате... Тукли су их шипкама, циглама... Физиотерапеут Јасмин Цоговић зауставио је возило које је пролазило и возач је пристао да нас одведе до пазарске Хитне помоћи, прича Ђорђевић, који је касније, дајући изјаву у пазарској полицији, идентификовао играча који га је ударио, који је на дресу носио број десет.

Најгоре је прошао голман Александар Ђурчић. Завијени су му и уфалчовани глава, чело, лице, шака, лакат... Лекари су га „закрпчили” са преко 20 копчи, а повреде су му од батинања шипком и посекоине од стакла на вратима свлачионице.

Када је одсвиран крај кренули смо ка свлачионици, где су нас на степеницама заскочили њихови играчи. Упала је и публика, а прикључило им се и обезбеђење... Били су нас моткама, каменицама, штанглама, прича голман Ђурчић, који је у полицији рекао да су га тукли голман Бишевац и капитен Мехмедовић, као и редар који га је ударио мотком.

Ђурчићу је помогао отац који је присуствовао утакмици као и један човек из Пазара који им је показао пут до болнице.

МИХАЈЛУ ВЕЛИЧКОВИЋУ ИЗБИЛИ ЗУБЕ И ИСКЕКЛИ УСНУ

НИКОЛИ ЂОРЂЕВИЋУ ПОЛОМЉЕН НОС

Ударац редара лопатом контузовао је и ишчашио раме фудбалера Милоша Стаматовића на путу ка свлачионици.

Настао је општи хаос. Гађали су нас и ударали, а мене је с леђа погодио лопатом редар на стадиону, прича Милош.

Сем њих тројице и тренера Жељка Васића, који је најгоре прошао покушавајући да заштити своје младе пулене, теже су повређена још тројица фудбалера „Шумадије”: Михајло Величковић, којем је поломљен зуб и расечена усна, Стефан Петровић, који има напрснуће прста стопала јер је погођен седиштем (таблом пуњеном бетоном од 10 килограма) убаченом са трибина, и Стефан Милошевић, коме је напрснула носна кост.

Генерални секретар Фудбалског клуба „Шумадија” Владимир Чађеновић потврђује да током утакмице ништа није наговештавало да може доћи до оваквог инцидента.

Нико и не зна због чега је до овога дошло. У сукобу који се изро-

дио од кошљања фудбалера после утакмице, а у који су се укључили публика и редари, нису бирали средства којим су тукли наше играче. Људи из управе њиховог клуба, судија Фикрет Међедовић, тренер „Јошанице” Изет Љајић и физиотерапет „Новог Пазара” Јасмин Цоговић покушали су да смире ситуацију, али је то због присуства стотинак људи на терену било немогуће, каже Чађеновић, додајући да ће од надлежних фудбалских органа тражити одлагање наредних утакмица јер су готово сви играчи повређени.

■ Осуда градских власти

Дан после пребијања чланова „Шумадије” у Скупштини града одржана је конференција за штампу којој су присуствовали функционери локалне самоуправе и управе фудбалског клуба.

Ово је трагедија за српски фудбал. Захтевамо хитну ванредну седницу Фудбалског савеза Западне Србије да читав случај не би био на неки волшебан начин заташкан, изјавио је видно револтиран Ненад Васиљевић, председник ФК „Шумадија”.

Оштрој осуди немилых догађања прикључио се и Златко Милић, секретар Градског већа, који је заједно са крагујевачким лекарима ноћу дочекао повређене фудбалере.

Изгледало је као да су дошли са ратишта. Град ће од државних органа и пре свега од полиције у Новом Пазару тражити да се спроведе комплетна истрага и да се сазнају пуна имена и презимена лица која су учествовала у сукобу и установи њихова одговорност. Обратићемо се за помоћ у истрази и градоначелнику Пазара и Министарству унутрашњих послова, изричит је Милић.

На конференцији за новинаре требао је да присуствује и тренер „Шумадије” Жељко Васић, којем је тог дана од повреде позлило, па је упућен у болницу.

Васића смо пронашли у амбуланти у насељу Аеродром где је дошао да прими тетанус и ињекцију против болова. Он није, како је грешком установљено на првом прегледу у пазарској Хитној помоћи, доживео троструку фрактуру вилице, већ му је касније максилофацијал-

ГОЛМАН АЛЕКСАНДАР ЂУРЧИЋ „ЗАРАДИО” ПРЕКО 20 КОПЧИ

ни хирург дијагностификовао прелом јагодичне кости на десној страни лица. Од уторка је на одељењу хирургије, где треба да буде оперисан. Осећа јаке болове и трне му повређена страна главе.

И он понавља причу да је до краја утакмице све било коректно, „као да смо играли на домаћем терену”, али са последњим звиждуком судијске пиштаљке све се променило.

Почело је комешање са Коматином на центру. Пошао сам ка њима да то предупредим, када сам видео да су нападнути резервни, махом млађи играчи који су мирно кренули ка свлачионицама. Почели су да их ударају чим су стигли. Био сам уплашен да не страдају. Сем мотки, шипки и лопата, гађали су их и седиштима – таблама пуњеним бетоном од по 10 кила. Није ми јасно како су то успели да покидају и убаци на терен. Док сам покушавао да заштитим играче, ударио ме је са леђа

песницом у главу неко од њихових навијача. Кажу да ме је после и шутнуо, али ја то више нисам осетио од јачине првог удараца, прича Васић.

Каже да би се све завршило кошљањем да се нису умешали гледаоци и редари који су изазвали прави лич.

Ограда на стадиону је висока само четрдесетак сантиметара, а утакмицу су обезбеђивала само два полицајца. Проблем је у организацији утакмице, јер је домаћин тај који мора да заштити гостујућу екипу. Шта сада да кажемо деци, а наши играчи, сем двојице-тројице, имају од 17 до

20 година, које смо одвели тамо да играју фудбал? Шта да кажемо њиховим родитељима? Како да их убедимо да их пусе на наредне утакмице и ко ће им гарантовати безбедност, оправдано се пита Васић.

По његовом сазнању, још нико од виновника инцидента током наредна два дана није приведен.

Клуб „Јошаница” је споран као домаћин, као гости „мањи су од маковог зрна”. Већ у првом колу када су „Грбице” гостовале код њих, у полувремену су тамошњи навијачи разбили судијску свлачионицу. У пазарској полицији су нам рекли и да су упознати са ранијим понашањем појединих њихових играча, па ће на крају испасти да смо ми њих били, а не они нас, каже Васић.

Да ова тврдња није изречена без разлога потврђују нам и првотимци „Шумадије” који су се суградан чули са полицајцима из Пазара, којима су давали изјаве и који су их обавестили да су се после туче због повреда у пазарску болницу јавили голман „Јошанице” и још двојица фудбалера.

Дабоме, кад су у болници, не могу бити у полицији. А кад „оздраве”, можда ће већ све бити заборављено.

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО
ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
ЦЕНТАР доо Крагујевац

Радно време од 7 – 15 сати

Благајна у центру:
7 – 18 сати – радним данима
7 – 13 сати – суботом

ПОСЛОВНИЦЕ:

Кнић 510 – 197

Рача 251 – 262

Баточина 842 – 311

Лапово 853 – 710

ЕД Електрошумадија
Крагујевац

Централа 307 – 200

Дежурна служба 335 – 195

Прикључци 307 – 368

Пријава стања и рекламације

307 - 233 и 307 - 234

Бесплатан телефонски број
за пријаву крађе струје 0800/360-330

САОПШТЕЊЕ ИНФОРМАТИВНЕ СЛУЖБЕ ГРАДА

Извињење градоначелника Новог Пазара

Градоначелник Новог Пазара др Мехо Махмутовић упутио је изразе извињења градоначелнику Крагујевца Верољубу Стевановићу, Фудбалском клубу „Шумадија 1903” и породицама повређених фудбалера поводом инцидента који се догодио у недељу након утакмице између тог фудбалског клуба и ФК „Јошаница” у Новом Пазару. Махмутовић се у телефонском разговору са градоначелником Стевановићем посебно интересовао за здравствено стање повређених фудбалера и пожелио брз опоравак.

И Махмутовић и Стевановић сматрају да такав чин заслужује најоштрију осуду јавности и свих фудбалских организација јер за то није постојао никакав разлог.

Градоначелници два града, у интересу заједничког суживота, затражили су од надлежних органа да спроведу опсежну истрагу о конфликту који је очигледно изолован инцидент, починиоце изведу пред лице правде и о томе обавесте јавност.

САБОР ЂУКОВИЋА У ВЕЛИКИМ ПЧЕЛИЦАМА

Има нас од Русије до Америке

Породично имање Ђуковића у Великим Пчелицама било је другу годину заредом место окупљања свих оних који носе ово презиме. Шумадинци су се и овом приликом показали као добри домаћини својим презимењацима из Пријепоља, Врања, Прибоја, Београда

Ђуковићи који живе у Крагујевцу, Белошевцу и Великим Пчелицама и ове године били су домаћини својим презимењацима из Пријепоља, Врања, Прибоја, Београда...

Бројни чланови породице Ђуковић који живе по Србији, али и ван ње, одазвали су се позиву и окупили се прошле суботе у селу Велике Пчелице, у засеку који је назван по њиховом презимену, како би се дружили, а неки међу њима и упознали. Истина, у суседним државама, са којима смо некада били једно, оваква окупљања фамилија су много

чешћа и нису необична, али за разлику од њих у Шумадији и централној Србији сви воле да се позивају на традицију, корене и предаке, али на томе се и завршава. Ретко ко одлучи да се озбиљно позабави својим пореклом, а камоли да купи све оне који носе исто презиме.

Баш ово учинили су Живорад Ђуковић и његова супруга Марица, другу годину заредом. Капија породичне куће Ђуковића била је првог септембра широм отворена за све који су били расположени да тај дан проведу не само са својим блиским рођацима, него и са онима које чак и не познају, а презивају се Ђуковић.

ЂУКОВИЋИ У МАНАСТИРУ ДЕНКОВАЦ

Ово је била прилика и за подсећање на причу о прецима и њиховом досељавању у Шумадију после Првог српског устанка. Родоначелници ове велике фамилије, која се овде доселила из Херцеговине у првој половини 19. века, били су браћа Обрад и Илија, који су се настанили у Великим Пчелицама. Иначе, Ђуковићи су стара средњовековна фамилија, која данас има око 200 потомака у Крагујевцу и околини, док у Србији и ван ње више од хиљаду људи носи ово презиме.

Има нас свуда од Русије до Америке. Има међу нама радника, сељака, студената, сликара, професора и доктора наука. Само нема политичара, јер не умемо да лажемо, објашњава газда Жика, који је и прошле био домаћин окупљања.

Он каже да се први пут одазвало више од 200 Ђуковића, али је криза учинила своје пах је ове године мање, али ипак више од стотину. Окупљање презимењака почело је у преподневним сатима, а један за другим пристизали су аутомобили са регистарским ознакама из разних градова. По већ познатом сценарију од прошле године, након

ДОМАЋИНИ МАРИЦА И ЖИВОРАД ЂУКОВИЋ

срдечног дочека и окрепљења, кренуло се у обилазак сеоске цркве и манастира Саринац и Денковац. Обавезно фотографисање учинило је овај догађај незаборавним, али је право славље настало тек када су сви заједно сели за богато постављену софру. Домаћини су се потрудили да сви буду добро расположени, али је шљивовица из по-

СТРИНА ЉИЉА КУВАЛА ЈЕ КУПУС, ДОК ЈЕ РОШТИЉ РАДИО НА „ВЕЛИКОЈ ЖИЦИ“

ФУДБАЛСКИ КЛУБ „ЈАВОР“ СЛАВИ ВЕК ПОСТОЈАЊА

Игра беше једино им благо

Најлепша споредна ствар на свету „запалила“ је пре сто година малу варош Ивањицу смештену у долини планина Јавор, Голије и Мучња. Управо развој фудбала у вароши на обалама (плаховите) Моравице била је инспирација ауторима култне ТВ серије „Више од игре“. Творци овог ремек дела, импресионирани историјатом фудбалске игре у Ивањици, нашли су лепу тему за екранизацију.

ЕКИПА „ЈАВОРА“ 1927. ГОДИНЕ

А историја фудбалског клуба „Јавор“ почела је да се пише октобра 1912. године. Због балканских ратова школе и факултети били су затворени, па су ђаци и студенти из Ивањице похрлили у свој родни град. Међу њима био је и Милан Радосављевић, студент у Бечу, који је са собом понео и праву фудбалску лопту. Окупио је младеж Ивањице, научио их пра-

ЗОРАН РАДОСАВЉЕВИЋ ЉУБИМАЦ ИВАЊИЧКЕ ПУБЛИКЕ

вилама магичне игре и после прве утакмице напросто зарадио свој живље тада мале вароши.

Пошто није било клубова у окружењу, прву утакмицу одиграла су два тима „Јавора“ подељена у „црвене“ и „плаве“. Био је то празник када је све што је могло да хода дошло да види ново „чудо“ од забаве младих.

Тадашња локална управа доделила је плац Јаворцима за игралиште, а уређење терена пало је на чланове новоформираног клуба. Да би направиле голове морали су да у туђој шуми украду дрвене. Том приликом били су ухваћени од стране домаћина чија је шума, али су успели да газду приволе да дође на утакмицу, да би он касније постао највернији навијач клуба.

Када је фудбалска „зараза“ завладала Ивањицом сви су прискочили у помоћ клубу. Мама играча шиле су дресове, очеве су се сналазили да играчима обезбеде ципеле, да би зарадили који динар чланови клуба основали су драмску секцију и библиотеку од чијег прихода су набављани потребни реквизити. Без обзира на услове - недеља је била празник за све у Ивањици. Породично се ишло на игралиште у Вашаришту и била је сра-

ЛЕГЕНДАРНИ ФУДБАЛЕР ВЛАДИЦА КОВАЧЕВИЋ И САДАШЊИ ПРЕДСЕДНИК КЛУБА ДРАГАН ЛАЗОВИЋ НА СВЕЧАНОЈ АКАДЕМИЈИ

мота остати код куће у време када се играла утакмица.

ЕЛИТА РЕПРЕЗЕНТАТИВАЦА ИЗ ИВАЊИЦЕ

Од Кривокућа до Кахримана

Малу варош и тада мали клуб прославили су бројни играчи који су управо из ове средине постали репрезентативци. Пре Другог светског рата Ивањичани су се поносили Драганом Јовановићем - Женом и Бошком Петровићем, репрезентативцима Југославије. У послератном периоду из Ивањице у дресу Југославије наступали су Србо, Петар и Благоје Кривокућа, Владика Ковачевић, Мишо Радаковић, а касније за Србију Миљан Мутавић, Мирослав Вулићевић, Дамир Кахриман...

ИВАЊИЦА - КРАГУЈЕВАЦ И ОБРАТНО

Зуба за незаборав

Велики број играча пониклих на стадиону крај Моравице носио је или данас носи дрес крагујевачког „Радничког“. Србо Кривокућа, Владе Вучковић и Радосав Мартиновић, Горан Марић, Милић Кораћ фудбалски су поникли у Ивањици да би касније у својим богатим каријерама уписали и играње у дресу „Радничког“. И данашњи првотимац „црвених“ Миљан Мутавић почео је каријеру у „Јавору“. Поред играча и двојица тренера дебитовала су на тренерској клупи баш у „Јавору“. Реч је о Славку Војичићу и Славенку Кузељевићу. Са друге

стране из Крагујевца у Ивањицу су стигли Горан Стојиљковић „Врцо“, Зоран Радосављевић „Зуба“ и Срђан Солдатовић.

У дресу „Јавора“ продефиловало је много играча који нису рођени у Ивањици. Већина њих брзо је пала у заборав навијача „Јавора“, али једно име и данас се са поштовањем изговара. Реч је о Крагујевчанину Зорану Радосављевићу „Зуби“. Својим играма и понашањем постао је љубимац пробирљиве ивањичке публике. И данас се сви радо сећају игара овог мајстора и бурним аплаузом су га дочекали на ревијалној утакмици ветерана. Зоран Радосављевић биће златним словима уписан у анале „Јавора“, без дилеме, заслужено.

друма Ђуковића загрејала атмосферу. Уз свадбарски купус и месо са роштиља никоме ни на памет није падало да размишља о масноћама и крвном притиску. Сви су прионули на шумадијске специјалитете, а оркестар „Весели Шумадинци“ довео је атмосферу до усјања.

За оне који су први пут дошли на сабор, ово је било право откриће.

Милена Ђуковић допутовала је из Пријепоља. Она је први пут у Шумадији, али каже да јој се чини да све ове презимењаке познаје већ хиљаду година.

- Ово је нешто прелепо. Жао ми је што нисам била и прошле године, али надам се да наредних година нећу пропуштати да дођем, каже Милена.

Душко Ђуковић је из Прибоја на Лиму и већ више од седам година живи у Замбији. Тренутно се налази на годишњем одмору, па се радо одазвао и дошао на овај сабор. По струци је дипломирани машински инжењер и запослен је као менаџер у једној фирми. Каже да је све одлично организовано, свиђа му се у Шумадији, али је топлије него у Африци.

Окупљени око доброг залогја и још боље капљице Ђуковићи распрели су приче надугачко и нашироко, али их је оркестар „Весели Шумадинци“ убрзо подигао на ноге. Играло се и певало до касних саати, а на растанку су обећали да неће прекидати оваква дружења.

ТАЊА ЈЕВТИЋ, ЕКОНОМИСТА

Деци треба простор за игру

МИЛЕНА ЂУКОВИЋ ДОПУТОВАЛА ИЗ ПРИБОЈА, А ДУШКО ЖИВИ У ЗАМБИЈИ

Највише волим Аеродром, то је насеље у коме сам одрасла и које данас има бројна игралишта на којима проводим квалитетно време са дететом. Надам се да ће и убудуће у њему остати доста простора за игру и нормално одрастање наше деце

Потеру води Милан Пурић

Ја сам тридесетогодишња Крагујевчанка са свим проблемима и лепотама које живот пружа у нашем дивном граду. Завршила сам средњу медицинску школу, а потом и Економски факултет у Крагујевцу. Запослена сам у компанији „Дунав осигурање“, где радим пет година, и ту сам постигла најбоље резултате у области животног осигурања. Самохрана сам мајка двогодишње ћерке Дијане, са којом стварам, надам се, срећнију будућност за обе.

Како су одрасле девојчице кад си ти била мала?

Период мог детињства знатно се разликује од данашњег, било је више дружења, боравка у природи и бављења разним спортским активностима. Спој и дружење са другим људима и природом дали су ми пуно духовне снаге.

Шта је породица значила у то време, а шта је данас?

У периоду мог одрастања породица је имала кључну улогу, а са одрастањем и добијањем детета још више сам увидела да је она главни ослонац и стуб сваког здравог друштва. Најлепши тренуци живота и највеће утехе увек су везане за породицу.

Има ли Крагујевац разумевање за самохране родитеље?

Из мог угла, положај самохраних мајки у Крагујевцу је веома лош, јер ни после две године излагања судским процедурама и трошковима нисам остварила права на алиментацију, док су у још незавиднијем положају незапослене мајке. То није пропуст само нашег града, већ показује у колико правно неуређеној држави живимо.

Шта је била главна забава младих твоје генерације?

Свакако да има разлике у младости некад и сад. Главна забава младих некада се више заснивала на дружењу и спортским активностима, док данас примају имају медији, рачунари, мобилни телефони. Млади више не морају да изађу напоље да би се дружили, данас све функционише преко интернета, па знатно више времена проводе на друштвеним мрежама. Мада и финансијска ситуација и криза у земљи не оставља пуно избора младима да излазе, путују и друже се. Економска ситуација и тежак положај, као и спор долазак до посла, битно утиче на младе и атмосферу у граду. Много се мање излази зато што млади не могу себи да приуште изласке.

Значи ли то да се атмосфера у граду променила?

Време моје младости поклапа се са бурним дешавањима у нашој све мањој и мањој држави. Свакако да се то одсликавало и у атмосфери града. Данас у време

светске кризе, која никако да прође (мада нас политичари стално убеђују да је прошла), ипак град мења изглед на боље. Не знам колико то кошта и да ли ће кредити за то плаћати и наша деца убудуће.

Колико и каквог рада је потребно да се успе у послу?

Неопходан је континуирани рад, ангажованост и свакодневно образовање и стицање нових знања и вештина, кроз разне програме стручног усавршавања. За успех у послу неопходна је јака мотивација, самопоуздање, опхођење с поштовањем и спремност на сарадњу. То су само неки од начина да себи осигурамо успех у послу.

Како је подизати дете и у исто време увек бити насмејан, дотеран и успешан у послу?

Дете ми је извор енергије, а буђење са њеним осмехом и првим речима даје ми снагу и довољно елана да успем у послу и превазиђем свакодневне препреке.

Који део града највише волиш?

Највише волим Аеродром. То је насеље у коме сам одрасла и које данас поседује бројна игралишта на којима проводим квалитетно време са дететом. Надам се да ће и у будуће у њему остати доста простора за игру и нормално одрастање наше деце.

Шта је и какав је крагујевачки дух?

Волим свој град јер дух којим одише позитивно утиче на људе. Дружељубиви, вредни и племенити људи дају посебну драж и харизму духу града, а особине које су оличене крагујевачког духа су оптимизам и срдачност.

Кад причаш са људима који никада нису били у Крагујевцу, шта им говориш о граду?

Посебно говорим о историји града, о Шумарицама које су велики део српске историје и наш незаборавни болни период страдања великог броја наших предака. Истичем и то да је наш град био некада престоница и да сада у културном развоју младих има јако инвентиван значај. Ово је град забаве и широке палете програма за изласке и опуштање младих. Такође, има доста зелених површина и једно лепо језеро које је наше „мало море“ и место за шетњу и релаксацију. Имамо доста

спортских терена и дворана где наша деца вежбају и уче да је спорт главни извор добрих мисли и здравог живота.

Како доживљаваш крагујевачку културну сцену?

Посебно истичем мени интересантне Књажевско српски театар, „Абрашевић“, Библиотеку, Лицеум. Свакако доста добрих места, но чини ми се да им треба више средстава, како би Крагујевчани могли до краја да уживају у њиховој делатности.

Како је на Крагујевац утицао велики механички прилив становника последњих деценија?

Политичка сцена је одиграла круцијалну улогу која је довела до миграције становништва из руралних и ратом угрожених подручја у градове, а то је утицало на повећање броја становника. Свакако да је препознатљив утицај досељених, али и њихово прилагођавање животу и духу нашег града,

Каква је околина града и да ли су то добри услови за здрав живот?

Околина Крагујевца, тј. Шумадија је јако лепа и има огроман потенцијал за развој сеоског туризма, у који треба више улагати и тако поспешити развој региона. Такође и у производњу органске хране, јер улагање у животну средину и у њено очување значи улагање у здрав живот и добру будућност наше деце.

Шта мислиш о крагујевачким мушкарцима?

Мислим да има вредних, квалитетних и образованих људи. Мо-

жда су мало постали бојажљиви под теретом кризе.

Идеш ли на пијаци, и шта волиш да куваш? Који су ти омиљени колачи?

Често одлазим на пијаци где парим свеже воће и поврће, које користим за припрему разних домаћих специјалитета. Пијаци је за мене мало огледало свих нас, јер се ту увек одвија специфична комуникација између купца и продаваца, а и међусобни сусрети људи и пријатеља који се често не виђају. Баклава ми је омиљени колач.

Шта би из света пренела у Крагујевац?

Првенствено однос државе према својим држављанима, бољу економску и социјалну политику, одговорнији приступ људи према раду и однос према породици, као и заштиту дечијих права. Затим, бољи однос људи према животној средини и бригу о очувању природе, улагање у развој неконвенционалних извора енергије.

Како замишљаш град за 50 година?

Желим да се настави тенденција улагања у развој инфраструктуре, развој индустрије, повећање броја радних места, заштиту и очување зелених површина као и одговорнији однос човека према природи. Такође, очекујем бољи образовни систем који треба да се имплементира разним стручним програмима. Ово је 21. век чуда, али и невероватне светске конкуренције.

Шта си добила од крагујевачког духа, а шта си му дала?

Ведрину духа, осмех и наду у боље сутра. Свакодневним активностима и упознавањем нових људи ја као јединка учествујем у развоју нашег града.

Данас, после века постојања, „Јавор“ је фудбалска институција Србије и име поштовано у свету спорта. Велики јубилеј Ивањичани су обележили свечаном академијом на коју су дошле бројне генерације играча расутих по Србији и дијаспори. Били су то дирљиви сусрети клупских другова који су се на овој свечаности срели после двадесетак година. Председник клуба Драган Лазовић отворио је скуп пригодним рефератом о светлој историји „Јавора“ а бројни говорници су са поносом евоцирали успомене из историје клуба. Присутни су били представници многих клубова ФСС, тренерске организације, као и бројне новинарске екипе. Подељена су и признања заслужнима, а на крају угашено је сто свећица на слављеничкој торти. У оквиру обележавања великог јубилеја одиграна је и утакмица између легенди „Јавора“ и репрезентације ветерана Србије које је предводио Владимир Петровић Пижон.

Рагмило НЕШОВАНОВИЋ

ИСТИНИТА ПРИЧА О ПОШТЕЊУ

Дејан нашао и
новац и Радована

Једна изгубљена торбица са 300 евра пензионерске уштеђевине, изгубљена на Аутобуској станици, поново је у рукама власника, кога налазач није баш лако пронашао, али је био решен да не узме ништа туђе и још да обрадује „расејаног губитника“

Пензионерима из Крагујевца Радовану (81) и Љубици (77) Мутавић скоро је присео одмор у Соко бањи у којој бораве сваког лета откад су зашли у позне године. Све је било лепо и баш „како ваља“, све док прошле недеље нису стигли у Крагујевац.

Допитовали смо око пола девет увече, већ је био мрак, деца су нас сачекала на станици и отишли смо кући. Тек касније, пред спавање, приметио сам да ми нема торбице у којој су биле неке ситнице, лична документација и новац. Три хиљаде динара и 280 евра. Гледај, преврћи, све ствари су ту, само ње нема. Умало ме није шлог погодио. Целе године чуваш и одвајаш по неку црквицу, у бањи потрошиш само оно што ти је нужда и одједном све нестане, почиње прича о својој мучи стари Радован.

Покушавао је да се сети када је последњи пут у рукама имао своју торбицу и посумњао да ју је изгубио на Аутобуској станици у Крагујевцу. Зато је сутрадан, рано изјутра, отишао на станицу, распитивао се код станичног особља, али нико није могао ништа да му каже.

Већ сам био прежалио паре и мислио да одем у пошту да пријавим нестанак картице, која је била у истој торбици, којом подижем пензију у Поштанској штедионици, кад ми увече звони телефон. Јавим се, зове човек и пита је ли добио Мутавиће. Кажем му да јесте, а он пита - има ли ту неког Радована? Рекох, ја сам Радован. „Да нисте изгубили неке своје ствари“, упита ме потом он? Кажем му - јесам и онда к'о да ме сунче огрија, што није био крај мене да га изљубим и частим кол'ко тражи, наставља Радован своју причу са срећним крајем.

Одмах је пао договор да се виде. Налазач је узео Радованову адресу и рекао да ће доћи чим обави неке своје послове. Тако је и било.

Човек који је учинио да Радован и Љубица после бање изгубила једна омања ташна. Узео сам је са бетона и одмах су ми биле јасне две ствари: да је то неко изгубио и да ћу је вратити власнику са свим оним што је у њој, прича Дејан како се нашао у улози налазача, а ми додајемо - поштеног.

Отворио је торбицу, видео да има новца, али једини документ

ПОШТЕНИ НАЛАЗАЧ:
ДЕЈАН НЕДЕЉКОВИЋ

који је могао да му укаже на власника била је платна картица Поштанске штедионице. Међутим, на њој је само име и презиме, нема адресе, наравно, ни телефона.

Као што сам рекао, одмах сам био решен да нађем човека који је изгубио новац и предам му све што сам нашао, а још сам био упорнији кад сам видео да су све новчанице од по десет и двадесет евра. Било ми је јасно да је реч о некоме ко је скупио паре по пару и отишао сам право у Поштанску штедионицу. Тамо сам објаснио о чему је реч, показао нађену торбицу и љубазна службеница ми је дала адресу. Онда је све било лакше - дошао сам и до телефона. Даље је све познато.

Гледао сам на телевизији кад су сликали налазаче који су поштено враћали новац. То су биле неке велике паре, али, да будем искрен, за мене је велико и ових триста евра, много више од моје пензије. А Дејан ме је одушевио. Млад човек, повучен и врло скроман, али изнад свега поштен. Не само да ми је вратио изгубљено, него се и много трудио да ме нађе, не скрива своје одушевљење Радован.

Онда прича како је решио да части Дејана.

Он неће ни да чује. Каже, не долазе у обзир никакве паре, да је хтео паре он би их задржао за себе. Једва сам му нешто ситно угурао у џеп.

Срећан је Радован, али срећан је и Дејан.

Осетио сам велико задовољство кад сам успео да пронађем чика Радована. Он није могао да верује да поново има оно што је изгубио, а ја никада нисам хтео туђе. Тако сам васпитан, тако васпитавам и своју децу, каже на крају Дејан Недељковић

Ех, да нас је више таквих.

САВРЕМЕНА ПРИЧА О ЈЕДНОЈ ЉУБАВИ

Тајна рекламног панона

Пише Никола Стефановић

Ставили су је писци, композитори и филозофи од антике до данашњих дана. На пиједестал вечности уздигао ју је Шекспир својим најчувенијим, трагичним комадом. Вечита инспирација - тако је зову.

У милион прича о љубави, свака је на свој начин различита, на сопствени начин проживљена и тешко описива ономе ко је није доживео. Звиждуке под прозором, писма и тајне цедуље, погледавања испод ока, нехајни додир у пролазу, све оно што је одувек карактерисало то „узвишено осећање“, замениле су СМС поруке, мејлови, четови, јутјуб клипови. Ипак, и данас, у доба модерних технологија, и даље је праћена сузама, најискренијим осмехом, патњом, ишчекивањем, топлином...

Мада је у време опште јурњаве за послом и новцем тихо потиснута на маргину свих емоција које дневно осетимо и сведена на технолошку јединицу изражену у бесплатним минутима и порукама које се дневно пошаљу ипак је преживела. И поред тога што су је ТВ станице насилнички експлоатисале и сервисирале маси у виду хрпе безизражајних, јефтних серија, још увек је присутна.

Штавише, има је и тамо где живи само огољени асфалт, опкољена кућама, зградама, хипермаркетима, бензинским пумпама. Чак и на једном од продуката „сурвог“ капитализма – рекламном панону. Тих такзованих билборда на гомиле је у граду. Зуре у вас и наговарају да купите неку небитну и беспотребну ствар. Да погледате ову или ону, на хиљаде пута преживакану и бесмислену ТВ емисију. Или, још горе, висе са њих полураспаднути остаци плаката са којих се кезе политичари уз исписане шаблонске пароле „о кулама и градовима“.

Али када буду замењени новим комадом папира, а људи и предмети на њима нестану и падну у забраву, тек ће један пано и један пла-

СВЕ ЈАВНО, А ОПЕТ ТАЈАНСТВЕНО:
БИЛБОРД НА УГЛУ АВАЛСКЕ И ВЛАДИМИРА РОЛОВИЋА

кат остати упамћен. На раскршћу Авалске и Улице Владимира Роловића. Тамо где свакога дана на хиљаде аутомобила, камиона и аутобуса протутње ка Тополи, Лазаревцу, Обреновцу, Младеновцу, Београду... Већ другу годину за редом је ту. Сачињен је једноставно, од пар цртова на црној позадини, броја година особе којој су намењени, датума и кратке, сетне поруке.

Петнаестог јула прошле године ослвануо је изненадивши већину свакодневних пролазника који једнолично марширају овом рутом. „Да ми кап росе на тебе не падне никада“, словио је тадашњи потпис уз бројку 38.

Наша урођена љубопитљивост прорадила је и намах су отпочела нагађања. Да ли је реч о „забрањеној“ љубави, „непремостивој“ разлици у годинама, да ли вољена особа живи у овом крају, виђа ли пано свакога дана и шта мисли о поруци само њој упућеној? Да ли је у питању несрећна љубав и одбијање? Најзад, да ли је, судећи по натпису, реч о трагично окончаној љубави и једној особи коју је усуд оставио саму на свету? Ако је тако, онда ће „време излечити све ране“, већина је била склона да закључи.

Прошла је прва јесен, за њом и зима. Стигло је и пролеће. Ново лето. Плакат се сушио, киснуо, бледео и пропадао. Али током целе године није уклоњен, нити је замењен не-

ким налик десетинама других, безличним. Људи су наставили да пролазе крај панона заборавивши на оно што је на њему, уверени да је до сада, мора бити, и љубав аутора избледела.

Годину дана касније, у рано јутро 15. јула, нов плакат се појавио и прича о љубави настављена је. Тридесет девета година љубљене обележена је сетним стиховима групе „Квин“ из истоимене песме „39.“

„Мада си годинама удаљена, зар не чујеш како те дозивам, сва слова твог имена у песку не могу ме излечити као твоја рука“.

Крај је лета. Плакат се, под ударом тешких врућина, одлепио на пар места, најављујући свој крај на истоветан начин као и лани. Ко је аутор? Како гласе њихова имена? Да ли су заједно или вечно раздвојени?

Не би било тешко доћи и до тих одговора, али... без тајни љубав постаје сасвим обична. Но, већ сада, сведоци смо настанка једне приче која ће временом прерасти у урбану крагујевачку легенду. Легенду о којој ће се, засигурно, приповедати и када већ дуго не буде ни аутора, ни оновременских пролазника, околних кућа и, напоследку, самог панона. Као доказ да је зрно живота, људскости, оданости, сећања, преживело и у овако сивим и туробним временима отуђености, злобе, бахатости.

УСПЕХ ПЕВАЧКЕ ГРУПЕ ГРУПЕ „ЛЕПЕНИЦА“

Победнички пехар у Приликама

Женска певачка група Културно-уметничког друштва „Лепеница“, која је ради у оквиру крагујевачког Удружења пензионера, освојила је последњег августовског викенда прво место на Фестивалу изворне српске песме „Прилика 2012.“, који се одржава у истоименом месту код Ивањице. Песмом „У мајке су три девојке“ избориле су пехар и титулу „Златни глас“ у конкуренцији 26 певачких група. На истој манифестацији мушка група из Крагујевца добила је похвалу.

Руководилац КУД „Лепеница“ Ратко Томашевић каже да је ово тек седмо учешће женске певачке групе на некој од бројних такмичарских приредби у извођењу изворне народне музике, али да награда није случајно дошла.

Ангажовали смо етномузиколога Дејана Чекановића који врши избор песама, даје им нови уметнич-

ПЕВАЧКА ГРУПА ЛЕПЕНИЦА СА РУКОВОДИОЦИМА КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКОГ ДРУШТВА

ки аранжман и ради са групом. Планирамо да цело Културно-уметничко друштво ојачамо новим члановима, а први посао је оснивање народног оркестра, који ће пратити и наше фолклорце на манифестацијама, каже Томашевић.

megabelt OR
Kneza Mihaila 106, Kragujevac

radno vreme od 8h do 19h

SVE VRSTE REMENJA (Optibelt, Borovo, Good Year, Sava, Unibelt...)
klasično klinasto remenje, nazubljeno, polu-v P/J/PH remenje, transportno remenje, sintetičko remenje, zupčasto remenje, varijatorsko remenje, šestougaono remenje, okruglo remenje, extremultusi...

SVE VRSTE GUMA (Michelin, BF Goodrich, Tigar, Kleber, Continentall, Barum, ...)
Ulja, auto delovi i autokozmetika...

Telefon 325-236

120 ГОДИНА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ДЕСИМИРОВЦУ

Прво беше једно одељење

Десимировач је интензивно насељаван почетком 19. века, али морало је да прође више деценија док десимировачка деца нису добила своју основну школу. Дуго је планирана, с муком грађена и 1892. године коначно је опремљена једна учионица. Од тада је прошло 120 година, село данас има модерну осмогодишњу школу, али почетак и историја не смеју се заборавити

Пише Александар Милојевић

Када су се први староседеоци данашњег Десимировца у време Кочине Крајине 1788/91. године досељавали у ово поднебље, све је било пусто, обрадо густим шумама, већим делом непроходних и пуних дивљачи.

Досељавање већином одраслих мушкараца, спремних на различите изазове, наставило се у току Првог српског устанка (1804 - 1813), продужило за време Другог (1815. године), па и после тога, али приметно смањеног интензитета. Најснажније досељавање у Десимировач одиграло се у време Првог устанка и то у периоду 1809 - 1813. године, када су се од Тимочке крајине у Мркојевац, засеок поменутог села, преселили и преци фамилије аутора овог текста.

Живот у новој средини почињао је у привремено подигнутим скровиштима покривених грањем и травом, као и у дрвеним колибама, евентуално са бочних страна облепљених блатом, за боравак у време лета, као и у земуницима, у хладном зимском периоду.

Основно занимање било им је сточарство. Гајили су првенствено ситну стоку, овце и козе, јер су имали богате пашњаке, као и свиње које су се храниле храстовим жиром, кога је по шумама било у изобилу. Нешто касније почели су да гаје и крупнију стоку, а производи од ње (млеко, вуна, кожа, месо) делом су им служили ради задовољења сопствених потреба, а делом ради продаје у циљу набавке других артикала, соли или оруђа за рад.

Када су досељеници у најужнијој мери средили своје ново станиште, почели су стварати породице из којих су се рађала и одрасла деца и тако проширивали своја домаћинства.

■ Породичне заједнице - задруге

Постепеним крчењем шума стварали су и зиратно земљиште на коме су почели са гајењем житарица и других пољопривредних производа. Тиме су употпуњавали листу производа неопходних за своју исхрану и за прехрану стоке, па су се могли и трајније одржати у боравишту на новој локацији.

Породице су се шириле и стварале су се удружене породичне заједнице - задруге, које су биле специфичне, али код нас уобичајени облик организовања, на чијем челу је по правилу био најстарији мушкарац, домаћин.

Домаћин се старао о свим најважнијим пословима у домаћин-

НОВА ЗГРАДА
ОСМОГОДИШЊЕ ШКОЛЕ

ству, о организовању економије, нези све бројније стоке, обради поседа добијеног крчењем шума, али и о унапређивању дворишног амбијента подизањем и проширивањем стаја за стоку, магаза и кошева за смештај пољопривредних производа и градњи кућа ради задовољења нарасталих потреба, посебно млађих чланова домаћинства.

За све послове у самом домаћинству око деце, припремања хране, одржавања хигијене, била је надлежна домаћинова супруга, као главна домаћица. Она је добила значајну улогу, без које се живот у задружној заједници на селу није могао ни замислити. Не каже се случајно да је главна домаћица била стуб домаћинства.

Веома важна улога ове две кључне личности у домаћинству била је стална брига о деци, њихово прихватање и чување док су родитељи на раду у пољу и ван куће. Да се стално надгледају, на време нахране, да се брижљиво чувају док су мала, све до одрастања, како би када ојачају били корисна радна снага.

Породица са задружном организацијом била је добар рецепт за васпитавање деце од малих ногу, нека врста практичне школе, где су при сваком кораку имала прилике да се упознају са правилима из живота и рада у породичној заједници, али и са важним практичним саветима у понашању према старијима, што ће им када одрасту и постану равноправни чланови шире породичне целине помоћи да се лакше уклопе у већ устаљене односе.

Када деца напуне седам година, тамо где је постојала школа слата су у њу да уче. Међутим, у Десимировцу школе није било и још ће доста времена село бити без ње. Због тога ће модел породичне обуке и образовања деце још доста дуго бити на снази. За време Доситеја Обрадовића, као првог министра просвете у тек делом ослобођеној Србији, у време Првог српског устанка, било је на десетине основних школа. У најближем окружењу тада је, поред Крагујевца, постојала школа у селу Драча. Тек формирано насеље Десимировач ће још доста чекати до добијања своје школе.

■ Имућни доводили приватне учитеље

У време владавине Милоша Обреновића, посебно у периоду од 1823. до 1839. године, било је спи-

ШКОЛА У ДЕСИМИРОВЦУ С КРАЈА 19. ВЕКА

са о порезима са уписаним члановима мушких глава појединих домаћинстава, што говори да је бар тај писар био писмен, али је свакако негде другде научио писати и читати, а касније и рачунати. Вероватно је учио при неком манастиру или у школи другде.

Књаз Милош је за постојеће школе лично примао кандидате за учитеље, најчешће "из прека" (преко Саве и Дунава) и после разговора са њима одређивао сваком појединачно висину плате, али и опозивао из службе оне који нису радили добро. При томе се дешавало да су разлике у платама биле и доста велике.

Касније, после 1830. године, у време после Хатишерифа и либерализације у земљи, када су се почели појављивати учитељи са наших простора и школа, улогу постављања и разрешавања преузело је одговарајуће министарство.

Од средине 19. века већ су биле отворене школе у Трнави и Чумићу, а нешто касније и у Лужницама, тако да је по неко лице у већини села, па и у Десимировцу, већ било писмено.

Код виђенијих људи и домаћина села Десимировца је још пре половине 19. века сазрело сазнање да своју децу треба слати да се школују, јер је то потребно да би се убрзао и развој села. Почетком друге половине 19. века, на основу вршених пописа, у селу је било понеко писмено лице, које се вероватно школовало или у Драчи или у Крагујевцу. Може бити да су неки од имућнијих домаћина доводили и сами плаћали учитеља да учи де-

крају, а школски објекат задовољио прописане услове.

После вишегодишњих напора, школа је почетком деведесетих година завршена и једно одељење опремљено неопходним инвентаром, те је од јесени 1892. године почела са радом. Интересантно је да је тек 1897. године отворено и друго одељење, које је, на жалост, 1901. године поново затворено. Касније је поново отворено, али је током Првог светског рата школа јако оштећена, те је тек по ослобођењу, у току 1919. године, обновљена и 24. фебруара почела са редовном наставом, а опремана је постепено нужним инвентаром све до 1920.

У извештају школског надзорника из 1919/20. школске године каже се да деца, за разлику од предратног периода, нормално и редовно похађају школу. Почетак извођења наставе у новој школској згради у Десимировцу од јесени 1892. године је историјски важан датум. О одржавању редовне наставе бригу је водио благовремено формиран Школски одбор, који је својим одговорним радом оправдао постојање. Министарство просвете је од овог датума преузело обавезу да сноси трошкове плата и накнада учитеља, као и издатке за контролу њиховог стручног рада.

Услед повећаног броја деце у послератном периоду, у првој половини тридесетих година 19. века, тек подигнута зграда трпезарије претворена је у учионицу у којој је држана настава за децу из Опорнице, док захваљујући финансијској помоћи Министарства просвете није завршена нова зграда основне школе у Опорници.

Школа у Десимировцу је, после обимних припрема крајем педесетих година 20. века, од четворогодишње прерасла у осмогодишњу. Касније, када је 1972. године извршена интеграција неких одељења других села, претворена је у матичну школу ширег значаја у којој више разреде похађају и ђаци из Опорнице, Лужница, Јарушица и Церовца. Због недостатка школског простора тада су коришћене и просторије задружног дома на спрату, које се налазе недалеко од првобитне школе.

Непосредно по оснивању осмогодишње основне школе потекла је и идеја о изградњи нове школске зграде. Када су осамдесетих година прошлог века у Десимировцу и Опорници и другим околним местима рађени сеоски путеви, поште и увођене телефонске линије, интензивно се говорило и о градњи нове веће зграде школе у Десимировцу. Међутим, опет се од тога одустало.

Тек када се на иницијативу Месне заједнице и уз подршку града заводи месни самодопринос, 1998. се завршава пројекат и ускоро је почела градња нове школске зграде, која је 1999. већ била покривена.

Са редовном наставом у новој згради, као матичној школи и за ученике неких околних села, кренуло се управо са почетком 21. века. Стара школа је остала у заједничком дворишту са новом, те се и даље користи за одређене врсте наставе, с обзиром да је благовремено уведено и предшколско образовање.

Садашња школа је модерна грађевина са савременом организацијом и потребном опремом и са стручним кадром која се може поредити са оним у граду. Њен данашњи достигнути ниво и значај који је стекла у дугом временском периоду су реална последица негованог континуитета у раду бројних генерација. У њој су радили вредни учитељи, њу је похађало више хиљада ђака, многи су у наставку образовања стекли високе академске титуле и постали угледне јавне личности, па сто двадесета годишњица од почетка рада школе у Десимировцу вреди да буде забележена, а и обележена.

(Аутор је истраживач хроничар, пензионер који живи у Београду)

УКРАТКО

Стручно вођење
кроз изложбу

Због изузетне посећености изложба „Љубица Цуца Сокић-Пастели“ у Галерији САНУ трајаће целог септембра, а једном недељно биће организовано стручно вођење. Посетиоце ће кроз поставку провести коаутор изложбе Невена Мартиновић, а први термин заказан је за суботу, 8 септембра у 12 часова, а потом у наизменично четвртак и суботом до краја месеца.

Да подсетимо, крагујевачка галерија „Рима“ прва је приватна галерија која је са најугледнијом институцијом у нашој земљи, Српском академијом наука и уметности, организовала једну изложбу. Захваљујући тој сарадњи и престоничка публика има прилику да види јединствену колекцију радова Љубице Цуце Сокић. Након издавања монографије „Пастели Љубице Цуце Сокић“ и промоција које су одржане у „Зептер музеју“ у Београду и Универзитетској галерији у Крагујевцу, а чему су претходиле две изложбе Цуциних пастела, најпре у Крагујевцу, а затим у Новом Саду, галерија „Рима“ организовала је до сада најобимнију изложбу пастела ове прославлене уметнице и српског академика, и то у галерији Српске академије наука и уметности.

Као што је истакнуто у монографији, највећи број пастела из заоставштине ове уметнице налази се у приватном поседу, међу којима је колекција галерије „Рима“ кључна за промовисање богатог опуса Љубице Сокић.

Конкурс за
Art base

Неформална омладинска група „Belgrade art teasers“ расписала је конкурс за младе, неафирмисане уметнике и уметнице за излагање радова у оквиру фестивала „Art base“ у области фотографије, цртежа, колажа, графикае, слике, скулптуре и инсталације и перформанса, а тема је слободна.

Један аутор може да учествује са највише пет радова. Заинтересовани за учешће треба да обавезно пошаљу уз радове и изјаву о ауторству, односно реченицу у којој гарантују да је то што шаљу њихово дело. Рок за слање је 10. септембар 2012. Радове (фотографије или видео радове) треба искључиво слати на адресу: bgdarteasers@hotmail.com.

Фестивал „Art base“ биће одржан крајем септембра у неком од изложбених простора у Београду.

Настављене
Госпојинске
свечаности

У оквиру „Госпојинских свечаности“ отворена је изложба Завода за заштиту споменика културе, под називом „Баштина православаља“. Најзанимљивији део ове поставке представљају реплике икона са сребрним оковима. Поред тога, представљен је и део реставраторских радова на којима су у протеклим годинама били ангажовани стручњаци овдашњег Завода, попут Старог конака у манастиру Вољавча, цркве брвнаре у Рачи или куће Лакића у Тополи.

ПРВА ИЗЛОЖБА ВЛАДИМИРА ЛОНЧАРА

Од филма до фотографије

Радови Владимира Лончара, чије се фотографије могу погледати у огранку Библиотеке на Аеродрому, враћају нас у нека давно прохујала времена

Фабрички димњаци, сиве руиниране зграде, детаљ са пијаци, запуштени делови града, деца која се играју у хаустору, Лепеница... На фотографија Владимира Лончара као да је време стало. Као да се Крагујевац вратио тридесет, четрдесет година уназад. А, ипак, свака је фотографија препуна акције - добар филмски кадар. Несумњиво је да ће такав утисак имати сви посетиоци изложбе „Друго виђење“, која је ове недеље отворена у огранку Библиотеке на Аеродрому.

Још више ће се изненадити када буду чули да је Лончару ово прва самостална изложба, а да се фотоапарата латио тек пре коју годину.

Након завршене Прве гимназије и студирања машинства, Лончар се обрео међу књигама. Тренутно ради као аквизитер, међутим, прву љубав није заборавио. Одувек је желео да се бави филмом, а тако је и стигао до фотографије. То је вероватно и разлог зашто се на његовим фотографијама увек види покрет, филмски кадар и оно што је необично за данашње фотографе - социјализам. На његовим сликама види се утицај Тарковског, Вендерса, али и Цармуша.

НА РЕПЕРТОАРУ „СИНЕПЛЕКСА“

Пети део
популарног
хорора

Од следеће недеље у биоскопу „Синелекс“ крагујевачка публике моћи ће да погледа дуго очекивани филм „Притајено зло: Освета 3Д“.

Светски успешна филмска франшиза, која је укупно зарадила око 700 милиона долара, створена по узору на популарну видео игрицу, враћа се на велико платно петим делом, у врхунској 3Д технологији.

Смртоносни Т вирус „Амбрела корпорације“ наставља да пустоши на Земљи, претварајући глобално становништво у легије крволочних зомбија. Једина нада људске расе, Алис ће се пробудити у срцу најтајанственијег дела „Амбрела корпорације“ и откриће нове детаље из своје мистериозне прошлости док све дубље истражује тај комплекс.

Без сигурног уточишта, Алис наставља потрагу за одговорима за избијање рата; потрага која је води од Токија до Њујорка, Вашингтона и Москве, која кулминира великим открићем које ће је натерати да поново преиспита шта је истина. Уз помоћ новооткривених савезника и блиских пријатеља, Алис мора да се бори да би

Одувек сам желео да набавим камеру и пробам да снимим филм. Из те жеље, али и потраге за филмском техником, на поклон сам од пријатеља добио фотоапарат. Прва жеља ми је била да кренем у потрагу за локацијама за снимање, да направим неки вид документације, јер нисам ни мислио да би ми фотоапарат послужио за било шта друго. Тако сам стигао до железничке станице, надвожњака, кућа поред пруге, до Шест топола. Из те филмске приче и пробних фотографија, која се уствари требале да помогну у одабиру локација за снимање филма, све је и почело, прича Владимир Лончар.

То је било пре тачно четири године, међутим, убрзо су стигле прве похвале, које су изненадиле Владимира, али су га и охрабриле да настави даље.

Први мотиви су били град и приград, опустошени објекти и зграде, човек у простору, интервенција, што је и тема ове изложбе, каже Лончар.

Према његовим речима, на изложби у огранку Библиотеке на Аеродрому могу се видети и неке од тих првих фотографија.

Те прве фотографије из 2008. године пре бих назвао експериментисањем. Отишао бих на неку забачену или запуштену локацију и покушао да пронађем добар кадар. У почетку је било доста проблема са тим, али убрзо је све дошло на своје место.

На једној од филмских пројекција у „Кутји шибица“ СКЦ-а одгледао је документарца о једном немачком фотографу, који се бави искључиво тинираним црно-белим

фотографијама. Управо та атмосфера сепиа фотографије враћа посматрача у нека давно прохујала времена. То се Лончару свидело, али и први покушаји су дали одличне резултате. То га је довело и до неколико познатих сајтова о фотографији, на којима је скинуо по којој цаку. Ипак, тврди да нема неког узора међу фотографима, али да су велики утицај на њега оставили бројни редитељи, нарочито они из совјетске школе, али и новог немачког филма.

Отуда потиче и та социјално-реалистичка нота на мојим фотографијама. Цела једна генерација младих европских фотографа ради на овом правцу, али код нас, нажалост, није популаран, каже наш саговорник.

Тренутно ради са „каноном 350“, а све фотографије на изложби настале су старим компактним апаратом „никон 995“. Као и сваки фотограф, жели већи и јачи апарат, или, како он каже, професионалнији.

Влада не крије да је као и многи пре њега, на самом почетку упао у замку обраде слика на рачунару.

Сваки млади фотограф на почетку упадне у замку фотошопа, а неки и претерају, гуше причу и бацају је у други план. То се и мени дешавало, тако да је ова изложба опроштај од те ружне навике, од обрађивања слике. Већ неко време само повећам контраст или средим светла и ту се сва прича са фотошопом завршава, додаје Лончар.

Портрете већ неко време не ради, али то је само зато јер је продао објектив.

Био сам принуђен да продам објектив, а разлог је била материјална ситуација, тако да још неко време нећу радити портрете, али се надам не превише дуго.

Иначе, Лончар је до сада објављивао фотографије у овдашњим часописима и на неколико локалних сајтова. Има жељу да се окуша и у новинској фоторграфији, али то је условљено новим апаратом.

Данас је техника прилично напредна и брзо застарела. Занимљиво је да су данас многи фотоапарати на мобилним телефонима далеко квалитетнији него, рецимо, мој први апарат.

Према његовим речима, то је и разлог зашто се последњих година

појављује све већи број младих фотографа, али и оних који су заинтересовани за ову уметност. Такође, додаје Влада, ту је и утицај фото клуба „Аполо“, чији је и он члан.

Наиме, тренутно једини фото клуб у граду организатор је Владине изложбе, али и годишње изложбе чланова на галерији Народне библиотеке, те поставке Николе Миљковића у огранку у Колонији.

Мирослав ЧЕР

преживела и побегла од непријатеља на ивици заборава. Одрбојавање може да почне.

Ову хорор-акцију и овога пута потписује Пол Андерсон, који је радио и сценарио, а главне улоге тумаче Мила Јововић, Мишел Родригез, Џон Робертс и Кевин Дуранд.

Брачни проблеми

Романтична комедија „Зачин за брак“ приказује се у биоскопима од 30. августа. У филму Дејвида Франкела главне улоге тумаче оскарровци Мерил Стрип и Томи Ли Џоунс и познати комичар Стив Карел, а сценарио је написала Ванеса Тејлор.

Кеј и Арнолд су веран пар, али после неколико година Кеј жели да зачини живот и да се поново приближи свом супругу. Кад чује за познатог

стручњака за парове у градићу Грејт хоуп Спрингс, покуша да увери свог скептичног супруга да одлете на недељу дана брачне терапије. Наговорити тврдоглавог Арнолда на путовање је већ само по себи довољно тешко, а прави изазов чека их кад покушају поново да запале искру због које су се заљубили.

Овај филм дистрибутери најављују са неколико цитата двоје оскароваца.

Између осталог, Мерил Стрип каже да Кеј жели поново да се повеже са својим супругом Арнолдом. Жели да осети ту повезаност, интиман однос са њим, жели да осети да је он интимно заинтересован за њу. Али, да сте питали Арнолда у којој је фази њихов брак, вероватно би рекао да нема појма. Глумица додаје да се

ради управо о онаквом помањкању повезаности каквог осете многи парови. Слично мисли и Џоунс о свом лику. Он каже да лик који тумачи, Арнолд, једноставно прихвата судбину. Не жели пуно да размишља о стању сопственог брака. Није лик који ће се супротставити ономе што називамо статус кво.

ЭТНОЛОШКА ПОСТАВКА

Четири
левачка
села

У Кући проте Милоја Барјактаревића отворена је изложба предмета и фотографија са етнолошких истраживања из четири левачка села у крагујевачкој општини, које су спровели кустоси овдашњег Народног музеја. Сва истраживања су спроведена током септембра и октобра прошле године, и то у селима Дулене, Велике Пчелице, Сугубина и Горња Сабанта. Обрађене су теме из области земљорадње, сточарства, ратарства, виноградарства, воћарства, пчеларства, лова и риболова. Такође, на овој изложби представљена је и домаћа радност, справе за прераду влакана, ткачке справе и помагала, узорци и прибор за шивење, вез и плетење, кућни алат, свакодневна и свечана одећа, обућа и накит, украшавање и лични предмети, али и свадбени обичаји, славе, заветине, литије, као и писани записи и фотографије.

Овим истраживањем снимљено је 1.013 фотографија на терену, скенирано је 447 фотографија из породичних фондова, а на поклон је добијено 20 предмета и 23 фотографије.

КОНЦЕРТ „САЛУТАРИСА“

Турнеја почиње у
Крагујевцу

Камерни хор из белоруског града Минска „Салутарис“ наступиће у понедељак, 17. септембра, у сали Прве гимназије у Крагујевцу, најавили су организатори. Хор ће потом, у уторак 18. септембра, наступити у београдском „Коларцу“, а дан касније, 19. септембра, у Синагоги у Новом Саду.

На програму концерата прошлогодишњег победника фестивала хорова „Мокрањчеви дани“, биће дела Стевана Мокрањца, духовна музика и белоруске народне песме.

На извођачком репертоару имају ренесансну музику, духовну,

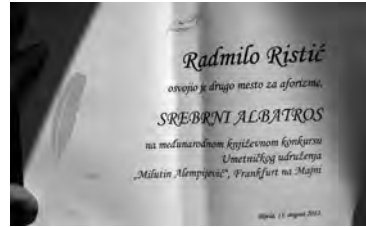
Познати крагујевачки писац, преводилац и сатиричар, професор Радмила Ристић награђен је на недавно одржаном Међународном књижевном конкурс „Милутин Алемпијевић“. Овај конкурс за писце из земље и дијаспоре од 2010. године организује Уметничко удружење „Милутин Алемпијевић“ из Франкфурта на Мајни за књижевне форме песме, кратке приче и афоризме. Радмила Ристић освојио је другу награду у категорији афористичарске књижевности. На конкурс је учествовало преко 450 стваралаца из земље и иностранства, а најбољи и награђени радови читани су и промовисани на књижевним

НАГРАДА КРАГУЈЕВАЧКОМ ПИСЦУ НА
МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУРадмилу Ристићу
Милутићин
Алемпијевић

вечерима које су уприличене током августа у бокотворској Бјели, Херцег Новом и Подгорици.

Културни радник, прегалац и заљубљеник у књижевност Милутин Алемпијевић пореклом је био из Грузе. Деценијама је живео и радио у Немачкој, а у Франкфурту на Мајни основао и уметничко друштво које за циљ имало прво промоцију ондашњег југословенског, а касније српског уметничког и књижевног стваралаштва. Преминуо је 2010. године од када чланови његове породице организују међународни књижевни конкурс посвећен успомени на њега.

У зборнику радова објављеном поводом овогodiшњег конкурса, под називом „Ветар по оцу“, Радмила Ристић заступљен је са двадесетак одабраних афоризама, од којих издвајамо неке премијерно за

наше читаоце: „Не лај, ако немаш педигре.“, „Ко зна када би се огрејао да га нису кремирили.“, „Оружане пљачке су старомодне. Савременија је приватизација“, или „Наша застава лагано бледи, остала је само бела боја“...

Иначе, из штампе је управо изашла и нова књига (13. по реду) Радмила Ристића, одабраних епиграма „Никад боље“ коју је објавило Удружење писаца Крагујевца – некадашњи Књижевни клуб „Катарина Богдановић“.

З. М.

сла. У мају 2010. године хор је освојио и прву награду на Интернационалном фестивалу православне црквене музике у Пољској.

Диригент Олга Јанум је душа и креативни директор хора „Салу-

тарис“. Завршила је белоруску Државну музичку академију 1994. године, као дипломирани диригент и певач. Тренутно води и хор при православној цркви у Минску.

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА У
ГРУЖИСТИЖУ ФРАНЦУЗИ
И УКРАЈИНЦИ

У Книћу и селу Жуње, од 8. до 15. септембра биће одржана 17. Ликовна колонија „Гружанска јесен“, на којој ће учествовати двадесет уметника.

Како су организатори ове манифестације најавили, ове године учествоваће уметници из Украјине и Француске, већ традиционално наступиће и песник Добрица Ерић, као и драмски уметник Саша Пилиповић, глумец Књажевско-српског театра.

Уметници ће бити смештени у домаћинствима која се баве сеоским туризмом у селу Жуње, на обали Гружанског језера. Теме колоније биће етно мотиви, мртва природа и пејзажи.

Током колоније биће организован и излет за уметнике како би се упознали са културним наслеђем општине Кнић и гружанског краја. Биће у прилици и да виде манастир Каменац у селу Честин из 15. века, цркву у Борчу из 14. века, као и средњовековни град Борач.

Последњег дана рада колоније биће организована изложба у Дому културе у Книћу и завршно вече у хотелу „Еуро гаж“.

ИНДИЈСКИ ПЛЕС НА СЦЕНИ
ТЕАТРАПрича о древним
боговима

Индијска плесна група „Катак“, која изводи традиционални индијски плес, наступила је пред крагујевачком публиком, у Књажевско-српском театру, представом „Она“. Извођач и вођа плесне групе Шармисте Мукхерџи осмислила је концепт, сценарио и кореографију за ову плесну представу, у којој је, поред ове врхунске уметнице, учествовало и пет плесачица чланова плесне групе.

Представа „Она“ је плесна прича о древним богињама које се спомињу у Риг Веди, једном од најстаријих записа у историји, који потиче из времена између 1700. и 1100. године пре нове ере. Представа се бави са шест женских божанстава која се спомињу у Риг Веди, свака представља моћ природе, а према интерпретацији кореографа и аспекте људских емоција и божанског духа. Исто тако, овај комад се састоји из шест композиција од којих је свака посвећена једној богињи и интерпретирана у савременом духу, приступа им се са радозналости и љубављу према снажним природним појавама и апстрактним силама које оне представљају.

Вођа плесне трупе из Индије Шармиста најављена је као уметница која је развила лични уникатан плесни стил, природан, спонтан, раздраган и неспутан, а вена снага је у томе што одмах успева да успостави присност са публиком, па чак и иностраном која није упозната са „Катак“ плесом.

Имала је бројне наступе у Индији и иностранству, у САД, Кини, Непалу, Бангладешу, земљама Средњег истока, Јордану и Индонезији. Под покровитељством Индијског савета за културу ова уметница је имала турнеје по Африци, Мадагаскару, Немачкој, Шпанији, Норвешкој и Венецуели.

УКРАТКО

Дуо алтерно у
Крагујевцу

У оквиру Октобарских свечаности, а у организацији овдашњег „Музичког центра“ и Италијанског института за културу из Београда, „Дуо алтерно“ из Торина одржаће свој целовечерњи концерт 18. септембра. На репертоару ће се наћи дела италијанских композитора од раног 20. века па све до данас.

„Дуо алтерно“ настао је у Торину и од свог првог наступа 1997. године у Ванкуверу има непрестане турнеје широм света. Чине га сопран Тицијана Скандалети, професорка певања на Конзерваторијуму Света Сесилија у Риму, као и композитор и пијаниста Рикардо Пјачентини, који ради као професор композиције на Вивалди Конзерваторијуму у Александрији. На свом репертоару овај дуо има заступљена дела композитора од раног 20. века па до данас. Чувени Енио Мориконе и Ђакомо Манцини, као и многи други композитори, писали су музику за овај двојац.

Концерт прославленог састава „Дуо алтерно“ заказан је у 20 часова, у Књажевско-српском театру.

Прича о љубави

Позориште за децу стартовало је са новом сезоном 1. септембра, а следећа на репертоару је представа „Магарећа кожа“, у субору, 8. септембра, у 12 часова. Овај комад режирао је Милош Крстовић, а играју Невена Брзаквић, Дубравка Ђорђевић, Миломир Ракић, Дарија Нешић и Петар Лукић.

Љубав, дарезљивост и најчистије намере једног краља нису довољни да опчине срце Магареће коже. Највише што могу да учине јесте да је одведу на пут самоспознаје, потраге за властитим идентитетом, који никада није лишен тешких искушења, изазова и велике патње. На том путу Магарећа кожа упознаје и своје праве добре особине, а које ће са своје стране покренути хладно срце младог принца. Након ове представе најмлађа крагујевчак публика може да погледа „Пепељугу“ у среду, 12. септембра, у 18 часова.

Кратке приче
Корнета

Издавачка кућа „Корнет“ расписала је конкурс „Брзе приче Србије“ за кратку причу, под паролем „Што се брзо пише, брзо се чита“. На конкурс могу да се пријаве сви који пишу занимљиве приче, а рок за пријављивање је 1. октобар. Право учешћа на конкурсима имају сви, а услов је да прича буде написана на српском или неком сличном језику, да не буде дужа од 6.000 словних знакова, а пријављивањем на конкурс, аутори прича аутоматски уступају ауторско право „Корнету“ да одабране приче објави у књизи.

Прича треба да буде достављена на мејл brzaprisc@kornet.rs. Избор најбољих 30 прича, по одлуци самих учесника и оних који конкурс буду пратили, биће објављен у књизи „Брзе приче Србије“.

„АЛНАРИ“ НАГРАЂУЈЕ

Кобна саобраћајка

Два најбржа читаоца „Крагујевачких“ биће и овог петка у прилици да својој библиотеци додају занимљив наслов издавачке куће „Алнари“. Потребно је да у петак, 7. септембар, позовете 034 333 111, после 10 часова и добићете роман „Ледена опасност“, ауторке Сандре Браун. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижари „Вулкан“ у Рода центру.

Напетост достиже застрашујуће висине у овом вртлогу мистерије, страсти и незамисливих обрта. Након породичне трагедије, Лили и Дач покушали су да пронађу утеху у ушушканом планинском градићу Клири у Северној Каролини. Међутим, нити су пронашли идилу којој су се надали - у Клирију је нестало пет жена, а сматра се да је за њихову смрт одговоран сурови серијски убица за којим се трага - нити су успели да сачувају брак. Иако Дач настоји да задржи Лили, она једино жели да што пре побегне из њихове колибе. Док снег све јаче веје, Лили ће у журби на клизавом друму изгубити контролу над својим возилом и ударити мушкарца, Бена Тирија. Будући да је Бен повређен и да су сви путеви непроходни, немају избора него да се пробију до колибе и ту сачекају пролазак снежне олује. Док они чекају у колиби одсечени од свих, Дач добија информације да је управо Тирија тражни серијски убица, а Лили почиње се пита да ли јој већа опасност прети од смрзавања или од згодног странца поред ње.

ВИТЕЗОВИ РЕДА ЗМАЈА
ДЕСЕТ МИЛЕНИЈУМА СКРИВЕНЕ ТРАДИЦИЈЕ ЕВРОАЗИЈЕ (15)

Змај Огњени Вук Деспот

Пише Живојин Андрејић

Као вазал Угара и деспот Бурђе био је члан витезова реда змаја. Конкретан доказ за то је и грб Бранковића који у цимеру има раскриљеног змаја. Сва имања и поседе које је имао његов ујак деспот Стафан у Угарској задржао је и он, а осим тога његов велики челик Радич Поступович, који је то био и раније, био је витез реда Змаја. И Дубровчанин Јуније Градић, посланик деспота Бурђа у Италији, имао је титулу витеза, али без деспотове сагласности није хтео да прими још једну од титула коју је додељивао краљ Алфонс Арагонски.

Поузданији подаци постоје и за деспота Вука, сина Гргура Бранковића. Траг је сачуван у народном сећању кроз епске песме „Женидба змај деспота Вука” и „Порча до

ГРБ КРАЉА МАТИЈЕ КОРВИНА У БУДИМУ

Авале и Змајогњени Вук”. Према легенди, турски харамбаша Порча је господарио градом Жрновом на врху Авале одакле је нападао, пљачкао и уцењивао околне становнике. На молбу потлаченог народа Змајогњени Вук је лично убио Порчу на самом врху планине, код старе тврђаве, пред Чемерли кулом, за чију капију га је приковао својим копљем.

Још индикативнија је фреска из 1476. године. Вук држи у руци штит на коме се налази породични грб. На глави има шлем са цимером. Обрве су густе и спојене, врат дебео и прекривен крљуштима, вилица издужена као у звери, а из раширених ноздрва пуши се дим. Десна рука досеже до колена, а длакава шапа држи турску главу. У позадини, иза главе витеза, назире се дуги змајски реп. Слично га је описала и народна песма: „На њему је чудо од биљег, На глави му три пламена вујца, Из уста му модар пламен бије, На десници сабља запасана. Око ње је гуја (змајка) умотана, У зубима шестоперца држи”.

Вук - деспот Рашке од 1471.

Надимак Змај је добио као припадник угарског витешког реда, иако нема података да је добио или носио орден Змаја. Њоровић је изнео претпоставку да је ово име до-

био по „једној војничкој спарви 15. века, коју су јунаци носили на глави у облику змаја, да би њом, сипајући ватру и дим, застрашивали непријатељске војнике и коње”. Драгутин Костић мисли да је надимак „као носилац ордена 'змаја' који се носио на врату о ланцу” и претпоставља да га је могао добити 1469. године или га је наследио од својих предака.

Вук је ванбрачни син Гргура Бранковића и унук деспота Бурђа. Према Илариону Руварцу, био је „натурални син”, а родио се око 1438. године. Не зна се ко је била Вукова мајка, а епска народна традиција је зна као Анђелину. Према хагиографском тексту „Мора да је отац Гргур имао неку љубовцу у Дубровнику... Питање је дали се стари слепи племић, уопште, женио. Сам деспот (Вук) је причао, и то већ пред сам крај живота, да је рођен на планини Јастребац, а да му је мајка змај који бљује ватру. За овом причом повели су се гуслари те су то порекло узели као једино могуће...”.

Гргур Бранковић је најстарији син деспота Бурђа Бранковића, рођен у његовом првом браку. Бурђе је у том браку био са ћерком Константина Дејановића и Едокије Комнине, чије име је остало непознато (1400-1413.), а са њом је имао Јелену, Тодора (умро око 1428. године), Гргура и Мару. Као такав, Гргур је био одређен за наследника српског престола. После пада Смедерева 1439. године Турци су заробили престолонаследника Гргура, а заједно, са већ заточеним братом Стефаном, ослепели су га у анадолском граду Токату, 1441. године.

Када је деспот Бурђе успео да ослободи Србију, враћени су му ослепљени синови. За наследника престола је одређен најмлађи син Лазар, а када је и он умро, 1458. године, за деспота је проглашен слепи Стефан. Турци су кренули на Србију водећи са собом слепог Гргура који је хтео да уз њихову помоћ постане деспот. Са собом је водио и свог ванбрачног сина Вука. Када су упали у јужну Угарску, Турке је предводио Вук Гргуровић, али је његове трупе поразио угарски краљ Матија, „уби Вука у Срему”. После пада српске деспотовине Гргур је живео у Турској поред своје тетке, султанисе Маре, чију политику је следио. Тамо се закалуђерио као монах Герман да би умро у манастиру Хиландару 1459. године.

После 1459. године угарски краљ Матија је сматрао да може располагати титулом српског деспота покушавајући да је да и његовом племству. Међутим, краљ је нагло променио своје мишљење и прихватио једног од потомака Бурђа Бранковића као „деспота Рашке” настојећи да му међу рођацима пронађе и наследника. Српски деспот је постао Вук Гргуровић који је пре тога био противник краља Матије, живећи у близини румелијског беглербега Исабега. Вук је боравио скоро пет година на турској територији. Очигледно да је Вук пришао Угарима

ДЕСПОТ БУРЂЕ БРАНКОВИЋ

ГРБ БРАНКОВИЋА

крајем 1464. године ступивши у угарски ред витезова Змаја који је обновио краљ Матија, а то је било пресудно за добијање титуле. Змајогњени Вук постаје деспот Рашке 1471. године.

■ Звер у господару

Вук је одмах добио неке поседе који су некада припадали деспотима и то Сланкамен, Купиник, Ириг и Беркасово. У угарску службу су ступили и Стефан и Дмитар Јакшић, синови или посинци војводе Јакше, који је био некада код деспота Бурђа. Да ли су и они ступили у ред Змаја нема директних индикација. У исто време је дошао и Милош Белмужевић чији су преци такође били у служби деспота

ГРБ БАТОРИЈА

мој господар почео губити. У бици против Аустријанаца, на бојном пољу, шетао се наг... Једне зиме заклао је зубима дивљу свињу. Мора да је постојала у њему нека звер.”

Стефан Батори и Влад Дракул су продрли у Влашку, а затим су Турци успели да убију Дракула. У току 1479. године Турци су провалили у Ердељ, а потом је дошло до битке на Хлебном пољу, где су потучени захваљујући Павлу Кињижију и српским ратницима на челу са једним од Јакшића. Већ следеће године Матеја је кренуо у Босну, а потом је уследио продор Павла Кињижија у Србију све до Крушевца, одакле се пут Угарске упутило преко 60.000 Срба. Када је умро султан Мехмед други 1481. године деспот Вук са Павлом Кињижијем и Стефаном Баторијем продира кроз Србију, а потом кроз Турску.

Продори краљеве војске на територије под турском влашћу остављали су пустош после паљења свих насеља на која се налазила. Деспот Вук је нанео огромну штету паљењем поља и насеља. У великим походима у Босни и Србији, 1480. и 1481. године, Вук Гргуровић и српске војсковође су потпуно подржавали колонизаторску политику. Три дана је харао по Врхбосни, а потом је поразио Турке и код Травника. У јесен 1481. године Вук је разбио војску смедеревског сераскера Скендербега, сјурно се до Крушевца и из њега одвео преко 60.000 Срба. Вукови бродови и шајкаши су се код Београда сукобили са турском флотом. Шајкаши су потопили 24 турске лађе. Приликом вођења ратова краљ Матија је имао три војна логора: угарски, чешки и српски.

■ Орођавање угарског и арагонског змаја

Змај деспот Вук је у 1482. години са српском војском развио један турски коњички одред код Бечеја. После ове битке поново су се јавили код Вука знаци душевног растројства због чега је и краљ Матија бивао забринут и одлучио је да више не предводи војску. У закључивању мира са султаном Бајазитом другим главну реч има деспот Вук који даје јемство „својом главом, вером и душом” да ће се краљ држати онога што он уговори. Овај мир је умањио шансе да се поново створи држава српских деспота, али до мира није дошло. Турци су провалили из Босне, преко Хрватске, у Крањску и Корунску. На повратку су их на реци Уни дочекали хрватски бан Матија Гереб, Бернардин Франкопан и деспот Вук. Битка је трајала два дана и завршена је потпуним поразом турске војске. Неки недовољно поуздани извори тврде да је у бици учествовао Алибег који је тешко ранио Вука. Већ 16. априла 1485. године умро је у Срему деспот Вук Бранковић, без потомства, са око

та Бурђа. Ова српска властела је била врло верна краљу Матији и они је са њиховим одредима користили где му је било потребно. Деспот Вук се борио и у Чешкој и за заслуге је добио град Бела Стена у Славонији и велика имања породице Тетушевић. Краљ је многе придобијао и додељивањем високих титула, тако да је Никола Илочки постављен за краља Босне.

Краљ Матеја је 1475. године почео велике припреме за рат против Турске подразумевајући упад у Влашку и Ердељ са циљем да на власт доведе Влад трећи Дракула, витеза реда Змаја, који је био заточен неколико година у Угарској. Под командом деспота Вука и Влад Дракула заузет је Шабац, спаљена Сребрница, заузет град Кучлат. Нападнут је Зворник и ту је Вук био рањен у ногу. Нападнуто је и блокирано Смедерево, тако што су око њега била изграђена три утврђења од којих се оно на Дунаву звало Витешка трпеза. Вук је поразио једну турску војску и са заробљеницима и њиховим заставама је отишао у Будим, где их је 8. септембра 1476. године у једној сали краљевог дворца, поклатио краљу.

Када је смедеревски санџак-бег Али-бег са великом војском прешао Дунав и почео да пљачка крајеве око Темишвара, Вук је са војском Димитрија Јакшића и Петром Доцијем успео да победи код Пожежеме, убије Али-беговог брата у двобоју и да зароби око 300 Турака. Неки записи бележе да је у току тих ратова Вуково психичко стање било пољуљано. У неколико наврата је наг шетао бојним пољем после битке: „И тако се

ЗМАЈОГЊЕНИ ВУК, ПРЕМА В. ТОМИЋУ

47 година живота. Вук је био ожењен Варваром, ћерком Сигисмунда Франкопана, једним од највећих хрватских властелина, али нису имали деце. Његова удовица се у дала око 1495. године за хрватског великаша Франу Бериславића, јајачког бана.

Народна песма каже да је Вук просио девојку Роксанду из млетачких Латина, а његова престоница се налазила у Купинику. Са Јакшићима је столовао „Змај огњани Вуче“ у Београду. Вук је саградио задужбину цркву у Купинику и Св. Николе у Сланкамену.

У време Змај Огњеног Вука дошло је од орођавања угарског и арагонског змаја. Тридесетпетогодишњи чешко-угарски краљ Матија је 1474. године затражио руку осамнаестогодишње напуљске принцезе Беатриче, која је рођена 1457. године у Напуљу од оца Ферантеа првог, ванбрачног сина Алфонса петог, арагонско-напуљског краља. Венчање је одржано на Божић, 12. децембра 1476. године у Стоном Београду, у стониој цркви код гроба Св. Стефана, првог угарског хришћанског краља. Дворкиње су обнажиле Беатричино десно раме и бискуп је извршио миропомазање и крунисање нове краљице стављањем круне на раме. Уследио је велелепни свечани банкет, а потом витешке игре. Том приликом је краљ произвео за витезове

ЗМАЈ НА БИБЛИИ КРАЉА МАТИЈЕ КОРВИНА

неколико младића, међу којима се истицао баварски принц Христоф. Краљ је одмах своју конкубину Варвару Крепил, са којом је имао сина Јована, уклонио далеко од Будима.

Краљ Матија је именовано новог српског деспота у Угарској 1486. године. Био је то Бурађ, старији син покојног деспота Стефана Бранковића Слепог. Краљ га је по наговору Беатриче желео ожени њеном рођаком Изабелом из арагонско-напуљске династије. Деспот је пристао, али под условом да се Изабела „одрекне јереси“, односно католичке вере. Изабела није прихватила овај услов. Када се деспот повукао у манастир, ово је толико утицало на Изабелу да се и она повукла у манастир. Обављено је још једно царско венчање, овога пута у Инзбруку 1485. године. Посредовањем немачког цара Фридриха трећег склопљен је брак између Марије, сестре деспота Ђорђа Бранковића и Бонифација четвртог, маркгрофа од Монферата, потомка византијских Палеолога.

Пошто са Беатриком није имао деце краљ Матија је поново довео у своју близину Варвару и Јована. Када је ушао у Беч свечано је изјавио да мисли Јована прогласити за наследника. У својим најбољим годинама краљ Матија је 6. априла 1490. године изненада умро од капи, разочаран што је за римског цара изабран Максимилијан Хабзбуршки. Угари су за новог краља изабрали Владислава другог Јагела са идејом да изиграју права на трон удове Беатриче, тако што су смислили превару. Наиме, Владислав ће се ожени са Беатриком. Извршена је и веридба, потом је Владислав крунисан, а до свадбе никада није званично дошло, тако да је Беатрича морала напустити Угарску.

ШУМАДИЈСКЕ ПРИЧЕ

Пауза

Пише Владимир Јагличић

Соба је изгледала, истовремено, уређено и нечисто. Њих двоје лежали су голи, на каучу. Кроз завесе се с напором пробијала, ишрафирана сенкама чипки, дневна светлост.

- Љиља је једна од најбољих жена које познајем - рекла је жена, чупкајући длацице на његовим грудима. - Не треба ово да јој радиш.

- Ко јој то ради? Ја или ти? И какве везе наш однос има са Љиљом? Љиља је највољенија жена на свету - рече он.

Док је то говорио, прелазио је дланом преко њеног доњег стомака.

Она га, изненада, лако удари песницом по грудима, тамо где је домалочас чупкала длацице.

- Мрзим те! - рече каприциозно, а онда додаде, као у изненадном наступу немоћи: - Пријај ми твоји додири... Нагло је устала. Тако нага, окренута му леђима, очувала је исконску женску лепоту, ону која се не да оценити док је жена обучена. Не само у префињеном облику извијеног паса, не само у куковима којима је умела заносно да њише (тек кад би се скинула постајало је очигледно да уопште није мршава како је изгледало док је била у уским фармеркама), чак и сада када је јасно одавала статуету жене у зрелим годинама (са мало опуштеним дојкама које му није дозвољавала да љуби). Осмех задовољства, после ужитка који је донело спаривање, откривао је пре бору него јамицу на образима. Могла је бити у касним четрдесетим годинама.

- Колико сам пута себи рекла: никада више са ожењеним мушкарцем!

- Тај принцип за мене не важи - рече он, не баш уверено. - Верујем да је нас двоје спојио неки виши закон.

Осећало се да не верује у то што говори. Пришла је зиду на којем се налазило неколико урамљених слика. Једна од њих, очито, била је њен портрет. Лик можда није веристички погођен, можда сликар није хтео до краја да га открије (јер се у осталим његовим потезима, рецимо у наборима њене сукње, осећало да он то може извести до краја, само ако жели). Али, ко би завирио дубље у слику, могао је лако да препозна управо домаћину овог стана. На портрету је седела у столицу, прекривена свиленим велом, обнажених груди. Под сликом се видео потпис, нечитак, писан неспрским писмом. Она, здесна на лево, пређе прстом преко потписа и, мрдајући кокетно раменима и наглашавајући свако изговорено слово, растумачи потписану нечиткост:

- Ђа-с-а-р-и-ћ.

- Нисам се потписао на арапском да би потпис био читан на српском - рече Басарић.

- Кад би у овом граду знали да је ова слика твоја - рече она, смећећи се, и поново приђе каучу на којем је он лежао - постало би им јасније зашто си отворио моју изложбу.

- Свеједно ми је да ли ће сазнати, или не - рече он. - И нисам отворио твоју изложбу због секса са тобом. Најпре сам погледао твоје слике, онда сам изложио своје примедбе, изложба је прошла уметнички савет и тек затим сам је отворио. То је све. Љубавници смо постали касније. Мислим да је то важно нагласити. Ја не ступам у љубавне односе да бих уметности правило уступке.

- Хајде, хајде - рече она иронично. - Не мораш се мени правдати. Али, помисли какве би се приче и спр е да -

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

ле. - Кажем ти - то ми је небитно. Имам право да правим портрете какве желим и да их потписујем онако како желим. Свеједно ми је да ли то неко зна или не зна.

- Мени није - рече она. - Не бих волела да се то сазна, због Љиље. Обожавам је.

- И ја је обожавам. Да је не обожавам не бих је ни женио. Не бих је начинио мајком своје деце - рече он. - Буди сигурна да њој ништа не фали. А сада приђи да се волимо још мало.

Она приђе лелујним кораком и загледа се у његово нескладно тело и међу његове ноге.

- Господине певче - рече она игриво, као да прети. - Могла бих да ти откинем главичорак. Леже крај њега, загрли га левом ногом. Колена изненада муну међу његове ноге. Он јекну од бола. Бол је, уосталом, био тренутно снажан, али се претворио у задовољство. Она је то умела.

- Користиш то што сам усамљена - рече, уздахнувши између два пољупца којима је влажила његове усне и језик, док се, истовремено, чврсто припијала уз њега. - Сви ви, остали, имате своје пријатеље, заједничке вечери, роштиљања, кафе, редовни секс, помоћ ближњих. А ја сам у овом жебеном граду самоћак. Да ли је то правично? Можда сам за уметност жртвовала много више него ти. А шта ми се вратило?

Учини му се као да чује своје сопствено вајкање пред успешнијим сликарима од себе, онима који би, каткад, гостовали у градској галерији и хвалили се наградама, откупљеним сликама и одзивом критике. Мора да и он њима, онда кад се жали на своје провинцијско професорство, на слинаве школарце које узалуд учи перспективи и реским потезима кицице, звучи овако убого и јадно, баш као она сад, пред њим. Разлика је само у томе да он са њима, безразложно успешнијима, не упражњава секс. А можда то не чини само зато што га за секс нису ни питали? Можда би, ко зна, и пристао? Секс у овим позним годинама је начин да се неко недохватно приближиш на непристојну, поткожну близину. Таква близина, напакон, донесе поткожну болест заједничког запорења. Шта сад да јој одговори, а да се не осети беднијим од ње? Можда је требало задржати маску надмоћи која сваког човека суочено са суштинским празнином, или несавладивом лажју, чини повременим провинцијским глумцем.

- Имала си породичан живот и ниси била срећна - рече он, подвладајући је под себе. - Шта ти је то донело, осим неспоразуме? Зар су људи с којима си живела могли да схвате да си, да ли да кажем, уметница? Заборави. И ниси самотна, имаш сина. Дакле, имаш за кога да се бориш. Да ниси борац, зар би привукла оваквог младића - то је рекао смешећи се, мало се устобочивши, онако смешно маљав и наг, тренутак пре но што ће се спојити.

Био је младић од ње можда и свих десет година. То се све до овог тренутка није осећало.

- Нисам баш толико матора - рече она, подмештајући се под њега и почињући отежано да дише због задовољства које је осећала.

- Мени си довољно млада - рече он. - А ако себи не можемо приуштити ово мало задовољства, због чега и живимо? Ја и ти се нисмо срели случајно. Срели смо се у атељеу. Ти знаш колико ценим твоје сликарство.

Знала је да лаже. Али, сада, речи више нису биле важне, важан је био чврст загрљај. Њих двоје су пловили оним нелакким годинама живота, када се страсти или гасе, или пале последњи пут онако као у првој младости.

Лаж је помагала да се лакше преброди дан, или ноћ, или ово пре подне.

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

Она јекну од задовољства и отпоче да прати ритам његових бокова, јако

извијајући ноге и подижући их онако како је он то желео, све до његовог врата. Уместо да каже да не зна шта их овако спаја, она је уздисала и пружала му језик и усне, покушавајући да испуни сву празнину коју је, можда, понекад, осећала. Сада је она попуњена, у загрљају са сликарем чију је извесну уметничку снагу добро познавала и можда је једначила са еротичком. То је био почетак њиховог односа, а средина и крај остављени су чисто физичкој узбуђености која је доносила несхватљиво сексуално задовољство. Журила је да поново упије своје његово семе, иако се он устручавао да га саспе у њу. Ослобађајући усне од његових пољубаца, подиавши главу и усредсређено посматрајући како ритмички сигурно и снажно плеше по њој, она подиже поглед да га погледа у очи и рече:

- Слободно учини то, до краја. Од мене - деце више нема!

- Рекла си ми то већ - рече он, као да хрипље. - Али ми се понекад учини да се овакав секс мора завршити плодом.

- Неће - рече она. - Имала сам три операције. И не дозвољавам да се сад измакнеш. Хоћу да се онесвестим од сласти.

Трен касније, кад се спустио поред ње, леви длан шетајући мазним просторима њене помало мекане задњице, она га је грлила обема ногама.

- Ово није нормално - рекла је, дрхтавим гласом. - Потпуно се губим од сласти. Под хитно се морамо растати.

- Нећемо се растати док ми не обећаш да ћемо се сутрадан видети опет - рече он.

- Сутра сина водим у музичку школу - рече она. - Његов отац за то никада нема времена.

- Онда прексутра.

- Прексутра идем у село, код маме. А наксутра је субота. Суботом одлазим у манастир. Мој духовник ми је рекао да живим у смртном греху.

Чинило му се да је то рекла са ужитком на који је за тренутак постао љубоморан. Можда је била надмоћна за тај непрестани покушај чистићења себе, који њему није падао на памет.

- Не разумем: какав је ово грех - рече, иако је знао о чему она говори. - Освојили смо мало слободе под овим страшним небом. И нико за нас не зна. Кријемо се, сваке седмице, да уграбимо сваку прилику - кад ја немам часове, или за време твоје чиновничке паузе за доручак. Зар се ни то не сме?

- Није дозвољиво све што се сме.

- Ако је тако, зашто се састајеш са мном? - Зато што не могу да се одбраним - рече она тужно. - Тако добар секс имала сам само с првим мужем, а можда и са њим.

Поново га ухвати међу ноге и загледа се у његово нескладно, длакаво, ружно мушко тело. - Као да су се мере поклопиле. Као да, севши на тебе, или неставши под тобом, осетим не само физичко задовољство, већ и стопљеност која укида празнину.

- Па... Је ли то љубав?

- Наравно да није. Али је то нешто, можда, у основи... у основи сваке љубави. Стари писци би рекли - страст. И то грешна. Грешна страст које не удем да се ослободим.

Он се загледа у слику свеца на зиду. Стајала је на зиду супротном од оног на којем је стајао њен портрет.

- Ако је ово грех - рече он - мени таква вера и не треба. Уосталом, сигуран сам да би нас на Страшном суду ослободили.

- Не буди тако сигуран - рече она. - Не повређујемо никога само зато што се исувише добро кријемо. Али се кријемо не само од других, већ и од себе. Јер смо слаби. Слаби смо, то је сигурно. Само што за овакву слабост треба привид некакве снаге која нас обманује да смо преварили такозване предрасуде.

- У том случају, требало би да ишетамо, овако голи, држећи се за руке, центром града - рече он и изненада се упулаши да је таква могућност потпуно изводлива. Треба само искорачити.

- Требало би - рече она с подсмехом. - Али ти ни го ниси сасвим наг.

Уставши са кауча тек сад је приметио да панталоне није ни скинуо до краја - да је скинуо једну ногавицу, а онда смуљиво гаће, како би се што пре париио. Друга ногавица висила је око листа и чукља, као слика згужваности и нереди. Читав стан одједном се учини не само неуређеним, већ чак помало и страшним местом. Постајао је део тог места, онај део који се није дао лако очистити. Требало је отићи. Изићи у, на тренутак остављени, једнако страхан, свет.

- Закаснићу на пети час - рече и осети да то није требало да каже.

- Шефица ће ме опет изгрдити на пасја кола - рече она снебивљиво, као за себе, као да га није чула. - Срећом, не проверава увек да ли се са паузе за доручак, ми, шалтеруше, враћамо на време. Изађи први. Морам да поспремим стан.

- Кад ћемо се опет видети?

- Нећемо се више виђати - рече она.

- То кажеш сваки пут.

Осећало се у ваздуху да ће њене речи једног дана постати једина истина.

Карикаџура:
Горан МИЛЕНКОВИЋ

Наши политичари немају мрачну прошлост. Они су њен саставни део!

Милан Р. СИМИЋ

Љни. Тражили су ђавола, а видеше само свога бога!

Ствари суштинске амбалаже

Када би наш унутрашњи непријатељ одлучио да промени амбалажу било би нам много лакше!

Повезаност политичке позадине

Најчешће је у питању веза дупе-глава. Овај последњи сегмент тј. главу, најчешће бркају са политичком позадином.

Контраверзност изборне воље

Одмах након избора стигле су честитке наших дојучерашњих непријатеља. Сада смо сасвим сигурни да смо добили власт коју би баш свако осим нас могао пожелети!

Потрошач без заштите

У организацији за заштиту потрошача ништа није предузето поводом најновијег таласа поскупљења. Поскупела су и заштитна средства!

Заблуда страних посматрача

Стране посматраче који хрле у нашу отаџбину треба на време обавестити да се узалуд не надају да ће овде стећи неку јасну представу.

Раша ПАПЕШ

Новој влади дали смо сто дана. Толико јој треба да нас докрајчи!

Зоран Т. ПОПОВИЋ

Александар ЧОТРИЋ

Педесете

Моја пријатељица Мица има дивно двориште, као створено да се у њему дивани у летњим ноћима. Ко год од пријатеља пролази поред њене куће сврати макар на кафу. Зато су ретки тренуци када ту, под великом липом, нема никог од гостију. Тик поред стола налази се један од најлепших баштенских цветних аранжмана. Уосталом, какав је то простор, животни или радни, без цвећа? Када у нечијем стану не видите ни једну саксију са цвећем одмах знате да је домаћица једна покондирена помодарка којој топлина дома зависи од величине екрана плазма телевизора

И тако, ономад, Мица ме позове на кафу. "Стигле очајнице, не могу више да их слушам, 'ајде нам се придружи". То је требало да значи да је уиграни "а-фе-же" код ње у дворишту, али далеко од тога да је реч о очајним домаћицама. Све су оне универзитетски професори. И, како то бива са паметним женама, углавном имају неки проблем који им изједа душу, А бар су оне довољно образоване да знају за велику превару медицине и да лека за ту бољку нема. Зато им то повремено окупљање код Мице у дворишту дође као замена за лежање на психијатријском каучу.

Када сам стигла, једна од њих ми је ђутке дотурила чашу и флашу розеа. Јулишка, црнопуриста професорка која ће ових дана заћи у шесту деценију живота, држала је монолог као да је пред својим студентима:

"Стварно ми није јасно зашто ја не смем да будем стара", рекла је више констатујући, него очекујући одговор од нас. "Како дође лето, спопадну ме оне две моје комшинке, докторке, које су се у педесетој сетиле да глуме добре рибе. Увукле се у мињаке, иду на липосукције и затезања, ручају некакве салате. Данас када уђеш у нашу болницу прво се питаш да ли се ту снимају пацијенти или звезде „Гранда. Исто као и у суд или општину. Све ове средовечне парајлијке решиле да постану "напуцане" госпође: набуциле груди ко Памела, исцедиле сало ко да је за чварке, све бацајући у очај пчеле и стрљенове који са неверицом гледају њихова напумпана уста пуна пликова, надоградиле косе ко виле Рави-јојле.

Зато се, ваљда, и од мене очекује да уђем у тај "клуб силиконских тетки". Макар да смршам једно десетак килограма. Уз то, требало би тело да мажем антицелулит кремом, да гутам неке таблете и обавезно издвојим време за фитнес. Ни образе не смем да имам обешене! Моји кукови морају да буду као камење, груди лопте, усне напумпане, без бора око њих. Али, ја имам педесет, зашто морам да изгледам као да ми је двадесет пет?

Ма, нећу, бре. Нећу да вежбај, нећу да се напумпавам силиконима, ни да лежем под ласер. Али, бити млад је данас императив. Сви морамо да будемо млади! То је тренд. Нећу да у огледалу видим одраз неке клинке. Уосталом, кога ја то треба да задовољим? Мој Миле је супер фрајер, а нема затекнуту задњицу. Поглед му је мутан, уши су му све веће. Али, кад се насмеје, ништа лепше од њега. Да ли бих га више волела када не би имао подбрадак? Па, моја љубав није његов подбрадак.

Кажу ми оне докторке како сам бар ја свакодневно у контакту са младим фрајерима. Требало бих, ваљда, да мазнем неког од њих?! Није ми јасно, ако нађем младог мушкарца значи ли то да ће моје вештачки младо тело постати заиста младо? И, шта да изменим? Који то комад мене највише говори да немам двадесет и неку? Усне? Груды? Бедрa? Трбух? Требало би све да заменим.

Него, да вам кажем. Супер се осећам када видим клинке како шетају улицама са голим стомацима, а ја нисам једна од њих. Не бих ја мењала тај њихов пупак "на изволте", за све оне дечије рођендане, ни за вриштање бебе, ни за мужевљеве љубавнице, ни за туђе мужеве који никада нису постали моји љубавници, ни за оне који јесу, ни за све (не)срећне љубави, које су иза мене. Одлучила сам. Овог лета ћу, дефинитивно, изгубити младост."

У то име, Јулишка, живели, рекле смо скоро у глас. Па јес', лако је да тело изгледа млађе. Шта ћемо са оним изнутра?

ЛЕПА ЈЕЛА

БАЛКАНСКИ ПРИРУЧНИК

Респираторни интервентни закон

Кад год прднемо у чабар полиција је приморана да баца сузавац. Лакше се дише!

Доминантно својство силе

Сиљан је овај народ и то је добро, јер власт просто обожава да се ослони на силу.

Контраефекти тоталне динамике

Нико нам ништа не може, али зато свако може свашта да нам уради!

Предозираност слободе кретања

Слобода кретања је већ толика да су грађани постали сасвим незаинтересовани да излазе из својих кућа.

Феномен телесне тежине

Судећи по телесној тежини у народу је вест да хране има довољно примљена са великим олакшањем.

Кад су кола кренула низбрдо, јахачи апокалипсе су већ били на коњу!

Радомило МИЋКОВИЋ

Србија је на издисају. Зато је гробар на челу државе!

Раде ЂЕРГОВИЋ

ВИЦ НЕДЕЉЕ
КОНОБАРА
ЈАНКА

Без протекције

Заустави полицајац премијера Дачића због брзе војње, али га препозна и извини му се због интервенције. Али Дачић му каже: - Немој да ми се извињаваш. Понашај се према мени као према осталим учесницима у саобраћају!

- Добро - прихвати полицајац. - Господине Дачићу, дајте ми ваша документа и ставите у возачку дозволу 50 евра!

Пре него што заиста решите да кренете из почетка добро научите да састављате крај са крајем!

Религиозни елементи
Права

И када заживи правна држава демонстранти неће бити задовољни.

И када заживи правна држава демонстранти неће бити задовољни.

Горан Миленковић

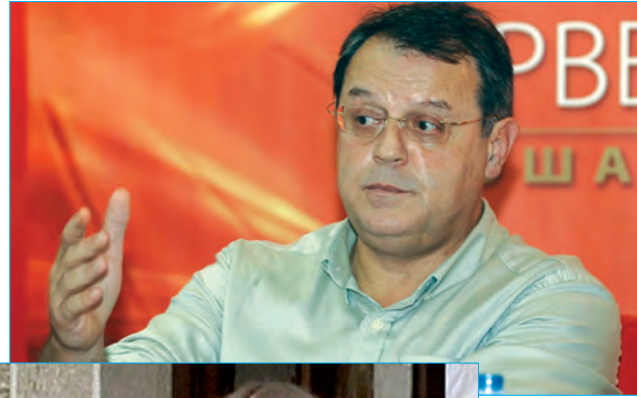
Разнода

ОДВАЛЕ

ДРАГОЉУБ МИЉУНОВИЋ, председник Политичког савета Демократске странке:
- Изгубити на изборима није кривично дело, па да неко мора да сноси кривицу.

АЦА ЛУКАС, певач, о поклону ћерки за први рођендан:
- Викторији сам отворио банковни рачун јер сматрам да је то најбољи поклон. Још је мала и нисам желео да јој купујем нешто скупо, било би то непотребно разбацивање.

НЕБОЉША ЧОВИЋ, председник Кошаркашког клуба „Црвена звезда“:
- Да ли је Вучић за нас, као и Ђилас, као и Шутановац, као и Антић? Па јесу! Да ли треба да помогну Звезди? Наравно да треба и то како год могу.

ЈЕЛЕНА КАРЛЕУША, певачица, после концерта у Грачаници:

- Овај концерт показао је да је свим људима на Косову доста зле крви и политичке пропаганде. Доживела сам да ме старији Албанци поздрављају на чистом српском језику и чврсто ми стежу руку у знак добродошлице.

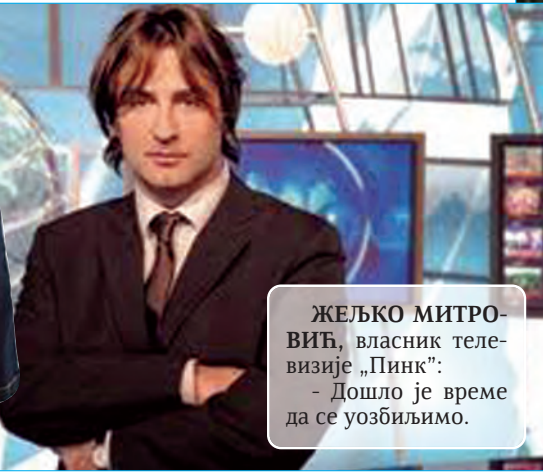

БОРКА ПАВИЋЕВИЋ, драматург:
- Вучић није баш Шешељ, Дачић није баш Слоба, а Јоргованка није баш Мира. Ово време је копија деведесетих, с тим што нема војске и нема пара.

МАРИЈА КИЛИДАРДА, водитељка:
- Не флертујем и не дајем никоме повода да помисли да може да ми се удвара. Држим људе на пристојној дистанци.

НЕВЕНА АЦЕМОВИЋ, некада „моделсица“ сада народна посланица Нове Србије:
- Наравно да ми је Велимир Илић узор и веома ми прија његов центлменски однос према колегиницама у партији.

ЖЕЉКО МИТРОВИЋ, власник телевизије „Пинк“:
- Дошло је време да се уозбиљимо.

ИВАНА СЛАВКОВИЋ, познатија као Чери Кис, порно глумица:
- Захвална сам порнографији што ми је са 18 година показала какви су људи, шта је битно у животу, ко су ми прави пријатељи... То, иначе, гомила мојих вршњака још не зна.

ЗУМ
Милош Игњатовић

Пешаци, ово није више стаза за вас

Подударност воденог млаза је случајна

Кол'ка кика у човека

Може ли од три да се направи једна - комплетна

Улични перформанс као најава за „Смак лета“

О Г Л А С

Установа Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, из Крагујевца, ул. Десанкин венац б.б. путем јавног надметања издаје у

З А К У П

објекат „Палисад“, који се налази непосредно уз Музеј „21. октобар“, у површини од 692,32 м2, у виђеном стању, без инвентара.

Објекат се даје у закуп искључиво ради обављања угоститељске делатности на рок од пет (5) година, са могућношћу продужетка уговора.

Услови коришћења су:

- да рад објекта прати рад Музеја „21. октобар“, и да буде отворен сваког дана да би опслуживао посетиоце Спомен-парка у пружању својих услуга и коришћења санитарног чвора, који ће испуњавати стандарде из области угоститељства;

- У наведеном објекту није могуће организовање музике која се чује ван ограђеног простора нити игара на срећу или било који вид коцке;

- Дозвољено је коришћење паркинг простора Музеја за посетиоце „Палисада“, под условом да се не организују продајни штандови без договора са закуподавцем, и уз обавезу одржавања реда и хигијене на истом;

- Објекат, као и простор око њега, се не може давати у подзакуп или на коришћење трећем лицу по било ком основу осим у случајевима предвиђеним важећим прописима, нити мењати спољни изглед.

Јавно надметање одржаће се 20.09.2012. године у 12 сати у просторијама Музеја „21. октобар“,

Заинтересовани се могу пријавити за надметање најкасније до 18.09.2012. године, до 15 часова, на адресу Установа Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, ул. Десанкин венац б.б. Крагујевац.

Почетна цена месечног закупа објекта износи 150.000 динара.

Депозит се полаже у износу од једне месечне закупнине, до 18.09.2012. године до 15 часова, а на жиро рачун бр. 840-207668-58 код Управе за трезор.

Повраћај депозита учесницима који нису успели у поступку јавног надметања, је три дана од дана избора закупца, а изабрани понуђач потписује изјаву о висини понуђене цене и дужан је исту уплатити у року од три дана, након чега ће му бити враћен депозит.

Уколико изабрани понуђач не закључи уговор у року од три дана од дана избора, губи право на повраћај депозита.

Критеријум за избор најповољнијег понуђача је висина понуђене закупнине.

Пријава која се доставља садржи назив односно лично име и седиште, пребивалиште и адресу подносиоца пријаве, лично име заступника, односно пуномоћника ако подносилац пријаве не учествује лично.

Такође се прилаже доказ о уплати депозита.

Предузетник доставља и податке о пословном имену под којим обавља делатност и матични број, а правно лице копију решења о упису правног лица у регистар код надлежних органа, као и пуномоћје за лице које заступа подносиоца пријаве.

Умро је наш пријатељ

Бобан Васовић

1958 – 2012.

Бобане, почивај у миру.

Твоји пријатељи: Мома, Босанац,
Стева, Ђеда и Деки

Сећање на наше драге родитеље

Павковић

Петар
1983 – 2012.

Вера
2009 – 2012.

С љубављу и поштовањем успомену на њих чувају њихова деца.

Синови Владан и Зоран, ћерке Звездана и Гордана

Дванаест година без тебе мила моја

Нецо

Све ове дуге године си моја туга и мој бол.

Мама Лела са твојим другарицама:
Каћом, Ољом, Гоцом Топличиним и Мањом

СЕЋАЊЕ

Дана 9. септембра 2012. године навршава се четири године од смрти нашег вољеног

Звонка Спасојевића

2008 – 2012.

Тога дана, у 14 сати, посетићемо његов гроб и положити цвеће.

Успомена на тебе, твоју племенитост и доброту живеће заувек у нама.

Мајка Олга, отац Добривоје и брат Зоран са породицом

СЕЋАЊЕ

Звонко Спасојевић

2008 - 2012.

Тата, тешко је живети рањеног срца, видети те свуда, а нигде те не наћи.

Сећања и успомена остају.

Твоји синови Милош и Михаило и супруга Александра

СЕЋАЊЕ

29. августа 2012. године навршило се две године од смрти наше драге

Слободанке Саковић

1946 – 2010.

Слобо, заборав не постоји. Сећање не бледи. Тугу и бол не брише време. Неизмерна љубав за тобом трајаће вечно.

Твоји: Радован, Ненад, Наташа, Лела, Горан, Тијана, Јован, Немања и Огњен

Мали огласи**Продаја**

ПРОДАЈЕМ фрезу 506, приколицу за путнички аутомобил и стону бушилицу. Тел: 587 334.

ПРОДАЈЕМ парцелу земље, поред ауто пута 1,34ха. За озбиљног купца, могућност проширења парцеле. Телефон: 319 015, од 10 – 13 часова.

ПРОДАЈЕМ стан на Вашаришту, улица Јосипа Панчића 1/13, трећи спрат, 50 квадрата, двособан. Укњижен. Тел: 064-11-87-371.

Издавање

ИЗДАЈЕМ намештену гарсоњеру код Медицинске школе. Тел: 060-7444624, 373-223.

ИЗДАЈЕМ трособан комфоран стан, опремљен, код болнице. Стан има интернет, кабловска, видео надзор, аларм и двориште за аутомобиле. Стан се издаје само СТРАНОЈ КЛИЈЕНТЕЛИ. Одговоре слати на српском и енглеском језику на е-маил: saskicen@gmail.com

ИЗДАЈЕМ једнособан стан у улици Светозара Марковића 95/6, ЦГ, први спрат, 30 квм. Телефон: 064 220 59 72, 066 971 222 3.

ИЗДАЈЕМ кућу у Улици Светозара Марковића 58, 120 квм, два купатила, летња кухиња са тремом од 20 квм, две гараже, плус паркинг место. Тел: 034-561-666, 063 89 79 017.

ИЗДАЈЕМ стан у Београду за две студенткиње, близу старог Меркатора. Тел: 063-1388500, 064-99-34167.

Услуге

МАТЕМАТИКА, механика, физика – сви узрасти. Часови у току школске године. Студенти свих виших и високих школа и факултета (септембар, октобар). Тел: 034-360-202, 063-77-11-002, Арсић.

Разно

ОГЛАШАВАМ неважећим сведочанство дел. бр. 214/2005 ОШ Сретен Младеновић, на име Ерић Марко.

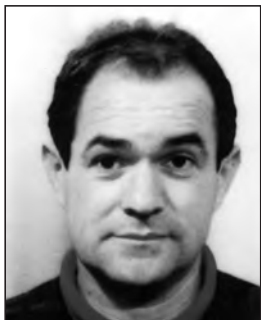
8. септембра 2012. године пуних је 26 година како нас је напустила наша мила мајка

Десанка Стојчевић Гарава

Њене ћерке Светлана и Љиљана са породицама

Дана 11. септембра навршава се девет година од смрти нашег сина

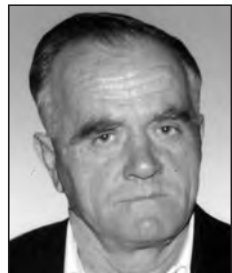

Зорана Ћунисијевића

Са тугом чувају успомену отац и мајка

СЕЋАЊЕ

6. 9. 2007 – 6. 9. 2012.

Жика Јовановић

Пет година прођоше без тебе, али нема дана да те не поменем.

Твоја Марија

СЕЋАЊЕ

У суботу, 8. септембра 2012. године, навршава се девет година од смрти

Маје П. Новаковић
рођене Ровчанин
8. 9. 2003 – 8. 9. 2012.

Дубоко у срцу чувамо љубав и сећање на тебе.

Мајка Ана, сестра Злата, сестричине Ана и Милица и зет Гага

СЕЋАЊЕ

Маја Новаковић

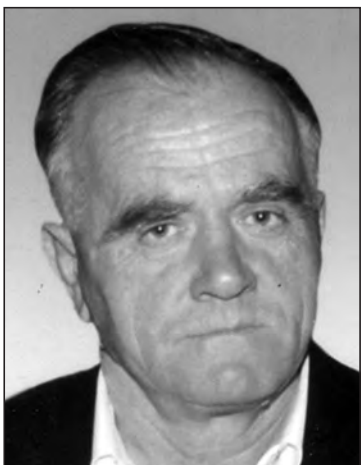
8. 9. 2003 – 8. 9. 2012.

Прошло је девет тужних година од када ниси са нама.

Заувек твоји: Дарко, Никола и Невена

СЕЋАЊЕ

6. 9. 2007 – 6. 9. 2012.

Жика Јовановић

Сећање и успомена на тебе остају у срцима оних који су те волели.

Супруга Мара, син Ракица, снаја Дана, унук Стефан и шурак Љубо Миловановић са породицом

8. септембра је шест месеци од смрти

Проф. др Милорада Мијатовића

редовног професора Економског факултета у Крагујевцу у пензији

Помен ће се одржати у 11 сати на Градском гробљу.

Породица

СКАНДИНАВКА

145	ИЗВРШИТИ ИСПЛАТУ	УРЕБАЈИ, НАПРАВЕ	ПРЕДАВАЧ НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ	КАИШАР, ПРОИЗВОЂАЧ РЕМЕНА	МАТЕРИЈА У ЕМЕТЦИМА	ПИСЦИ САТИРА	ТЕМПЕРАТУРА	НАШ ПРЕДЛОГ
ИЗРАДИТИ ПРЕДЕЉЕМ								
ОПРЕМА							ЗАПАД ИМПУЛС	
САОБРАЋАЈ, ТРАНСПОРТ (МН.)								ПРЕДАВАЧ У НИЖИМ РАЗРЕДИМА
ПОСТОЉЕ ТОПА (МН.)							5. ВОКАЛ	
ФУДБ. КЛУБ ИЗ ЛУК-СЕМБУРГА							ЧЕТА ВРСТА АМБАЛАЖНОГ МАТЕРИЈАЛА	
ОБРАБЕН, ТЕСАНИ КАМЕН (МН.)								
САСТАВНИ ВЕЗНИК		ОЛИВЕР РИД СИЛИКАТ КАЛИЈУМА И АЛУМИН.			РАЗГОВОР ПУТЕМ ИНТЕРНЕТА МАЈКА ОДМИЛА			
ПРОСТОР ЗА СТОКУ, ОБОР				СИЋУШНЕ КАВЕЗ ЗА ПТИЦЕ				
ИРИДИЈУМ			ИМЕ ПЕСНИКА АЧА ВРСТА РАКИЈЕ					
	МОЛИЈЕРОВ ЈУНАК ГРАД У САД							ГЛАВНИ ГРАД БЕЛОРУСИЈЕ
ЗАГРЕЈАНИ, ВРУЋИ					АНИТА МАНЧИЋ ФУДБАЛЕР МАЈКЛ			
БРАЗИЛСКА НАРОДНА МУЗИКА					ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА ФРАНЦУСКА РЕКА			
ОПУШТЕН, МЛОХАВ						НЕУТРОН АНТОНИЈЕ ИСАКОВИЋ		
ЖЛЕЗДА ГУШТЕРАЧА ПРЕДАВАЧ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ								

ОСМОСМЕРКА

У лику осмосмерке пронађите и обележите појмове из доњег пописа. Када све завршите остаће вам шест слова којадају коначно решење осмосмерке.

С	Р	Ф	Р	Р	Н	Б	Ц	Л	У	К	А
Л	А	Р	И	М	Д	А	А	Б	А	Б	А
К	Б	П	Р	К	У	Т	В	Л	Д	М	Д
О	А	З	У	Б	И	Е	О	О	О	С	Ф
П	Д	П	К	Н	О	Р	Л	Н	М	Н	О
Н	О	З	И	Б	И	И	И	А	О	Е	Т
С	Р	Ц	Е	Ј	Ф	Ј	Р	К	В	Г	О
С	А	Н	А	Н	А	А	Т	С	И	Л	Г
А	Л	Г	А	К	Г	Р	В	С	Н	К	Р
А	К	Р	Т	Д	Т	Е	Н	Г	А	М	А
В	А	Л	В	Р	К	Б	Р	Н	Б	Р	Ф
К	Т	И	И	Р	А	И	Е	Е	В	О	Х
У	С	Ц	В	Н	Б	Ц	В	Е	К	Л	А
Б	Е	А	Л	А	У	А	З	А	Г	А	В

ЛАТИНИЦА
ЛОВАЦ
ЛУКА
МАГНЕТ
НЕБО
ОВАН

ПАПИР
РЕКА
РИБА
САПУН
СВЕКРВА
СМАРАГД

СНЕГ
СРЦЕ
СТАКЛАР
ТРИЦЕ
ТРКА
УЦЕНА

АДМИРАЛ
АЛГА
АМОНИЈАК
АНАНАС
БАБА
БАЗА
БАЛОН
БАТЕРИЈА
БИЗОН
БУКВА
ВАГА
ВРБА
ГЛИСТА
ГНЕЗДО
ГРЛИЦА
ДАБАР
ДОМОВИНА
ЗЕБРА
ЗУБИ
ЈАРЕБИЦА
КАЛОРИЈА
КАПИЈА
КАРАНФИЛ
КИКА
КИКИРИКИ
КЛИН
КУРИР
ФОКА
ФОТОГРАФ
ХРАСТ
ЦВЕКЛА

УКРШТЕНИЦА У САЂУ

1. Део пушке, 2. Држава чланица Европске уније, 3. Вердијева опера, 4. База, темељ, 5. Чувар гола у спортској екипи, 6. Завој, кривина, 7. Град у Италији, 8. Највећи град у САД, 9. Славље поводом венчања, 10. Танка кора, опница, 11. Област у Румунији, 12. Раскошност.

ИГРА К'О СПРАВА

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

СКАНДИНАВКА: леа, епс, ним, ори, к, р, сок, по, ослабити, старост, кашике, у, анимал, к, ранилист, окадити, в, ц, њиси, ав, ни, аг, цига, крн, ди канио, тагоре, р, она, една, р, наклон, петнаест.
АНАГРАМ: јесења сетва.
БЕЛА УКРШТЕНИЦА: обрамити, с, аналав, камарила, а, амијен, радиканд, наташте, мани, ор, амо, сав, ловостај, офспринг, коко, чоп, р, ирвас, вп, тинта, начути, д, опоненти, сакис, ро, трезеге, иша, оба, узималац, јун, јети, а, арашид. **МАГИЧНИ ЛИК:** застирач, установа, штафелај, синерама, пролазак, савамала.
СУДОКУ: а) 932-845-671, 416-723-589, 758-169-234, 367-594-812, 291-378-465, 845-612-397, 624-931-758, 579-286-143, 183-457-926. б) 948-361-275, 162-597-483, 573-842-619, 684-953-721, 231-786-594, 795-124-368, 419-675-832, 356-218-947, 827-439-156.

СУДОКУ

НИВО ТЕЖИНЕ: средњи

		1									
	4		8			2				1	
9					5	6					
	5	8			3	4				9	
		9		7	1	3				6	
	1			9				2			
		7	3								2
6					1	7					3
					7						

НИВО ТЕЖИНЕ: средњи

		2	8	9							
	9	4									5
	8				6		2	3			
				8	5					2	
		1				7				8	
9		8			2	5					
2	7		3	6	8	4	5				
	4	3			1						
					4	8				7	

ФУДБАЛ

ХАЈДУК - РАДНИЧКИ 1923 0:0

Нула до нуле

КУЛА - Стадион: трагски. Гледалаца: 1.300. Судија: Срђан Обрадовић (Јагодина). Жути карџони: Веселиновић (Хајдук), Пејровић, Сикимић, Павловић, Мушавцић (Раднички 1923).

ХАЈДУК: Браћ, Милутиновић (ог 46. минућа Ковачевић), Булашовић, Црнолавац, Адамовић, Ђурум (ог 73. Варта), Веселиновић, Секулић, Ђовин (ог 70. Јеринић), Појовић, Цветковић.

РАДНИЧКИ 1923: Чанчаревић, Павловић, Рагосављевић, Тинџор, Ошаевић, Мушавцић, И. Пејровић (ог 46. С. Неговић), Милошковић (ог 93. Својић), Пејић, Симовић, Сикимић (ог 57. Сјалевић).

НИКАКО фудбалери Радничког да искораче из сопствене сенке и понове макар неку од игара које су их красиле већином протекле сезоне. Мрски низ без победе тако се протегао и на десету првенствену утакмицу, што, као ни ланске успехе, нико није очекивао. Нула против до сада бледог Хајдука у Кули, али и приказана игра, посебно у првом делу, наново опо-

мињу да наш тим није ни близу праве форме. Додуше, други узастопни освојен бод на страни, даје наду да ће се убрзо стићи и до тријумфа.

Домаћин се показао бољим у првих 45 минута, али није успео да реализује неколико солидних прилика. Најпре је на шут Ђовина из слободног ударца са око двадесет метара, у 12. минуту, Чанчаре-

вић лопту одбио у корнер, да би мало касније Цветковић прошао левом страном, вратио повратну капитену Веселиновићу, али овај, срећом, акцију окончава траљавим ударцем са неких 11 метара. Наш гол покушао је са дистанце да угрози и Секулић половином првог дела, те Поповић у 36. мину-ту после брзе контре.

И, онда, умало да "црвени", иако до тада инфериорни, поведу у самом финишу. Два пута у изгледним ситуацијама нашао се Сикимић, међутим ни он се није прославио.

Наставак је обележио брзи улазак у игру Недовића и ровитог Спалевића, што је резултирало офанзивнијом поставком Крагујевчана. Притисак је донекле прешао на страну Хајдука, при чему је Сикимић пропустио нову прилику, а најзрелију, у 73. минуту, није искористио Спалевић.

Како је на реду сусрет репрезентације Србије, за викенд неће бити утакмица домаћег шампионата. Тако Раднички 1923 нови дуел очекује тек 15. септембра, када дочекује увек фаворизовану Црвену звезду.

В. У. К.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

4. КОЛО: Хајдук - Раднички 1923 0:0, Црвена звезда - Раднички (Н) 3:2, Смедерево - Нови Пазар 0:0, Спартак - Рад 2:3, БСК - Јавор 1:0, Доњи Срем - Војводина 0:1, Јагодина - Слобода 2:0, ОФК Београд - Партизан 1:3.

Војводина	4	3	1	0	3:0	10
Партизан	4	3	0	1	12:3	9
Јагодина	4	3	0	1	4:1	9
Рад	4	2	2	0	7:4	8
Црвена звезда	3	2	1	0	7:5	7
Доњи Срем	4	2	1	1	5:4	7
Јавор	3	2	0	1	7:1	6
БСК	4	2	0	2	2:8	6
Нови Пазар	4	1	2	1	5:3	5
Слобода	4	1	1	2	4:5	4
Раднички (Н)	4	1	1	2	5:8	4
Раднички 1923	4	0	3	1	2:4	3
Смедерево	4	0	3	1	0:5	3
Хајдук	4	0	2	2	1:3	2
ОФК Београд	4	0	1	3	1:5	1
Спартак	4	0	0	4	2:8	0

5. КОЛО (15. септембра): Раднички 1923 - Црвена звезда, Партизан - Хајдук, Слобода - ОФК Београд, Војводина - Јагодина, Јавор - Доњи Срем, Рад - БСК, Нови Пазар - Спартак, Раднички (Н) - Смедерево.

ДУШАН И ДАРКО

СТИГЛИ НОВИ АДУТИ...

Петронијевић и Фејса

ПОСЛЕДЊЕ дане прелазног рока Раднички 1923 искористио је да додатно ојача играчки кадар. Најпре је у клуб стигао везни фудбалер Душан Петронијевић, да би неки дан касније члан "црвених" постао и леви спољни Дарко Фејса, потписавши, као и његов претходник, уговор на две године.

Петронијевић је 28-годишњи организатор игре, иначе Крушевљанин, чији се фудбалски поци везују за омладински, а потом и сениорски погон Обилића. Провео је доцније краће време у још једном београдском клубу, БАСКУ, да би се онда вратио у родни град и за Напредак наступао две сезоне. Одатле га је пут одвео у иностранство, тачније ирански Дамаш, после чега је ново углебање нашао у Борцу из Чачка. Прешле сезоне играо је за казахстанске тимове, Шахтјор из Карагандија и Астану.

Убележио је чак и два наступа у нашем националном тиму, за време селекторовања Владимира Петровића, који му је прилике пружио у пријатељским дуелима са Јужном Корејом и Аустралијом.

Дарко је, погађате, рођени брат Љубомира Фејсе, репрезентативца Србије, стар 25 година. Где је поникао, ту је и провео целокупну досадашњу каријеру, у Хајдуку из Куле, чији је био и капитен. Поред неспорног умећа, велики адут му је искуство, пошто за собом носи четири године играња у Суперлиги Србије.

В. У. К.

... А УСПУТ И ПРОРЕЂЕНИ РЕДОВИ

Испало да, ипак, има вишка

РАДНИЧКИ 1923 је последњим трансферима практично омогућио себи и да изврши додатну селекцију постојећих првотимаца. Тако су уговори раскинути са тројицом фудбалера, левим спољним Марком Ристићем, нападачем Милошем Ђорђевићем и већ новим чланом кулског Хајдука, везистом Иваном Обровцем.

Уз то, српсколигашу Победи из Белошевца, поред претходна четири, уступљена су на позајмицу још два фудбалера, Стефан Петровић и Лазар Поповић.

В. У. К.

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

Ембри оставио све Вепрове...

СЕЛЕКТОР селекције Србије у америчком фудбалу Шон Ембри скратио је списак од 58 на 49 имена, али то није утицало на статус играча из крагујевачког састава.

Тако су на припремама у Бањи Врујци и даље "Вепрови" Драгољуб Живадиновић, Ђорђе Тимотијевић, Милан Павловић, Милош Ракоњац, Филип Недељковић, Александар Ристић, Михаило Новаковић, Милан Лунић, Милорад Новаковић, Владимир Раденовић, Предраг Шћекић, Дарко Цветковић, Иван Радочић и Срђан Ружић, док ће Саша Јовановић код куће чекати шансу као резерва.

Припреме трају до сутра, а тада ће се селектор захвалити још четворици и на Првенство Европе "Ц" групе у Швајцарску повести 45 играча. Србија ће у полуфиналу 14. септембра играти са Холандијом, а друго полуфинале је меч Швајцарска - Русија. Победници ће у финалу одлучити о новом члану европске "Б" дивизије.

...Дамјановић њих 10

БАЊА Врујци, поред сениора, угостила је и јуниорску репрезентацију Србије, која се припрема за квалификациони турнир који води на Првенство Европе 2013. године.

Зоран Дамјановић је установио коначни списак од 40 играча, међу којима су и 10 Крагујевчана. То су: Филип Јаковљевић, Ђорђе, Михаило и Бранислав Петровић, Никола и Стефан Симовић, Младен Белковић, Владимир Марјановић, Никола Дакић и Лазар Николић.

Наш тим у првом мечу игра сутра са Великом Британијом, док се у другом састају Италија и Холандија. Победник финала стиче право да се бори за завршницу шампионата Европе.

М. М.

НИЖЕ ЛИГЕ

Српска лига „Зайаг“, 3. коло: Јасеница 1911 - Бане 4:1, Шумадија (А) - Крушик 2:1, Вујић - Слоја (ПМ) 0:2, Полетић (Љ) - Млади радник 0:1, Рудар - Партизан (ББ) 3:1, Раднички (Кл) - Мачва 0:1, Слобода (Ч) - Сељак (М) 2:0, Победа Белошевац - Железничар 0:0.

Табела: Мачва 7, Јасеница 1911 6, Слоја (ПМ) 6, Крушик 6, Млади радник 5, Слобода (Ч) 4, Сељак (М) 4, Железничар 4, Полетић (Љ) 4, Шумадија (А) 4, Рудар 4, Победа Белошевац 3, Раднички (Кл) 3, Вујић 2, Партизан (ББ) 1, Бане 1 бод.

4. коло: Сељак (М) - Победа Белошевац (недеља, 16.30), Бане - Железничар, Мачва - Слобода (Ч), Партизан (ББ) - Раднички (кл), Млади радник - Рудар, Слоја (ПМ) - Полетић (Љ), Крушик - Вујић, Јасеница 1911 - Шумадија (А).

Зона „Морава“, 3. коло: Омладинац (З) - Славија 2:0, Јошаница - Шумадија 1903 1:1, Пријевор

- Омладинац (НС) 0:1, Мешалац - Слобода (Г) 0:1, Трејча - Мокра Гора 1:3, Тушин - Полетић (Т) 2:1, Водојажа - Таково 0:0, Карађорђе - Орловац 1:0.

Табела: Карађорђе 7, Таково 7, Мокра Гора 7, Омладинац (НС) 7, Тушин 6, Водојажа 5, Омладинац (З) 5, Шумадија 1903 5, Пријевор 4, Полетић (Т) 4, Јошаница 4, Слобода (Г) 3, Мешалац 1, Орловац 0, Славија 0, Трејча 0 бодова.

4. коло: Шумадија 1903 - Пријевор (недеља, 11.00), Славија - Орловац, Полетић (Т) - Водојажа, Слобода (Г) - Трејча (недеља, 16.30), Таково - Карађорђе, Мокра Гора - Тушин, Омладинац (НС) - Мешалац, Омладинац (З) - Јошаница.

Прва трагска лига, 3. коло: Партизан (Ц) - Арсенал 2:4, Ердолија 1931 - Слоја (Д) 1:1, Бава - Шумадија 9:1, Будућности - Јединство 0:2, Јагран - Маршић 0:2, Шумадија - Корићани - Виногради ДБ 1:0, Корићани - Сушица 2:2.

Табела: Колонија 9, Арсенал 6, Шумадија 6, Јагран 6, Јединство 6, Корићани 5, Маршић 5, Сељак (МП) 4, Партизан (Ц) 4, Сушица 4, Виногради ДБ 3, Будућности 3, Шумадија (Ч) 3, Ердолија 1931 2, Слоја (Д) 0, Бава 0 бодова.

Утакмице 4. кола одигране су јуче.

5. коло: Партизан (Ц) - Јединство, Ердолија 1931 - Сељак (МП) (субота, 17.00), Будућности - Шумадија (Ч) 3, Ердолија 1931 2, Слоја (Д) 0, Бава 0 бодова.

Друга трагска лига, 3. коло: Шумарице 2008 - Азбест 1:1, Бошунје - Бајремар 1:3, Слоја (Л) - Борац 1:1, Кременац - Младости 0:2, Хајдук - Добрача 4:0, Кошунџак - Сељак (Ц) 4:1, 21. октобар - Србија 2:1, Младости Теферич - Кушлого 0:0.

Табела: Бајремар 9, Хајдук 8, Слоја (Л) 7, Кушлого 7, Србија 6, Кошунџак 6, 21. октобар 6, Младости 4, Бошунје 4, Кре-

менац 2, Азбест 1, Младости Теферич 1, Сељак (Ц) 1, Шумарице 2008 1, Добрача 1, Борац -2 бод.

4. коло: Младости - Хајдук (субота, 17.00), Бајремар - Кушлого, Србија - Младости Теферич, Азбест - 21. октобар, Сељак (Ц) - Шумарице 2008, Добрача - Кошунџак, Борац - Кременац, Бошунје - Слоја (Л) (недеља, 17.00).

5. коло (среда, 16.00): Слоја (Л) - Бајремар, Кременац - Бошунје, Хајдук - Борац, Кошунџак - Младости, Шумарице 2008 - Добрача, 21. октобар - Сељак (Ц), Младости Теферич - Азбест, Кушлого - Србија.

Трећа трагска лига, 1. коло: Сјуденац - Сјари момци 5:1, Шумадија 1934 - Дивостић 3:0, Буриславац - Велика Сушубина 1:1, Жеље - Трмбас није одиграно. Слободна је била Застава.

2. коло (недеља, 17.00): Сјари момци - Трмбас, Велика Сушубина - Жеље, Дивостић - Застава, Сјуденац - Шумадија 1934. Слободан је Буриславац.

НА ТРКЕ ИЗАШЛЕ НАЈСАВРЕМЕНИЈЕ МАШИНЕ, А НА ПРОМЕНАДУ - ФИЂЕ

АУТОМОБИЛИЗАМ

УСПЕЛА ЈОШ ЈЕДНА "НАГРАДА КРАГУЈЕВЦА"

Жељко и Виктор за публику

ТРАДИЦИОНАЛНА аутомобилска кружна трка „Награда Града Крагујевца“, што је најважније, протекла је у најбољем реду. Безбедност учесника и гледалаца није се доводила у питање, јер је организатор, АСК Крагујевац, а уз подршку Скупштине града, учинио све да се не понове кобни инциденти са последњих трка шампионата. Уведене су неке техничке новине, пре свега баријере на

опасним кривинама, обезбеђено преко 150 редара, а присутни су били и бројни представници комуналне и саобраћајне полиције

Ипак, возачи су жалили на помало клизав коловоз, који је, могуће, на тренингу а и самим тркама узроковао неколико излетања, сударања и превртања. Тако је београдски возач Бранко Попић, у класи 3, пред сам крај трке излетео са стазе и преврнуо се на кров,

FITNESS SHOP
OLYMPIA
SPORTSKA HRANA № 1
Kod Vatrogasnog doma (034) 338 338

ПОТПИСАН НОВ СПОНЗОРСКИ УГОВОР

Интеза и даље уз црвене

ПРЕДСЕДНИЦИ компаније Интеза Лизинг Властимир Вуковић и Кошаркашког клуба Раднички Иван Грујин потписали су у петак уговор о спонзорству за такмичарску сезону 2012/13. године и тако наставили успешну сарадњу.

- Радује ме да је ова успешна компанија препознала у нама квалитет и наставила спонзорство. А с обзиром на време у коме живимо, износ није занемарљив.

Средства која добијамо усмеримо и на рад школе кошарке коју ћемо активирати. Тај новац неће бити мали, јер желимо да стваромо квалитетне играча на дужи рок - рекао је Грујин.

И Вуковић је са медијима поделио задовољство постигнутим договором.

- У овом граду и овом клубу препознали смо ентузијазам из кога заједно стварамо јак бренд. Желимо да будемо узор осталим срединама, али и да ојачамо ову.

Посебно нас радује што ће се улагати у даљи развој талената, како би деца, али и њихове породице, осетиле сигурност кроз бавање спортом. Отуда је логично што смо и даље уз Раднички.

М. М.

КОШАРКА

РАДНИЧКИ У ДРУГОЈ ФАЗИ

На реду утакмице

ПОСЛЕ три недеље рада на уигравању екипе и, каква је обичај, припремању тактичких варијанти за планиране ситуације кроз такмичење, дошао је ред на проверу одрађеног.

Први контролни меч Раднички је имао у суботу у „Језеру“, а ривал је био БКК Раднички из Београда, ривал из овогодишње Супер лиге Србије. Резултат је одговарао односу снага ривала, 92:70 за јадранског лигаша, по четвртинама 18:27, 24:16, 27:12, 23:15. Играчима је требало 15 минута да „похватају конце“, а онда су показали да ће бити екипа за респект. Ако би се гледало појединачно, уколико се може изрећи утисак после само једне утакмице, новајлије ће бити права појачања. Тамнопути бек Терико Вајт сасвим је солидан играч, спреман да преузме одговорност, а наговестио је и атрактивне потезе. Метју Брајан Еменинг, доведен као четворка, играо је на тешком центру и за почетак задовољно. Иако делује помало назграпно, има потенцијала за игру под обручем. Друга аквизиција на тој позицији, Владислав Драгојловић, играо је само једну четвртину, али постигао 10 поена. Бојан Крстовић и Милош Борисов су прекаљени борци, прави професионалци и од њих се, као и у овом случају, увек може очекивати тренутни максимум. Позитивна изненађења су Стефан Јовић који се, иако млад, показао као плеј који игра „мозгом“ и

ФОТО: kkradnicki.rs

не срља, а нарочито Марк Вортингтон великом борбеношћу и изврсним сналажењем у одбрани и под кошом. Прву утакмицу није одиграо Стивен Марковић, који се екипи прикључио ове недеље.

Синоћ је, такође у Крагујевцу, одигран меч са ваљевским Металцем, вечерас од 17 сати гостује Војводина из Новог Сада, а у суботу у исто време МЗТ Скопље, новајлија у АБА лиги. У уторак 11. заказан је меч са Слогом у Краљеву, а затим 14. и 15. септембра следи турнир у Куманову. Учесници су још домаћин, Војводина и МЗТ Скопље. Генерална проба је од 21. до 23. овог месеца на хуманитарном турниру у Нишу, уз екипе домаћег Константина, београдског Партизан и јединог македонског јадранског лигаша.

Старт АБА лиге је 29. септембра, а крагујевачки тим отвара сезону у „Језеру“ против љубљанске Олимпије.

М. М.

КЖК РАДНИЧКИ

И амбиције девојака - врхунске

ПОЛАКО се приводе крају припреме за нову прволигашку сезону, која почиње 29. септембра. Кошаркашице Радничког, по повратку са Капаоника, одиграле су прошле недеље и неколико пријатељских утакмица са београдским Партизаном и Вождовцем.

Уз то, у тим су стигла и појачања, два из домаће лиге и једна играчица из Босне и Херцеговине. Та чињеница, али и задовољство досадашњим радом и залагањем свих играчица, председнику „црвених“ Звонку Огњановићу дозволила је да за ово првенство А лиге најави борбу за врх табеле.

Раднички је, наине, прошле сезоне био пети у најквалитетнијем женском рангу такмичења, па ће сада покушати да се домогну и плеј-офа.

С. М. С.

ЖЕЉКО ПИСАРИЋ ПРВОГ ДАНА БИО НЕДОДИРЉИВ ЗА КОНКУРЕНЦИЈУ

на срећу, без тежих последица.

Крагујевчани је посебно обрадовала добра возња домаћих такмичара. Првог дана одлично се показао Жељко Писарић, члан АСК Крагујевац, који је у класи 1, возила до 1.150 кубика класе Н, убедљиво тријумфовао. Другог дана, Писарић је због неправилног старта добио 30 казних секун-

ди, што је, како се на крају испоставило, било тешко достићи.

Зато се пехаром и првим местом окитио још један возач АСК Крагујевац, Виктор Давидовски, који је у класи 2, популарних „Југића“, искористио квар на кочницама до тада водећег Марка Павличевића, и до краја трке успео да сачува челну позицију. У истој кл-

аси треће место припало је још једном Крагујевчанину, Дарку Живковићу.

У осталим класама, због мањег броја учесника, организатор је морао да возила из више категорија окупи у једну дивизију, односно трку.

Све у свему, могло би се рећи успешан аутомобилски викенд у Крагујевцу. Једина замерка, овог пута, можда би се могла упутити Спортској комисији аутомобилског савеза Србије, која је предуго заседала по питањима приговора возачких екипа, због чега је каснила и додела пехара најбољим такмичарима.

С. М. С.

БИЛО ЈЕ КВАРОВА, АЛИ И „НЕСТАШЛУКА“

ЕКСТРЕМНИ СПОРТ

Тројица на Четири елемента

КРАГУЈЕВЧАНИ Марко Павловић, Страхиња Тракић и Урош Маслак надметали су се на спортској бици са природом под називом „Нисан 4 елемента“. Такмичење је одржано на теренима поред Соко Бање, планине Ртањ и Бованског језера, а састојало се од дисциплина трчања, параглајдинга, пливања, кајака и планинског бициклизма.

Павловићев и Тракићев тим „Маслачак 2“ заузео је пето место у конкуренцији 10 екипа, док „Српска авантура“ Уроша Маслака није завршила трку због временског ограничења.

М. М.

БОКС

Крај распуста

НАКОН два месеца паузе оживела је и боксерска сала у Великом Парку. Екипа под руководством тренера Слободана Јовановића припрема се у преко лета реновираном простору за даље такмичење. Очекује се да ће наставак Шумадијске лиге, у којој Раднички брани титулу најбољег, уследити 15. овог месеца у Врњачкој Бањи.

Такође, школа бокса перманентно прима нове чланове.

М. М.

БАДМИНТОН

Девојчице презадовољне

И ОВЕ године, друге заредом, Бадминтон клуб Равенс КГ био је домаћин најталентованијим девојчицама узраста до 15 година из Аустрије, Мађарске, Бугарске, Румуније и Србије, а у оквиру пројекта Европске бадминтон федерације под називом „Girls Camp - Крагујевац 2012“.

Главни тренер била је Ен Соененс из Белгије, иначе селектор репрезентације ове земље до 17 и 19 година и координатор свих тренера Летњих школа у Европи.

Општи утисак на крају кампа био је да је боравак у Крагујевцу, као и комплетан програм испунио очекивања, па се домаћини надају да ће европска бадминтон федерација подржати овај пројекат и следеће године.

С. М. С.

РУКОМЕТ

Из Горажда победнички

УИГРАВАЊЕ рукометаша Радничког пред нове изазове у суперлигашком друштву, те међународном плану, настављено је на турниру у Горажду, где су, са две победе, понели славнички пехар.

Крагујевчани су прво савладали Кривају из Завидовића са 43:34, да би у финалу били бољи од домаћина - 31:27. У нашем тиму, у оба сусрета, најистакнутији појединци били су Костић и Раичевић, чији су се погоци ређали као на траци.

В. У. К.

ВАТЕРПОЛО

НОВА КРАГУЈЕВАЧКА АТРАКЦИЈА

Радничкилипо,
хе, хе...

ЈЕДВА да је прошло четири месеца од оснивања, а Ватерполо клуб Раднички, сада је већ јасно, од октобра заиграће у најјачој домаћој лиги и међународном такмичењу. Наравно, није то плод резултата рада у тако кратком временском периоду, али јесте одлуке Скупштине града да стане иза овог спорта и уложи у више него респектибилан састав.

Најава да су Крагујевчани спремни да ангажују највећа имена

српског ватерпола, попут Филипа Филиповића или Вање Удовичића, одјекнула је као бомба и просто приморала Ватерполо савез да донесе јединствену одлуку, односно прихвати захтев нашег клуба и највиши ранг прошири за још јед-

УДОВИЧИЋ

БУРИЋ

КАКВИ АДУТИ...

... ЗА НЕПОВЕРОВАТИ

ФИЛИПОВИЋ

БИРИЋ

ЗЛОКОВИЋ

ног члана - Раднички из Крагујевца. Уз то, наш тим је експресно пријављен и за учешће у Европа Купу.

Такав расплет никога не би требало да зачуди, јер поред поменутих, најаве су да ће "црвене" по-

јачати и хрватски репрезентативац Дамир Бурић, члан селекције Црне Горе Борис Злоковић, те прекаљени српски ас Александар Ђирић. И ту неће бити крај при формирању тима, рачуна се на још атрактивних играча у нашим редовима, што гарантује врхунски ватерполо на затвореном базену СЦ "Парк".

Јединствена оцена је да ће сада Србија имати можда и најквалитетнију ватерполо лигу у Европи, пошто су се, уз традиционално снажни Партизан, озбиљно појачали и Звезда и Војводина, у чијем друштву ће истакнути члан, чак један од претендентата на титулу, бити и Раднички из Крагујевца.

В. У. К.

СТРЕЉАШТВО

Драган
двапут 19.

КРАГУЈЕВАЧКИ параолимпијцац, стрелац Драган Ристић, члан "Чика Мате" и селекције Србије на Играма у Лондону, наступио је два пута у гађању ваздушном пушком и остварио истоветне пласмане, 19. место.

Напре је у дисциплини Р5 погодио чак 598 кругова, али није прошао даље, пошто су десеторица најбољих забележила максималних 600 кругова. Квалификације у Р4 донеле су му нешто слабији резултат, 594 круга, што је било за четири мање од осмолпласираног финалисте.

В. У. К.

Какав тим,
такав и
тренер

Ако се већ доводе највећа имена српској и светској ватерпола, лојично је да их преводи тренер сличне калибра. Тако би на клупи Радничкој, сва је њирилика, ускоро требало да се нађе Ненад Манојловић, некадашњи селекционер репрезентације СРЈ и СЦГ и актуелни председник Сврочног савеза Ватерпола савеза Србије.

Ко га не зна, ради се о врло искусном стручњаку, освајачу две златне медале на Олимпијским играма у Атини.

В. У. К.

Невена и Стева

НАЈБОЉИ кадети Стрелачког клуба "Чика Мата", Невена Армуш и Стеван Јовановић, учествоваће овог викенда у Гуприји на првенству Србије у гађању малокалибарским оружјем.

За ово такмичење крагујевачки стрелци пласирали су се освојањем златних медаља на недавном регионалном надметању у истом месту, и то у дисциплини тростав три пута 10 метака.

С. М. С.

АТЛЕТИКА

Најбољи у
региону

ДВОСТРУКИ тријумф постигли су атлетичари Радничког на прошловикендним квалификацијама за Куп Србије, уједно финалу Купа централне Србије и појединачног првенства региона. "Црвени" су се, као екипа, показали најбољим у обе конкуренције, мушкој и женској, што до сада никада није десило.

У нашем табору, свакако, предначили су освајачи медаља. За мушки део тима то су били: Александар Стојановић, победник на 100 метара (11,11) и други на 200 метара (23,01); Милан Младеновић, најбољи у троскоку (14,00), а други на 100 (11,57) и у скоку удаљ (6,42); Петар Љушић, другопласирани у скоку увис (185) и за место слабији у скоку удаљ (6,37); Сава Милосављевић, први у скоку удаљ (6,47) и бацању копља (46,89) те други у троскоку (13,62); као и Јован Мишић, бронзани у троскоку (13,11). Златно оличје, са временом 44,86, припало је и штафети на 4x100, која је наступила у саставу: Александар Стојановић, Милан Младеновић, Стефан Стојановић и Лазар Матић.

Код девојака, на победничко постоље попеле су се: двострука првакиња, на 100 метара (12,73) и у скоку удаљ (5,56), Љубица Симовић, Марија Милутиновић, као друга у скоку увис (150) и скоку удаљ (5,52), те Наташа Стаматовић, трећепласирана у скоку увис (145). Исто је учинила и женска штафета 4x100, односно Ана Гарић, Љубица Симовић, Наташа Стаматовић и Бојана Максимовић, које су тријумфално околале ово надметање (51,24).

В. У. К.

ОДБОЈКА

РАДНИЧКИ КРЕДИ
БАНКАПобеда као
почетак

ПРВУ припремну утакмицу пред нови шампионат Србије одбојкаши Радничког Креди банке одиграли су у Пожаревцу и завршили је успешно. Ривал је био Млади радник, најпријатније изненађење у претходној сезони, а резултат је био 3:1 за Крагујевчане.

После првог дела припрема, екипа данас путује у Словенију на две недеље наставка рада, али и у игравања кроз контролне мечеве. За сада се зна да ће бити учесници на традиционалном међународном турниру у Марибору од 14. до 16. септембра, а искуства из претходних сезона говоре да ће, поред тога, одиграти велики број сусрета.

М. М.

КУП СРБИЈЕ

Хвата се залет

ТРАДИЦИОНАЛНО почетак септембра у календару Одбојкашког савеза предвиђен је за старт најмасовнијег такмичења. Наредног викенда одиграће се прво коло Купа на територијама региона. У конкуренцији жена Крагујевачки има три представника. Смеч 5 у првом колу иде у Београд на мегдан Имлеку, Крагуј игра са Шумадијом у Аранђеловцу, док је Раднички слободан.

ФУТСАЛ

ЕКОНОМАЦ КРОЗ ЛЕТОНИЈУ КРЕЋЕ У ЛИГУ ШАМПИОНА

Прво, па европски изазов

СИНОЋ је Економац стартовао на европској сцени. "Студенти" су се у Летонији, у оквиру првог кола Главне рунде Лиге шампиона, састали са прваком Норвешке, екипом Вегакамаратенеом.

Већ данас, Крагујевчани у другом колу исте групе одмериће снаге са македонским шампионом Железарцеом, док последњу утакмицу у овој фази такмичења играју у суботу, 8. септембра, са дома-

ћим Никарсом.

Циљ нашег клуба је да се и ове сезоне потврде на европској сцени, па су очекивања да се српски шампион пласира у наредну рунду такмичења.

Веома важан је и податак, како је уочи пута рекао физioterпеут Економаца Драган Јанковић, да у тиму нема повређених играча.

С. М. С.

Друга екипа Радничког Креди банке, у такмичењу мушкараца, на старту дочекује Рудар из Костолца. Први састав "црвених" укључује се у такмичење по завршетку регионалних турнира.

М. М.

БИЧ ВОЛЕЈ

Пехар за
Александру

ПОБЕДОМ на завршном турниру овогодишње ВИП Бич мастер Првенства Србије 2012, техничар Радничког, иначе Новосађанка Александра Фрајтовић у пару са суграђанком Исидором Егић, освојила је титулу шампиона Србије за ову годину.

Њих две су у финалном сусрету савладале највеће конкуренте, Наташу Шеварику и Нину Шкарић са 2:1, по сетовима 21:11, 18:21, 15:13, те задржале прво место после четири заједничка тријумфа на седам турнира.

М. М.

ЕТО ГА

Чедић најзад потписао

ИАКО је већина медија још протекле седмице објавила да се Владимир Чедић вратио у старо јато, ми смо сачекали да се "продужени" чин потписивања заиста обави и тек тада се одлучили да пустимо такву вест у јавност. Потпис на уговор стављен је у понедељак по подне, па ће тако некада повремено репрезентативац Србије у наредној сезони носити дрес нашег клуба.

Подсетимо, пре две године Чедић се растао са "црвенима" одласком у пољски Олштин, и то преко адвоката, јер је на тај начин "намирио" дуговања од клуба. Следећу сезону провео је у Будванској ривијери, а сада ће поново каријеру градити у Крагујевцу.

М. М.

МАЛИ ГИБЕ

На Европском 10.

ЈУНИОРСКА репрезентација Србије, победник недавно завршене Балканијаде, у чијем је саставу био играч Радничког Креди банке Александар Благојевић, освојила

је 10. место на Европском првенству.

Наш тим учешће је завршио после групне фазе, победивши само екипу Финске, док је поразе доживео од вршњака из Русије, Италије, Белгије и домаћина такмичења Пољске.

М. М.